

Ì ǒ' Jesús ttekölpa tsá e'pa tö e' pakè Hechos

Yëkkuö i' dör yëkkuö skà kit Lucas tö Teófilo a e', i' ta ide böt. Itsá kite ie' a e' dör ì ǒ' Skëkëpa Jesús tö e' pakè. Ie' mine'ka ká jaì a e' ukuökì ta ì kì ǒ' ie' tö ká i' kì ittekölpa tsá e'pa wa Wiköl Batse'r batamik, e' pakè Lucas tö yëkkuö i' kì.

Kam Jesús mi'kane ká jaì a e' yökì ie' tö ittekölpa tsá e'pa patké ttè i' wa: Mik Wiköl Batse'r de a kì, etä ie' tö diché meraë a a ye' ttè pakoie. A miraë ipakök s'tso' kos Jerusalén e'pa a. Nies ipakeraë a' tö s'tso' Judea ká malepa a ena Samaria ena ká wañe dö wé íyök erkerö ee. E' tso' kitule yëkkuö i' kì 1.8 ee. E' ukuökì ta ì ǒ' Skëköl tö Pedro wa Jerusalén ena Judea ká malepa ena Samaria e' ttè tso' kitule yëkkuö i' kì.

E' ukuökì ta Pablo tö Jesús ttè buaë paka' ká tajë wakpa a e' ttè kit Lucas tö yëkkuö i' kì. Yëkkuö i' wa Lucas tö se' a ikkachè tö Jesús dör sulitane tsatkökwak.

Lucas bak s'kapeyökwakie. Iekkë ta ká kos wé Pablo dë'rö ee Lucas mir ie' ta. E' kuëkì Lucas tö isü' iwák wöbla wa tö wës Skëköl kanëblë' Pablo wä. E' ttè tso' kitule yëkkuö i' kì.

Skëköl tö iWiköl patkeraë

¹⁻² A këkë Teófilo, ì ǒ' Jesús tö ena ì wa s'wöbla^ǒitö kuaë dö mik imineka ká jaì a, e' kos paka' ye' tö be' a yëkkuö tsá kityö e' kì. Kam ie' mi'kane ká jaì a, e'

yöki ì kiane ie' ki tò ittekölpa tsá shukitbakitö, e'pa tò iwè, e' uk ie'pa kéitö Wiköl Batse'r wa.

³ Ie' kötewá shkenekane, e' ukuöki ta ie' wák e' kkeyéne taié ie'pa a döka ká dabom tkéyök (40) ekké. Es ie' tò ie'pa a ikkaché tò moki ie' tso'ne ttsé'ka. Nies ie' tò ì blúie Skéköl tso' e' tté paké ie'pa a.

⁴ Ká et ta ie' tso' ittekölpa tsá e'pa ta, ta ichéitö iarak:

—A' ké kàne e' yöktsa Jerusalén. Ye' Yé kablè iWiköl patkök a' a ye' ye' tò a' a, e' panú dō mik ide eta.

⁵ Juan tò s'wösuk di' a, eré ká ké tkōpa taié ta Skéköl tò a' ierawa iWiköl Batse'r a.

Jesús mineka ká jai a

⁶ Mik Jesús ttekölpa tsá ñi dapa'wéka ie' ta, eta e'pa tò ie' a ichaké:

—A Skékēpa, ¿i' ta be' tò se' wakpa tkekekane se' Israel aleripa, e' wökirpaie?*

⁷ Ie' tò iiüté:

—E' kéwō ké mène a' a jchenoie. E' kéwō tso' ye' Yé wa klōuletke.

⁸ Eré mik Wiköl Batse'r de a' ki, eta ie' tò diché meraé a' a ye' tté pakoie. A' miraé ipakök s'tso' kos Jerusalén e'pa a. Nies ipakeraé a' tò s'tso' Judea ká malepa a ena Samaria ena ká wa'ñe dō wé íyök erkerö eé e'pa a.

⁹ Mik ie' tò e' ché one, eta ibutséka mía ká jai a ie'pa wörki ta ichowa mò shua ké wër ta'ia.

---

* **1:6 Israel aleripa e' wökirpaie:** Jesús ttekölpa tso'ia ibikeitsök tò ie' e' tkökeká Israel aleripa blúie ie'pa ká ki ta ie'pa tkekeká ie' kayuapaie.

¹⁰ Ie'pa tso' ká sauk ká jaì a krereë tò wes imichoka, e' dalewa bet wëpa bõl datsi' saruruë de iëter ie'pa o'mik.

¹¹ E'pa tò iché iarak:

—A Galilea wakpa çïök a' iëteria ká sauk ká jaì a? Jesús bak a' shua e' mítser Skëköl wa. Wes a' tò isuë tò imía ká jaì a, e' suë idörane ká i' ki.

Matías aṭe Judas skéie

¹² Eta Jesús ttekõlpa tsá e'pa tso' Olivo kébata a, ie'pa biteane Jerusalén. E' ñalé dör wekkë ulat kawõ mène judiowak a shkoie eno diwõ a ekkë.†

¹³ Mik ie'pa dene Jerusalén ta ie'pa tkaka u etkuõ ki wé ikapökerak eë. Eë itso'rak Pedro, Juan, Santiago, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Santiago Alfeo alà, Simón Celote, ñies Judas Santiago alà.

¹⁴ Ie'pa ulitane ñi dapa'uke kekraë ttök S'yë ta. Alakõlpa welepa ena María, Jesús mi, ena Jesús ëlpa, e'pa tso'ñak ie'pa ta ttök S'yë ta.

¹⁵ Jesús mik erblökwakpa e' dapa'uke e'pa döka cien eyök ki dabom böyök ekkë ulatök (120). E' këwõ ska' ta Pedro e' kékã ie'pa wörki ta ichéitö:

¹⁶ “A yamipa, ima Judas yë' Wiköl Batse'r tò se' blú bak David e' wa, e' wà tka wes itso' kitule Skëköl yëkkuõ ki es. Judas wa pë' míne Jesús klö'ukwa.

¹⁷ Ta ie' bak Jesús kléie wes se' es, ie' bak kanëblök Jesús ta wes se' es.

¹⁸ (Ie' tò i sulu wamblë', e' ské wa ie' tò ká tué et. E' ukuõki ta ie' anëbitü wöwakköt ñawi tskinewa ta iñattse yërulune.

† **1:12 shkoie eno diwõ a ekkë:** E' dör kilómetro etk ulatök.

19 Mik Jerusalén wakpa tö ttè e' ttsé, età ká e' kiè mékarakitö iwákpa ttè wa Hacéldama e' wà kiane chè S'pě Ké).

20 Es itso' kitule Skököl yëkkuö kiè Salmo e' kī e' tö iché i' es:
 'As ie' u weir
 ñies as kě yi seriā e' a.'‡

Ñies ichéitö:

'O'ka múkà iskéie ie' kanè méat e' kanéukne.' "§

Es itso' kitule Skököl yëkkuö kī.

21 "Wëpa tso' íe e'pa manetwā se' tã kēkraë Jesús bakia se' shūā etā.

22 Mik Juan tö Jesús wösuk e' kōs tã ie'pa tso'ñak se' tã dō mik Jesús mineā ká jai ā etā. Se' kawōtā wëpa ekkëpa shushtök eköl se' kīie as itō Jesús shkenekane, e' ttè pakō se' tã."

23 Es ie'pa tö wëpa shushté bōl. Eköl kiè José, e' kiè Justo ñies. E' kkabata dör Barsabás. Iëköl kiè Matías.

24 Etā ie'pa tö ikié S'yě ā i' es: "A Skököl, be' wā sulitane er suule buaë. E' kuëkī ikkachō sa' ā wéne shushté be' tö

25 as iat Jesús ttekölpa tsá e' kīie Judas skéie. Judas e' wamblé sulu, e' kuëkī ie' tö kanè e' méat tã imiā weinuk wé ikawōtā weinuk ee."

26 Etā ie'pa iné isuōie tö wëpa bōl shushtétke ie'pa tö e' wéne kiè dōmittsā. Etā Matías kiè dettsā. Es ie' atē Jesús ttekölpa tsá e' kīie imalepa dōkā dabom eyök kī eköl (11) e'pa tã.

‡ 1:20 Salmo 69.25 § 1:20 Salmo 109.8

2

Wiköl Batse'r de Jesús mik erblökwakpa kî

¹ Mik Pentecostés k^éwö* de, et^ä Jesús mik erblökwakpa k^{os} tso' dapaule ek ts^{iní} ěme.

² E' bet t^ä k^á j^{ai} a ì blane t^{ai}ě w^{es} siw^ä' darĕrĕĕ es, e' blane u sh^u k^{os} a w^é ie'pa tso' eĕ.

³ Et^ä ie'pa t^ö is^ué t^ö idebit^u t^{ai}ě ku'ie bö' w^{ör}kua suĕ, e' ane ie'pa ulitane kⁱ et et.

⁴ Et^ä ie'pa a Wiköl Batse'r i^{enew}ä t^ä eköl eköl tt^émi k^á b^ánet wakpa tt^ö wa ku^ä'kⁱ ku^ä'kⁱ w^{es} Wiköl Batse'r t^ö ie'pa k^é ttök es.

⁵ E' k^éwö ska' t^ä judiowak t^ö Sk^{ék}öl dal^öieta' dat^{se} k^á ulitane kⁱ, esepa tso' t^{ai}ě Jerusalén.

⁶ Mik ie'pa t^ö Jesús mik erblökwakpa al^{áne}k^ä t^{ai}ě e' t^{tsé}, et^ä ie'pa e' dapa'w^ék^ä ikⁱ t^{tsök} bua'ie. Ie'pa t^ö itt^{sé} eköl eköl iw^{ák}pa tt^ö wa ku^ä'kⁱ ku^ä'kⁱ es. E' kuekⁱ ie'pa tkinew^ä t^{ai}ě.

⁷ Ie'pa w^ökranew^ä t^ä ich^érakit^ö ñⁱ a:

—¿A'k^ä ie'pa k^é d^{ör} Galilea wakpa tso' ttök?

⁸ ¿W^{es} se' ulitane tso' itt^{sök} t^ö ie'pa ttöke se' ulitane tt^ö ku^ä'kⁱ ku^ä'kⁱ wa?

⁹ Īe se' sh^uä se' tso' dat^{se} Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto, Asia,

¹⁰ Frigia, Panfilia, Egipto ena k^á tso' Libia a^{te} ts^{inet} Cirene k^{ke}. Ñies p^é' dat^{se} Roma s^{er}ke ĩe esepa tso' ĩe.

---

* **2:1 Pentecostés k^éwö:** Pentecostés w^ä kiane ch^è K^á Dabom Skeyök k^éwö. Judiowak t^ö Ie'pa Y^épa Y^{er}ulune Egipto e' k^éwö tk^ö'w^é one, e' kⁱ k^á de dabom skeyök, et^ä k^{awö} sk^ä tk^ö'w^éke ie'pa t^ö e' kiekerakit^ö Pentecostés. Ñies e' k^éwö ki^{er}akit^ö Iyiwö Shtök K^éwö. K^{awö} e' d^{ör} w^{est}ela choie Sk^{ék}öl a iyiwö kit^é e' kⁱ. Éxodo 23.16 saú.

11 Se' welepa dör judiowak chökle. Welepa kë dör es, esepa e' y'o'bak judiowakie. Ñies se' tso' íe datse Creta ena Arabia. Erë ì kôs kaneq' Skëköl tō buaë e' chök ie'pa tso' e' ane buaë se' éna se' wákpa ttō kuā'kī kuā'kī e' wa.

12 E' kuekī ie'pa ulitane wökrarulune tajë ikittsök. Ie'pa wöa ká chowa. Ie'pa ñi chakérak:

—Íyi ikkë, çima e' wà kiane chè?

13 Erë welepa tō Jesús mik erblökwakpa wayué sulu ta ichérakitō:

—Ie'pa tteke blo' tō.

Pedro tō ttë paké

14 Eta Pedro e' duéka shkë'ka Jesús ttekölpa tsá malepa döká dabom eyök kī eköl (11), e'pa ta. Ie' tō iché sulitane a aneule: “A yamipa judiowak, ñies a' ulitane serke Jerusalén. Íyi ikkë e' wà pakekeyö a' a. Ye' ttō ttsö buaë a' tō.

15 Sa' kë tteku' blo' tō wes a' tō ibikeitsè es. Erpa diwö de sulitu (9) bla'mi, diwö ikkë kë yi e' ttötä'ka blo' wa.

16 Erë ì tköke sa' ta, e' dör wes Skëköl tteköl kiè Joel, e' tō iyë'atbak es. Ie' tō iyë'at i' es:

17 'Skëköl tō ichè tō mik ká i' erkewatke, eta ye' tō ye' Wiköl patkeraë sulitane kī.

E' kuekī a' ala'r, wëpa ena alakölpa, ekkëpa kôs ttöraë wes ye' ttekölpa es.

A duladulapa a ilè kkayërdaë kabsueie ie'pa kë ku' kapökwā e' dalewa.

Ñies a' këkëpa a ilè kkayërdaë kabsuè a.

18 Ñies e' këwö ska' ta ye' Wiköl patkeraëyö ye' kanè mésopa kī, wëpa ena alakölpa. Es ie'pa tō ye' ttë pakerane imalepa a.

19 Ká jai a ye' tō íyi taië suluë kkacheraë, kě suule a' wā ese.

Ká i' ki ñies íyi kkacheraëyō as a' isaù:
s'pě sueraë a' tō, bō' sueraë a' tō, shkle taië sueraë a' tō ñies.

20 Diwō ttserdawa. Si'wō iardawa batsë wes s'pě es.

E' kōs tkōraë kam Skëköl kēwō dō e' yōki.

Kawō e' dōr buaë shute, e' olo ta' taië.

21 E' kēwō ska' ta' yi kōs tō e' tsatkè kié Skëköl a, esepa ulitane tsatkërdaë.' †

Es Joel tō iyë'at.

22 “A Israel aleripa, ye' ttō ttsō. A' wā ijcher tō mik Jesús Nazaret wak sene' ká i' ki, eta' i' kě or yi a ese wéitō taië se' shuā Skëköl batamik kkayënoie. Es Skëköl tō se' a ikkaché tō ie' tō ipatké'.

23 Erë Jesús menettsa a' a klō'wèwā wes Skëköl tō isuletë'atbak kuaë es, ñies wes ie' ki ikiane es. A' tō wëpa sulusipa ké ie' ttökwa wötëulewā krus mik.

24 Ie' weine siarë ie' kōtëwā, erë Skëköl tō ie' shkeo'kane. Duewā kě a ie' wöklöne yës.

25 E' kuëki ká iaiaë blu' David ut Skëköl ta' ima Jesús ttōmì e' yë'itō i' es:

'Ye' wā ijcher tō kekraë be' tso' ye' ta.

Be' tso' ye' ta ye' ulà bua'kka ye' kimuk,

e' kuëki kě i' a ye' orpa wes.

26-27 E' kuëki ye' ttsë'r buaë,

ye' ttsō kaneë.

Be' kě tō ye' mepaät pō a,

e' kuëki ye' enuraë iwà panuk bërë.

Ye' dōr be' kanè méso batse'r e',

e' kuëki be' kě tō imepaät as ye' nurwā.

† 2:21 Joel 2.28-32

28 Be' tō sene michoë ñalé e' kkayë' ye' a.
Ye' tso' be' wörki, e' kueki be' tō ye' ttsë'weraë
buaë.†

Es David tō iyë'at.

29 “A yamipa, ye' tō icheke a' a yësyësë. Se'
blú kékë David bak ká iaiaë, e' du'wabak ta inú
wötënewa. Ie' pō tso'ia dö ikké ta ie.

30 Erë David bak Skököl ttekölie. E' kueki ie' wa
ijcher tō Skököl kablë' ie' a iwák ttō wa ttë i' wa:
‘Ye' tō be' aleri tkeraka eköl blu'ie wes be' es.’

31 E' jcher David wa, e' kueki ie' tō Cristo
shkenekane e' yë'. Ie' tō iyë' tō inú kë atuk pō a,
kë inurpawa.

32 Es iwà tka. Skököl tō Jesús shkeo'kane, e' sué
sa' ulitane tō sa' wákpa wöbla wa.

33 Skököl tō ie' tsémika ta itkéaitō iulà bua'kka
dalöiërta' taië. Ie' Yë tō iWiköl mé ie' a wes ikablë'
imuk es. E' ukuöki ta ie' tō iWiköl Batse'r patké sa'
ki. E' sué a' tō, e' ttsé a' tō enia.

34 Erë David kë mine'ka ká jai a wes Jesús es. Ie'
wák tō iyë'at:

‘Skököl tō ichë ye' Kököl a:

Be' e' tköka ye' ulà bua'kka,

35 e' dalewa ye' tō be' bolökpa merarö be' klö
dikia.'§

Es David tō iyë'.

36 “A Israel aleripa ulitane. Ijchenú buaë a' wa
tō ye' tso' Jesús chök. E' kötwā a' tō wötëulewā krus
mik, erë e' wák tkéka Skököl tō se' wökirie ñies se'
blúie.”

37 Mik ie'pa tō ttë e' ttsé, etā ie'pa erianeka tajë.
Ie'pa tō Pedro ena imalepa a ichaké:

† 2:28 Salmo 16.8-11 § 2:35 Salmo 110.1

—A yamipa, ¿wes sa' e' ùmi?

³⁸ Ie' tò iiuté:

—A' er mane'ú Skèköl a ta a' e' wöskuöö eköl eköl Jesucristo ttö wa as a' nuì olo'yar a' k̄i. A' tò iwé es, e' ta Skèköl tò iWiköl Batse'r meraë a' a.

³⁹ Kablè e' dör a' a ena a' aleripa ulitane a ena sulitane serke ká kamië, esepa a ñies. Kablè e' dör wépa kos kieke Kèkè dör Se' Kèköl e' tò esepa a.

⁴⁰ Es ttè e' wa ena ttè skà tajè wa Pedro tò iché iarak darèrèè, ipatté tajè ta ichéitö iarak:

—A' e' tsatkö ì tköraë pè' sulusipa ta e' yöki.

⁴¹ Es wépa tò ì ché Pedro tò, e' klö'wé, e'pa wöskuerakitö. E' diwö Skèkèpa Jesús icha erule e' k̄i iène tajè dökā mil mañayök ulatök (3000).

⁴² Eta ie'pa e' ché ttè wa Jesús ttekölpa tsá e'pa tò s'wöbla'weke, e' ttsök kekraë er bua' wa. Ñies ie'pa e' ché ñi kimuk ì tso' ie'pa wa e' wa. Ñies kekraë ie'pa e' dapa'uke pan ñuk Jesús kötewā e' kèwö tkö'woie. Ñies ie'pa e' ché ttök S'yè ta.

Wes Jesús mik erblökwakpa tsá e'pa ser

⁴³ Eta ì kë or yi a ese weke tajè Jesús ttekölpa tsá e'pa tò Skèköl batamik. E' tò pè' ulitane wökrawé tajè.

⁴⁴ Wépa erblé Jesús mik e'pa kos serke wes wák eköl è es. Ì tso' ie'pa wa ese kakmekerakitö ñi a.

⁴⁵ Es iyi tso' ie'pa wa, ká ö ilè skà, ese watueke ie'pa tò ta iské blatekerakitö imalepa kimè kiane esepa a.

⁴⁶ Diwö bit ta ie'pa ulitane e' dapa'ukerak Skèköl wé a. Ñies u a u a ie'pa chköke ñita er bua' wa ttsè'rdak buaë. Jesús kötewā e' kèwö tkö'weke pan ñè wa ñita.

47 Skëköl kikekeka ie'pa tö. Sulitane wa ie'pa wër buaë. Ká bit ekkë Skëköl tö s'tsatkeke taië, e' kueki ie'pa kí daparke taië.

3

Pedro tö s'kraulewä eköl e' bua'wéne

1 Ká et tsáli diwö de mañat tą Pedro ena Juan míyal ttök Skëköl tą iwé a. Diwö e' dör ttoie ie' tą.

2 Eta eë wëm tkër eköl kune' klö kraulewä. E' datse iyamipa wä itkekeser kekraë Skëköl wé wëkkö kië Wëkkö Buaala e' a as inuköl kak kiöitö sulitane dökewä eë esepa a.

3 Mik ie' tö Pedro ena Juan dökewatke e' sué, eta inuköl kak kiöitö ie'pa a.

4 Eta ie'pa tö ie' suéwä krereë iwö kị tą Pedro tö iché ia:

—Sa' saú.

5 Eta ie' tö ie'pa sué tą ibikeitséitö tö ilè kak-mekeitö ye' a.

6 Erë Pedro tö iché ia:

—Kë ye' wä inuköl tą'. Kë ye' wä oro tą'. Erë ì tso' ye' wä e' mekeyö be' a. Jesucristo Nazaret wak e' ttö wa, be' e' kóką tą be' shkó.

7 Eta Pedro tö iklö'wéwä iulà bua'kka tą ibatséka. E' wöshä tą iklö a idiché iëne

8 tą itunekä e' duékaie tą ishkëmi wi'kë io'kë. E' ukuökị tą imíwä Skëköl wé a Pedro ena Juan tą iwák klö wa. Ie' turkeka, es Skëköl kikekaramiitö.

9 Eta pë' tso' kos e'pa tö isué tö ishkörami tą Skëköl kikekaramiitö.

10 Ie'pa tö ie' suéwä tö ie' dör wëm e' tköke inuköl kak kiök Skëköl wé wëkkö kië Wëkkö Buaala e' a e'. E' tö ie'pa tkiwéwä taië. Ie'pa wökranewä iweblök.

Pedro tö s'patté Skököl wé a

11 Skököl wé e' ùle kiè Salomón ùle, eë wëm buanene e' tso'ia Pedro ena Juan paklö'ük. E' dalewa pè' kōs datse tūneule wé ie'pa tso' eë ta ie'pa tkinewā tajē isauk.

12 Mik e' sué Pedro tö, etā ie' tö ie'pa a iché: “A Israel aleripa çì kuëki a' tkirke? çì kuëki a' tso' sa' sauk krereë wësua sa' wák tö wëm i' bua'wéne shkōwéne sa' wák diché wa ö sa' serke yësyësë Skököl a e' kuëki?

13 Erë Skököl dör Abraham, Isaac, Jacob ena se' yépa malepa bak ká iaiäë, e'pa Kököl, e' tö ie' kanè méso kiè Jesús, e' kikékā íyi ulitane tsata, e' dör yi me'ttsa ttèwā a' tö e'. Ie' watè'ttsa a' tö Pilato wörki eré e' tö ibikeitsbak iökshka.

14 Jesús dör batse'r ena yësyësë warma a' tö iki' tö e' yöttsa. Erë e' skéie a' tö pè' suluë e' yöktsa ka'.

15 Es sene mukwak e' kötwa a' tö, eré ishkeo'kane Skököl tö. E' kōs su' sa' tö sa' wöbla wa.

16 Wëm i' kraulewā e' suule a' wā buaë. Ie' diché iënene sa' erblöke Jesús mik e' wa. Jesús mik erblè, e' tö wëm i' bua'wéne buaë a' wörki.

17 “A yamipa, ye' wā ijcher tö mik a' ena a' wökirpa tö Jesús kötwa, etā a' kē wā ijcher moki tö ì wamblök a' tso'.

18 Erë ì yè'atbak Skököl tö ittekölpa ulitane kkō wa tö wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' kawōtä ttèwā es, e' wawé Skököl tö es.

19 E' kuëki ì sulu watöttsa. A' er mane'ú Skököl a as a' nuì olo'yōitō a' ki.

20 Etā es ie' tö a' er pablaraë tā Jesús pairi'bituitō idi' wa s'blúie e' patkeraneitō se' a.

21 Erë i' ta ie' kawötä senuk ká jai a dö mik Skëköl tö ì kōs yuéne buaë wēs kenet es etä. Es Skëköl tö iyë'bak ká iaiaë ittekölpa batse'r e'pa wa.

22 Moisés tö Jesús yë' se' yépa bak ká iaiaë, e'pa a i' es: 'A' shua Skëköl tö itteköl kerakä eköl wēs ye' es. E' ttō kōs dalöiō a' tö.

23 Wépa kë wä ie' ttō dalöiëne, esepa ulitane skerrattsä se' wakpa yökü bānet, ie'pa erdawa sēraä.* Es Moisés tö iyë'at.

24 "Es ñies Samuel ena Skëköl ttekölpa malepa dē'bitu ie' itōki, e'pa kōs tö ì tkōke kawō ikkē tā, e' yë'atbak.

25 Ì uk Skëköl kablë' ká iaiaë ittekölpa wa, e' wà döraë se' ulà a. Ñies ttè me'atbakitō se' yépa bak ká iaiaë e'pa a, e' wà döraë se' ulà a. Ie' tö iyë'atbak Abraham a i' es: 'Be' aleripa batamik ye' er buaë chöraë ká ulitane wakpa a.'

26 E' kuëki mik ie' tö ilä Jesús shkë'wékane, etä ipatkéitō se' a kewe se' a er buaë choie as se' ser sulu ese olo'yōsō eköl eköl."

4

Pedro ena Juan e' tsatké judiowak wökirpa wörki

1 Etä Pedro ena Juan tso'ia s'pattök, e' shua sacerdotepa biteshka Skëköl wé shkëkipa wökir tā ena saduceowakpa tā.

2 Pedro ena Juan tso' s'wöbla'uk tö Jesús kötëwä e' shkënekane. E' wa iwà kkachéitō tö s'duowä e'pa shkërdakane. E' tö sacerdotepa ena ie'pa malepa uluwéka taië.

* 3:23 Deuteronomio 18.15,18-19

³ Ie'pa tō Pedro ena Juan klō'wéwā. Ká detke tsáli, e' kuęki iméarakitō s'wōto wé a dō bule es.

⁴ Erē wépa tso' Pedro ttō ttsök, e'pa shūa tajē ie'pa tō Jesús tté buaē klō'wé. Es Jesús mik erblökwakpa wépa ě esepa deka mil skeyök e' ulatök (5000).

⁵ Bule es ta judiowak wökirpa ena ikueblupa ena s'wöbla'uk ttē dalöiēno wa wakpa e' dapa'wéka Jerusalén.

⁶ Nies sacerdote kibi kiē Anás e' tso'. Nies Caifás, Juan, Alejandro ena imalepa dör sacerdote kibi e' ditséwö e'pa kos tso'.

⁷ Ie'pa tō Pedro ena Juan tsuk patké ta iduésarak ie'pa wörki ta iwà chakéarakitō:

—¿Yi diché wa, yi ttō wa wēm klō kraulewā e' bua'wéne a' tō?

⁸ Eta Pedro a Wiköl Batse'r iēnewā tajē ta iütéitō:
—A s'wökirpa, a s'kuęblupa.

⁹ Sa' tō s'kirirke e' kime' er bua' wa, e' chaké a' tō sa' a. A' ki ikiane jchenuk tō wēs ibuanene.

¹⁰ I'ñe ta sa' tō ichè a' wörki, ñies Israel aleripa ulitane e'pa wörki tō wēm i' buanene sulitane wörki Jesucristo Nazaret wak e' ttō wa. E' wák kötwa a' tō krus mik erē Skököl tō ishkeo'kane.

¹¹ Skököl yękuö ki itso' kitule: “Ák waté'tsa u yuökwakpa tō, e' yönene ák bua'buaié.”* Ák e' dör Jesucristo chē.

¹² Ie' dör S'tsätkökwak. Skököl kē wa yi skà patküle ká i' ki s'tsätkoie. E' kuęki Jesucristo eköl ě wa s'tsätkërmi.

¹³ Mik iwökirpa tō isué tō Pedro ena Juan dör skle siarla, kē wöblaule yękuö wa erē ittöke buaē kē

---

* **4:11** Salmo 118.22

suane, et̄a ie'pa tkinewa. Ie'pa éna iañewa tö ie'pa bak shkök Jesús ta ittökatapaie.

¹⁴ Wēm buanene e' dur Pedro ena Juan ta, e' kueki ie'pa kē a iyēnuk tö e' dör kache.

¹⁵ Et̄a ipatkémirakitö u'rki ta ie'pa at̄e ileritsök.

¹⁶ Ie'pa iché ñi a:

—¿Wes sö wēpa i' wēmi? Kos Jerusalén wakpa wa ijcher tö ì kē or yi a ese wé ie'pa tö etk. E' kē yēnuk se' a tö e' dör kache.

¹⁷ Erē ipauñsö as i'tami Jesús tté i' kē pakōia ie'pa tö yi a, es kē itté bunukka ká wa'ñe.

¹⁸ Et̄a ikiérakitö ta iché iarak:

—Kē a' kawö ta'ia Jesús tté pakök yi a. Ñies a' kē kawö ta'ia yi wöbla'uk tté e' wa.

¹⁹ Erē Pedro ena Juan tö iütérak:

—A' wákpa tö ibikeitsö tö Skököl wöa yi ttö dalöie dör buaē sa' a, a' ttö ö ie' ttö.

²⁰ Erē ì su' sa' tö ena ì ttsē' sa' tö, e' pakeraē sa' tö kekraē sulitane a.

²¹ Et̄a iwökirpa tö ie'pa kí pauñé darērēe ta iémirakitö. Wēm kraulewa buanene e' kueki pē' kos tso' Skököl kikökka. E' kueki iwökirpa kē ulā dē'wa Pedro ena Juan we'ikök.

²² Wēm buanene Skököl diché wa e' ki duas tso' dabom tkēyök (40) kita.

Jesús mik erblökwakpa tö ikié Skököl a

²³ Et̄a Pedro ena Juan émirakitö ta imíyal wé imalepa tso' ee. Ì kos yē' sacerdotepa wökirpa ena judiowak kueblupa e'pa tö e' pakérakitö imalepa a seraä.

24 Mik e' ttsé ie'pa tö, etä ie'pa ulitane kköché ñita Skököl a i' es: “A Skököl, ká jaì ena ká i' ena dayë ena ì kos tso' iki, e' yö' be' tö.

25 Ká iaiaë be' tö sa' kékëpa David dör be' kanè méso, e' ka' ttök Wiköl Batse'r wa. Ie' tö iyë' i' es: ‘ǰIök ká malepa wakpa uluneka tajë troka tajë Skököl kǰ?

ǰIök ie'pa ileritseke ñippök ie' ta? Kë e' wamblënuke ie'pa a.

26 Ká wökirpa ena blu'pa e'pa ulitane ñippakka ie' ta. Ie'pa ileritseke ñippök ie' ta ena wé pairi'bituïtö idi' wa s'blúie e' ta.†

Es David tö iyë'.

27 “Ttè e' dör mokië. Iwà sué sa' tö tö s'wökirpa kiè Herodes ena Poncio Pilato, e'pa ñi dapa'wéka ká i' a Israel aleripa ta ena pë' kë dör Israel aleripa esepa ta ñita Jesús we'ikök. Ie' dör be' kanè méso batse'r pairi'bitu be' tö idi' wa s'blúie e'.

28 Es ì kos wé ie'pa tö ie' ta e' wé ie'pa tö wës be' tö isuletë'atbak es.

29 A Skököl, e' kueki ie'pa tso' sa' pauñuk darërëë, e' ttsö. Sa' dör be' kanè mésopa e'pa a diché kǰ mú Jesús tté pakoie kë suane.

30 Be' diché kkachö. S'kirirke bua'úne, ì kë or yi a ese ú iwà kkachoie, ñies íyi ese ú tajë Jesús dör be' kanè méso batse'r e' ttö wa.”

31 Mik ie'pa tö ikié one, etä wé ie'pa tso' e' ké wötǰne. Etä ie'pa ulitane a Wiköl Batse'r iënewa ta ie'pa tö Skököl tté paké kë suane.

Jesús mik erblökwakpa ñi kǰimé

† 4:26 Salmo 2.1-2

³² Jesús mik erblökwakpa dör tajë. Ie'pa kabikeitsöke ñikkëë, ulitane er ttsë'r ñittsëë. Kë yi tö icheku' tö ie'pa íyi e' dör ie'pa ë icha, e' skéie e' dör ie'pa icha ñikkëë.

³³ Jesús ttekölpa tsá e'pa tö Jesús shkenekane, e' tté kí pakeke diché tajë wa. Skököl tö ie'pa kos kimeke tajë.

³⁴⁻³⁵ Yi wa ká tso' ö ilè skà tso'rak iwa, ese watuekerakitö ta iské mekerakitö Jesús ttekölpa tsá e'pa a blatè wépa dör siarë esepa a wes e'pa kiane kimè eköl eköl es. E' kuëki kë yi weirku' siarë ie'pa shua.

³⁶ Ie'pa shua wëm tso' eköl dör Leví aleri datse ká kiè Chipre, e' kiè José. Jesús ttekölpa tsá tö ikië méka Bernabé (e' kiane yëno s'pablökwak).

³⁷ Wëm e' wa ká tso'. E' watuëitö ta iské méitö Jesús ttekölpa tsá a as ie'pa tö s'siarëpa kimù iwa.

5

Ì sulu wamblé Ananías ena Safira e'pa tö e' pake

¹ Erë wëm bak eköl kiè Ananías, e' tayë kiè Safira. E'pa tö ká watuëttsa.

² Eta wëm e' tö iká ské tsá yëttsa iwákpa a ta iëyök méitö Jesús ttekölpa tsá a wes ká ské seraa es. E' jcher ilaköl wa seraa.

³ Eta Pedro tö iché ie' a:

—A Ananías, ¿iök be' e' mettsa Satanás a kitö'wè ta be' kéitö kachök Wiköl Batse'r a? Ká watuëbö e' ské kak tséatbö.

⁴ Kam be' tö iwataüttsa eta be' icha idir. Ta be' tö iwatuëttsa, eta iské dör be' icha. ¿iök be' ibikeitsé wamblé es? Be' kë kayëne s'ditsö a. Be' kaché Skököl a.

⁵ Mik e' ttsé Ananías tō etā ianewa duowaie. Etā ie'pa kōs wā ijchenewa, e'pa suane taië.

⁶ Etā duladulapa welepa debitu tā inú patrēwarakitō tsémi blēwa.

⁷ Hora tka mañat e' ulatök, etā Ananías tayë dewa Pedro ska'. Wēs iwēm de e' kē jchēr ie' wā.

⁸ Tā Pedro tō ie' ā ichaké:

—Ichō ña. ¿Mokī a' tō ká watué kōs a' tō iché ekkē? Safira tō iūté:

—Tō, ekkē je'.

⁹ Pedro tō iché ia: ¿lök a' tō kawō mé ñi ā Skëköl Wiköl wötsiriuk? Wēpa wā be' wēm nu mí blēwa, sē e' wakpa doyalne tā írö ie'pa wā be' nu michoë blēwa ñies.

¹⁰ E' bet tā Safira anewa tā iduowa Pedro klō ska'. Mik duladulapa dewa tā Safira nu tēr tā ie'pa wā inú mítser blēwa iwēm o'mik.

¹¹ Etā Skëkēpa Jesús icha erule ulitane ena sultane wā ijchenewa, e'pa suanerak taië.

Ì kē or yi ā ese wé taië Jesús ttekölpa tsá tō

¹² Jesús ttekölpa tsá e'pa tō ì kē or yi ā, ese weke taië pē' shuā iwā kkachoie. Jesús mik erblökwakpa ulitane e' dapa'uke Salomón ùle ā.

¹³ Pē' èltēpa tō ie'pa dalöieta' erē kē diché dē'ka e' tiukwā ie'pa shuā.

¹⁴ Erē wēpa erblé Jesús mik, wēpa ena alakölpa, esepa kí iērkerak taië kekraë.

¹⁵ Pē' tō s'kirirke tsémirak katà shuélur ñala kkömik as Pedro tkō tā ilo mú ar esepa wele kí as ibuarne.

16 Ñies ká tso' kos Jerusalén pamik, e' wakpa de tajë s'kirirke wëttsë. Ñies wimblupa sulusi s'tteke esepa wëttsë. Etá e'pa ulitane buanene sēraa.

Jesús ttekölpa tsá wötēnewa s'wōto wé a

17 Etá sacerdote kibi ena iklépa kiè saduce-owakpa, e'pa ukyēneká tajë Jesús ttekölpa tsá e'pa ki.

18 E' kueki iklö'wéwarakitö wötéwa s'wōto wé a.

19 Erë nañewe tá Skököl biyöchökwak eköl tö s'wōto wékkö ppée tá iyéttsarak tá iché ia:

20 “A yúne Skököl wé a. Ee a' e' duöka sene pa'alí Jesús tá, e' tté pakök sulitane a.”

21 Bule es bla'mi tá idewarak Skököl wé a tá ie' kékarak s'wöbla'uk wēs ie'pa a iyēne es.

Etá sacerdote kibi ena iklépa tö Israel aleripa wökirpa ulitane kiéttsa e' dapa'ukká ie'pa tá. Etá Jesús ttekölpa tsá e'pa tsuk patkérakitö.

22 Erë mik ishkékípa demirak s'wōto wé a, etá kë iwá ikunerak. Tá idebiturak ibiyö mukne

23 tá ichérakitö:

—Sa' tö s'wōto wékkö kué wötēule buaë. Ñies shkékípa tso'rak iwékkö kkö'nuk. Erë mik sa' tö iwékkö ppée, etá kë sa' wá yi kune ee.

24 Mik Skököl wé shkékípa wökir ena sacerdote wökir kibípa, e'pa tö tté e' ttsé etá ie'pa éna ká chowa tá ñni chakérak: “¿Wēs iwà dötsami?”

25 E' ukuöki tá bet eköl de ibiyö muk tá iché iarak:

—Wēpa wötē'wá a' tö s'wōto wé a, e'pa tso'ne Skököl wé a s'wöbla'uk.

26 Etá shkékípa wökir mía iyulök ishkékípa tá. Iklö'wéwarak erë ie'pa suane dö' pē' tö s'tè ák wa, e' kueki ie'pa kë wá iweineia.

27 Mik ideminerak etā itsémirakitō judiowak wōkirpa wōrki. Etā sacerdote kibi tō iché ie'pa a:

28 —Sa' tō a' a iyē' etkēme tō wēm e' tté kē pakar yēs. Etā ÷ì wamblé a' tō? A' tō Jerusalén wakpa ulitane wōbla'weke ttè e' wa. Nies a' tso' ichök tō wēm e' kötēwā, e' nuí tkēnewā sa' mik.

29 Erē Pedro ena Jesús ttekōlpa tsá malepa tō iiutérak:

—Sa' kawōtā Skököl ttō dalöiök s'ditsö ttō tsatā.

30 A' tō Jesús ttökwa' ka' wötēulewā krus mik. Erē se' wakpa bak iaiaë e' Kököl e' wák tō Jesús shkeo'kane.

31 Skököl tō ibatsékami e' ska' tkéser iulà bua'kka s'wōkirie ena s'tsatkōkwakie as Israel aleripa er mane'ù tā ie'pa ki' ie'pa nuí olo'yarmi.

32 Ýyi ikkē kos su' sa' tō e' pakök sa' tso' a' a. Nies Wiköl Batse'r mène wēpa tō Skököl ttō dalöieke esepa a, e' tso' a' a ipakök.

33 Mik ie'pa tō e' tsé etā ie'pa ulunekā taië Jesús ttekōlpa tsá e'pa ki. Ie'pa éna ittakulur.

34 Erē ie'pa shuā wēm tso' eköl e' dör fariseowak kiè Gamaliel. Ie' dör s'wōbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ese eköl. Sulitane tō ie' dalöieke taië. Ie' e' duékā tā iché: “Jesús klépa yölur kañikā ekuölö.” Etā ie'pa tō iyélur.

35 E' ukuökj tā ichéitō imalepa a:

—Ayamipa Israel aleripa. A' isaú bua'ie tō ì weke a' tō wēpa wikkēpa tā.

36 A' éna ianú tō barbane wēm kiè Teudas e' e' ka'kā ichök tō e' dör wēm taië ese. Wēpa dōkā cien tkëyök (400) e'pa e' yué ie' klépaie. Ie' du'wā kötulewā tā iklépa pone'mi wì a dià a. Es ilone'.

³⁷ E' ukuöki ta mik s'wökirpa s'kiè shtök patkè', e' kéwö ska' ta wëm skà eköl kiè Judas Galilea wak e' e' ka'ka. Pè' welepa e' yué ie' klépaie. Erè ñies ie' kötəwə ta iklépa pone'mi sɛraa wɪ a dià a ta ee ilone'.

³⁸ E' kuëki ye' tö ichè a' a tö wəpa wɪ múat bërè. Kè ì sulu wamblar ie'pa ta. Ì aleritseke ie'pa tö ena ì weke ie'pa tö e' dör ttè èsè, e' ta bet ta kè ita'ia.

³⁹ Erè Skèköl ttè idir, e' ta kè a' e' alöpakə iki. A' isaú buaè dö' a' tso' ñippök Skèköl ta.

Ie'pa tö Gamaliel ttö iuté.

⁴⁰ Ie'pa tö Jesús ttekölpa tsá e'pa tsuk patkéne ta ippök patkérakitö ta iché iarak: “Kè a' a kawö ta'ia Jesús tté pakök.” E' ukuöki ta iémirakitö.

⁴¹ Es Jesús ttekölpa tsá e'pa e' yélur judiowak wökirpa wé a. Skèköl tö ie'pa mé weinuk Jesús tté kuëki, e' tö ie'pa ttsè'wé buaè.

⁴² Es kekraë ká bit ekkè Skèköl wé a ñies u a u a ie'pa tö s'wöbla'weke s'patteke Jesús dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' tté buaè wa.

6

Wəpa kul shushtérakitö Jesús ttekölpa tsá kimoie

¹ E' kéwö ska' ta Jesús ttökatapa kí daparke tajè e'pa dör judiowak. Ie'pa welepa ttöke griegoie, esepa tö imalepa ttöke iwakpaie e'pa cheke suluè. Ie'pa tö icheke:

—Mik chkè blatërke kekraë, eta sa' tayəpa schö, esepa kè a imène kos imalepa ttöke judioie esepa a imène ekkè.

² E' kuëki Jesús ttekölpa tsá dabom eyök kí bö (12), e'pa tö Jesús ttökatapa ulitane kié e' dapa'uk ta ichéitörak:

—A yamipa, kě idör buaë sa' a s'wöbla'wēke sa' tō Skököl ttè wa e' kané mukat iyi watioie e' ě kueki.

³ E' kueki a' shua wēpa yulō kul as kanè e' ù ie'pa tō. Wēpa suule sulitane wā tō ie'pa a Wiköl Batse'r tso' taië ena ikabikeitsö buaë, esepa shushtë tā sa' tō ie'pa mekeka kanè ñe' uk.

⁴ Eta sa' e' ché kēkraë ttök Skököl tā ena s'wöbla'uk ie' ttè wa.

⁵ E' wēr buaë ie'pa ulitane wa. Ie'pa tō Esteban shushtë. E' erblé buaë Skököl mik ñies ie' a Wiköl Batse'r tso' taië. Ñies Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Pármenas ena Nicolás e'pa shushtë ie'pa tō. Nicolás dör Antioquía wak, e' e' yö'bak judiowakie.

⁶ Eta itsémirakitō wé Jesús ttekölpa tsá e'pa tso' ee. Eta ie'pa ulà méka wēpa ñekkēpa ki tā ie'pa tō ikié S'yé a tō ikimú.

⁷ Es Skököl ttè kí pakanemi taië. Ñies Jesús ttōkatapa kí daparke taië Jerusalén. Ñies judiowak sacerdotepa taië tō ttè mik se' erblöke e' wà klö'wé.

Esteban klönewa

⁸ Eta Skököl er buaë ché Esteban a taië tā diché méitō ia taië. E' wa ì kě or yi a ese wēkeitō taië pē' shua iwà kkachoie tō Jesús tté dör moki.

⁹ Erë wēpa wēlepa tō Esteban chémi suluë. Ie'pa wēlepa dör judiowak ñi dapa'wō wé kiè Kanè Mésopa Auleshka Esepa Wé e' wakpa. (Ie'pa bak klölewā kanēblök erë iyērulunebak.) Ñies judiowak wēlepa tso' datse Cirene, Alejandría, Cilicia ena Asia, e'pa kos wōñarke Esteban ki.

¹⁰ Erë Wiköl Batse'r tō Esteban a ttè mé ttoie buaë, e' kueki ie'pa kě a e' alirka ie' ki.

11 E' kueki ie'pa tō wēpa wēlepa patué kachök: “Sa' ittse tō Esteban tso' Moisés ena Skököl chök suluë.”

12 E' wa ie'pa tō pē' uluwéka tajë Esteban ki. Ñies judiowak kueblupa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa uluwékarakitö Esteban ki. E' kueki ie'pa de Esteban ska' ta iklö'wéwarakitö tsémirakitö judiowak wökirpa ska'.

13 Ñies wēpa yulérakitö kachöie, e'pa tō iché:

—Kekraë wēm wí tō Skököl wé dör batse'r i' ena Moisés ttè dalöiëno e' cheke suluë.

14 Ñies sa' tō ie' ttsé ichök tō Jesús Nazaret wak e' tō Skököl wé tskerawa ena sene me'at Moisés tō se' a e' mane'wékettsaitö.

15 Eta judiowak wökirpa kos tulur ee, e'pa tō isuë tō Esteban wö wër dalölöe wes Skököl biyöchökwak wö wër es.

7

Esteban e' tsatké

1 Sacerdote kibi, e' tō Esteban a ichaké:

—Ì ki be' kkatërke ¿e' dör moki?

2 Ie' iüté: “A yamipa, a yēpa, ye' ttö ttsö. Mik se' kēkēpa Abraham bak iaiaë Mesopotamia, kam imi' senuk Harán, eta eë se' Kēköl olo ta' tajë, e' e' kkayë' ie' a.

3 Eta ichéitö ia: ‘Be' ká ena be' yamipa, e' múat ta be' yúshka senuk, ká kkachekeyö be' a ee.’

4 Es Abraham e' yē'ttsa Caldea ate Mesopotamia ee, ta imia senuk Harán. Iyé blēnewa e' ukuöki ta Skököl tō ie' patké' senuk íe, wé se' serke i'ñe ta ee.

5 Kuaë Skököl kē wa ká i' mēne ie' a yēs, elkela wē'ia ē kē ie' a imēne. Erē e' kēwö ska' ta ie' kē ala'r

ta', erë Skëköl kablë' ie' a ttè i' wa: 'Ká i' meraëyö be' aleripa a be' blënewa e' ukuöki ta.'

⁶ Ñies Skëköl tö iché ie' a: 'Be' aleripa serdaë ká kua'ki ki wes ká kua'ki wakpa es. Ee ie'pa klördawa kanè mésoie kë patueta' ese. Iweirdarak siarë döka duas cien tkëyök (400).'

⁷ Erë Skëköl tö iché ia: 'Ká wé wakpa tö ie'pa we'ikera, esepa ské we'ikerayö siarë. E' ukuöki ta ie'pa e' yörattsa ká e' a as ye' dalöiorakitö ká i' ki.'

⁸ Eta Skëköl tö iché ia: 'A' ala'r wëpa kurke kos esepa tottola kkuölitla töö tsir. E' ú kekraë iwà kkachöie tö ye' tö ttè me' be' a.' E' kueki mik ie' alà kiè Isaac ki ká de päköl, eta itóttola kkuölitla téeitö tsir. Es ñies Isaac tö iwé ilà Jacob* ta. E' sù Jacob tö iwé ila'rla dabom eyök kí bül (12), e'pa ta. Ie'pa dör se' dör Israel aleripa ditséwöpa dabom eyök kí bül e' yëpa tsá.

⁹ "Erë se' yëpa tsá, e'pa ukyëne iël tsirla kiè José e' ta. E' kueki ie'pa tö iwato'ttsa ta yi tö itué e' wa imítser Egipto. Erë Skëköl tso' ie' ta.

¹⁰ Ie' tö itsatké kekraë kos iweirke e' shua. Ñies kabikeitsè buaë méitö ia. Ñies ie' tö Faraón ké isauk er bua' wa (Egipto wakpa tö iblúpa kos kiè Faraón). E' kueki Faraón tö ie' tkéka Egipto íyi kos e' wökirie ñies ie' wák u wökirie.

¹¹ "E' ukuöki ta ketba aneká Egipto ena Canaán, e' kos a. E' wakpa weine siarë. Se' yëpa tsá kë wa ì kune ñanoie katanoie.

¹² Erë mik Jacob wa ijchenewa tö iyiwö tso' Egipto, eta ie' tö ila'r dör se' yëpa tsá, e'pa patkëmi iyiwö taük ee, e' dör ie'pa tsá dë'rö.

* **7:8 Jacob:** E' kiè ñies Israel.

13 Mik ie'pa skà dè'rö età José tò ie'pa a iché: 'ye' dör a'ël.' Es Faraón wà ijche_newa_n tò yi ditséwö José dör.

14 E' ukuök_i tã ie' tò iyé Jacob ena iyamipa kos tsuk patké as idöbitu Egipto. E'pa dökã dabom kuryök k_i skel (75).

15 Es Jacob minea senuk Egipto. Ee iblënewa. Ee ie' ala'r dör se' yépa tsá, e'pa blërulune ñies.

16 Ie'pa nu minene Siquem wötéwa iwakpa pö a. Ká e' wato' Hamor ala'r tò Abraham a pöie.

17 “Erë Skëköl kablë' Abraham a ttè i' wa: 'Be' aleripa yerattsane ye' tò Egipto.’ Mik e' kéwö dökewatke, etã se' yépa k_i alöne taië.

18 E' kéwö ska' tã Egipto blú ské tkëneka, e' kë wã José pakè jcher.

19 Blu' e' tò se' yépa kitö'wé we'iké siarë. Ie' tò ie'pa ké kësik wa ila'rla wëpa kune erpa esepa kos watöktsã as iduölur.

20 E' kéwö ska' tã Moisés kune', e' dör buaala shute. Iyë ena imì tò ikkö'né u a dökã sí mañat.

21 E' ukuök_i tã ie'pa kawõtã iwatöktsã as iduöwã erë Egipto blú alà busi tò ikuéwã tsémi u a tala'wë wës iwák alà es.

22 Es Moisés yöne taië íyi jcher Egipto wakpa wã, kos e' wa. Ittö ë k_i ittšenewa, ñies i wekeitö e' ë k_i iwënewã tò ie' dör wëm taië ese.

23 “Mik ie' k_i duas de dabom tkëyök, (40) etã ibikeitséitö: 'Ye' mía ye' yamipa dör Israel aleripa e' weblök.’

24 Etã ie' isué tò egiptowak eköl tso' Israel aleri eköl we'ikök. E' kuëk_i ie' mishka itsatkök tã egiptowak ttéwãitö iskéie.

25 Ie' ibikeitsé tö iyamipa Israel aleripa éna iar_{mi} tö Skéköl tö ie' patké ie'pa tsatök. Erë kë iwà ane ie'pa éna.

26 Bule es ta ie' tö Israel aleripa kué bö_l ñippök. Ie' ki ikiane tö ie'pa mú er buarne ñi ki, e' kuëki ichéitö iarak: 'A' dör ñi yamipa. ¿Iök a' ñi we'ikö?'

27 Eta eköl tö iyami we'ikeke, e' tö Moisés patkéumi ta ichéitö ia: '¿Yi tö be' tkéka sa' wökirie sa' shulökwakie?'

28 ¿Be' éna ye' ttakwa wës chki be' tö egiptowak kötwa es?'

29 E' ttséwa Moisés tö ta itkashkar ká bánet kiè Madián ee. Ee isené wës ká kua'ki wak es. Ee ila'rla kéka bö_l.

30 "Ee ie' sené dö duas dabom tkëyök (40). Ká et ta Skéköl biyöchökwak eköl e' kkaché ie' a Sinaí kébata a tsinet ká sir poë wé kë yi serku' ese ska'. Ie' e' kkaché ia kal tsir wöñarke bö'ie e' shua.

31 Moisés wökranewa iweblök. Erë mik ie' e' skéwa isaük bua'iewa ta Skéköl ttö ttséitö, e' tö iché ia:

32 'Ye' dör be' yépa bak iaiaë kiè Abraham, Isaac ena Jacob e'pa Kéköl.' Eta Moisés painéka taië suane kuëki. Ie' kë diché dè'kaia isaük.

33 Eta Skéköl tö iché ia: 'Wé be' dur, e' ké dör batse'r, e' kuëki be' klökkuö yöttsa.

34 Moki ye' isué tö wépa dör ye' icha tso' Egipto e'pa weirke. Ie'pa kköchöke e' ttséyö. E' kuëki ye' dè'ttsa ie'pa tsatök. E' kuëki ittso: Ye' tö be' patkerami Egipto.'

35 "Israel aleripa tö iyë' Moisés a: '¿Yi tö be' tkéka sa' wökirie sa' shulökwakie?' Erë ie'pa tö ie' watè'ttsa, erë Skéköl tö patké' ie'pa wökirie ena

ie'pa tsatkökwakie. E' bak mik Skököl biyöchökwak e' kkayë'wä ie' a kal tsitsirla shuä etä.

³⁶ Es Moisés tö se' yëpa yë'ttsa Egipto a. Egipto ena dayë kië Dayë Mat ee ie' tö ì kē or yi a ese wé tajë. Nies e' wëitö duas dabom tkëyök ekkë ká sir poë wé kē yi serku' ee.

³⁷ Ie' wák tö iché ie'pa a: 'Skököl tö itteköl keraka eköl a' shuä wes ye' es.'

³⁸ Mik Israel aleripa tso'rak echkaie ká sir poë wé kē yi serku' ee, etä Moisés tso' ie'pa shuä. Nies Skököl biyöchökwak ttë ie' ta Sinaí kébata a. Skököl ttë tö sene meke siä e' yëne ie' a ee, e' pakéne ie' tö se' a.

³⁹ "Erë se' yëpa kē wä ie' ttë dalöiëne'. Ie'pa tö ie' ttë watë'ttsa. Ie'pa shkakne Egipto.

⁴⁰ E' kueki ie'pa tö iché Aarón a: 'Moisés tö se' yë'ttsa Egipto a. Kē sa' wä ijcher ì tka ie' ta. E' kueki íyi diököl yuö se' a böt mañat dalöië skökölie as e' mi' se' wëttsuk.'

⁴¹ Es ie'pa tö baka pupula diököl yué dalöië. Ta iyiwak jchéraakitö mè baka diököl a idalöioie. Ie'pa tö e' kēwö tkö'wé tajë, baka diököl yuéraakitö iwákpa ulà wa, e' dalöioie.

⁴² E' kueki Skököl e' skéttsa ie'pa yöki. Ie' tö ie'pa méat as bëkwö dalöiorakitö ie' skéie. Es Skököl ttekölpa tö ìkit iyëkkuö ki. Ie'pa tö iché:

'A Israel aleripa,

mik a' sene' ká sir poë wé kē yi serku' ee duas dabom tkëyök (40) ekkë,

etä a' tö iyiwak jché' erë e' kē dör ye' dalöioie.

⁴³ Wé dalöieke pë' tö skökölie kië Moloc, e' diököl wéla dami a' wä.

Ñies wé dalöieke pè' tō skëkölíe kiè Refán e' diököl
bëkwöie, e' dami a' wá.

E' kōs diököl yuè a' wákpa tō, esepa dami a' wá
dalöie.

E' kuëkí ye' tō a' patkeraë kãmië weinuk siarë
Babilonia wí'kie.†

Es ikiteat.

⁴⁴ “Es mik se' yëpa bak senuk ká sir poë wé
kë yi serku' eë, etá ie'pa wá datsi'kuö dami e'
shukuekëar Skëköl wéie. E' a ie' bak e' kkachök
ie'pa a. U e' yöne wës ie' tō Moisés ka' iyuök es, wës
ie' tō ikkayë' iá es.

⁴⁵ E' ukuökí tã u e' méat se' yëpa bak e'pa tō
ileripa a. Mik ie'pa demi Josué tã pè' kuá'kí wakpa
ká klö'ukwá, etá u e' mirwarak iwá. Skëköl tō pè'
kuá'kí wakpa uyéttsá ie'pa yöki. E' ukuökí ká taië
tã David tkëneká blu'ie. E' këwö ska' tã u yöne iaiäë
datsi'kuö wa, e' tso'ia.

⁴⁶ David wër buaë Skëköl wa tã ie' a David tō
kawö kié ie' dalöio wé yuoie Israel aleripa a.

⁴⁷ Erë David alà kiè Salomón, e' tō Skëköl wé e'
yué.

⁴⁸ Erë Skëköl dör íyi ulitane tsatã e' kë ser u yué
s'ditsö tō ese a. Es itteköl eköl tō iyë'at, e' tō ichè:

⁴⁹⁻⁵⁰ ‘Skëköl tō ichè:

Ká jai e' dör ye' e' tkoie.

ká i' dör ye' klö tkoser.

Ye' wák tō íyi kōs yö',

e' kuëkí ¿wës a' tō u yuèmi ye' a?

¿Wës a' tō ká mèmí ye' a enoie?‡

Es ikiteat.

† 7:43 Amós 5.25-27 ‡ 7:49-50 Isaías 66.1-2

51 “Erë a' kě tō Skěköl dalöieta'. A' er darërë. A' kukuöña darërëë. Këkraë Wiköl Batse'r wöklö'wë a' tō. A' dör wës a' yëpa bak ká iaiaë es.

52 Ie'pa tō Skěköl ttekölpa kōs we'ik. Es ñies ittekölpa bak ichök tō yi dör Yësyësë Chökle e' datşë, e'pa kötulur ie'pa tō. I'ñe ta yi dör Yësyësë Chökle ñe' detke, erë iwatuéttsa a' tō ttëwa.

53 A' ulà a Skěköl ttë dalöiëno dë' ibiyöchökwakpa wa. Erë a' kě tō idalöië.”

Esteban ttëwa ie'pa tō

54 Mik iwökirpa tō ì pakè Esteban tō e' ttsé, eta ie'pa uluneka iki taië. Ie'pa kà wötëwa ulune ë kueki.

55 Erë Esteban kī Wiköl Batse'r kī de taië ta iwö kēka ká jai a ta Skěköl olo taië e' suëitō. Ñies ie' tō Jesús suë dur Skěköl ulà bua'kka.

56 Ie' tō iché:

—İsaú! Ye' tso' isaük tō ká jai wékkö àr áie. Ñies Jesús dör S'ditsö Alà e' saük ye' tso' tō idur Skěköl ulà bua'kka.

57 Erë ie'pa e' kukuöña wötëwa as kě iwattsër. Eta ianekarak taië ta imishkarak seraa Esteban kī.

58 Ta iyéttsarakitō Jerusalén a mítser u'rkī ee, ta ie'pa tō ie' témi ák wa ittowaie. Esteban kkatökwakpa tso' itök, e'pa datsi' me'itörak duladula kiè Saulo e' a blè.

59 Ie'pa tso' Esteban tōk ák wa, e' dalewa ie' tō ikié Skěköl a i' es: “A Skëképa Jesús, ye' wiköl tsúmi be' ska'.”

60 E' ukuökī ta ie' e' tkëwa kuchë kī ta ianeka taië: “A Skëképa, ì sulu wamblök itso'rak, e' nuí olo'yö ie'pa kī.”

Mik e' chéitō ta iduowa.

8

¹ Esteban ttéwā ie'pa tō e' tō Saulo ttsē'wé buaë.

Saulo tō Jesús mik erblökwakpa we'ikémitke

E' diwö shà tā Skökëpa Jesús icha erule tso' Jerusalén e'pa we'ikémitke pë' tō. Ie'pa kōs tkayalmi dō Judea ena Samaria. Erë Jesús ttekölpa tsá e'pa kë mineyal.

² Wëpa wëlepa tō Skököl dalöieke taië, esepa tō Esteban nu bléwā tā ie' ieitsérakitō taië.

³ Erë Saulo tō Skökëpa Jesús icha erule e'pa we'ikémi siarë. Ie' mirwā u ā u ā ie'pa yöktsā kuulemi patkëmi wötëwā s'wōto wé ā wëpa ena alakölpa ñies.

Jesús tté pakane Samaria wakpa a

⁴ Erë wëpa bakyalmi Jerusalén, e'pa tō Jesús tté buaë pakémir ká wa'ñe wé imirwarak eë.

⁵ Es Felipe míā Samaria. Eë ie' tō wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' tté pakémi ká e' wakpa ā.

⁶ Mik ie'pa tō ie' ttöke e' ttsé ñies ì kë or yi ā ese wëkeitō, e' suérakitō etā ie'pa tō ittō kītseke bua'iewā.

⁷ Es pë' ā wimblupa sulusi tso', esepa bua'wénéitō taië. Wimblupa sulusi yërulune arkekarak taië. Es ñies s'kraulewā taië ena s'bachiulewā taië, esepa buanene buaë.

⁸ E' kuëkì ká e' wakpa kōs ttsē'ne buaë.

⁹ Etā ká e' ā wëm tso' eköl kiè Simón. Ie' kanëblë'mi iaiaë wës awá es. E' wa ie' tō Samaria wakpa kītë' taië. Es ie' e' kkeö tō ie' dör imalepa tsatā.

10 Ká e' wakpa ulitane, siarëpa ñies inuköl blúpa, e'pa tö ie' ttö klö' buaë. Ie'pa tö iyë': "Skëköl kiè Diché Tajë, e' e' yué Simónie."

11 Bànet ie' tö ie'pa kitë'bitu ikanè wa. E' kueki ie'pa tö ie' ttö iütë' buaë.

12 Erë mik Felipe tö ì blúie Skëköl tso' e' tté buaë paké ñies Jesucristo tté buaë paké, etä ie'pa tö iklö'wé ta ie' wöskuélor wëpa ena alaköpa.

13 Ñies Simón wák erblé Jesús mik ta iwöskuée. Ie' michoë Felipe ta kekraë. Es ie' isué tö ì kë or yi a ese weke Felipe tö tajë, e' tö ie' tkiwëwa.

14 Mik Jesús ttekölpa tsá tso' Jerusalén, e'pa wa ijchenëwa tö Samaria wakpa tö Skëköl tté klö'wé, etä ie'pa tö Pedro ena Juan patkëmi eë.

15 Mik idemirak, etä ikiéraitö S'yë a Samaria wakpa tö iklö'wé, e'pa ki as Wiköl Batse'r dö ie'pa ki.

16 Kam Wiköl Batse'r döbitu ie'pa ulitane ki. Ie'pa wösuule Skëképa Jesús ttö wa, e' ë o' ie'pa tö.

17 E' kueki Pedro ena Juan ulà méka ie'pa ki ta Wiköl Batse'r de ie'pa ki.

18 Simón tö isué tö mik Jesús ttekölpa tsá ulà méka ie'pa ki etä Wiköl Batse'r debitü iki. E' kueki ie' tö inuköl watké Pedro ena Juan a,

19 ta ie' tö iché iarak:

—A' wa diché tso' se, e' mú ye' a as yi ki ye' ulà méka ta ese ki Wiköl Batse'r döbitu wes a' tö iweke es.

20 Pedro tö iüté:

—Be' tö ibikeitsè tö ì kakmè Skëköl tö e' tormi inuköl wa, e' kueki be' inuköl weinú kekraë be' wák ta.

21 Be' er kě dör yěsyēsē Skėköl wö_a, e' kuęk_i diché i' kě menuk be' a.

22 Be' er mane'ú ì sulu wamblekebö i', e' yöki. Skėköl a ikiö as ì bikeitsébö suluē isalema e' nuí olo'yèmiitö be' k_i.

23 Ye' tō isuē tō be' er dör suluē kēsik ěme. E' w_a be' wák kōs tso' klöulew_a.

24 Simón tō iüté:

—Skėköl a ikiö as ì kōs ché a' tō e' kě tkö ye' t_a.

25 Et_a ì o' Skėköl tō ie'pa t_a e' tté paké Pedro ena Juan tō. Nies s'pattérakitö Skėkēpa Jesús tté wa. E' ukuöki t_a ie'pa míyalne Jerusalén. T_a ñal_a wa Samaria shu_a k_a tso' tajē, e' wakpa a ie'pa tō Jesús tté buaē pakerami wēs imirdak es.

Felipe tō Etiopía wák eköl wöbla'wé

26 E' ukuöki t_a Skėköl biyöchökwak eköl tō iché Felipe a: “Be' yúshka dayē ñak kke Jerusalén ñalé wa dō Gaza.” Ñal_a e' tkökemi k_a sir poē wé kě yi serku' e' kke.

27 Et_a Felipe mí_a t_a ñal_a e' k_i wēm kuéitö eköl, e' dör Etiopía wak. Ie' dör iká wökirpa e' eköl. Ie' dör alaköl tso' Etiopía blúie, e' inuköl blök wökir. Ie' dare Jerusalén Skėköl dalöiök.

28 Ie' mirwane ikaska' karreta k_i, e' a itkēr yėkkuö kit Skėköl tteköl kiē Isaías tō, e' sauk.

29 Et_a Wiköl Batse'r tō iché Felipe a: “Be' yú, be' e' sköw_a karreta se o'mik.”

30 Mik Felipe e' skéw_a karreta o'mik, et_a ie' tō ittse tō Etiopía wak tō Skėköl yėkkuö kit Isaías tō, e' aritserami. Felipe tō ie' a ichaké:

—Yėkkuö se aritseke be' tō ¿e' wà ane be' éna?

31 Ie' tō iüté:

—Kě yi ku' ye' wöbla'uk ta ¿wes ye' a iwà armi?
 Ie' tö Felipe kié e' tkökka ie' o'mik.

³² Ie' tö iaritserami wé ichéitö:

“Ie' dör wes obeja urula tsèmi ttèwà es.

Wes obeja pupula kë arta' mik iköyök tërke eta,
 es ñies kë ie' wà ì yène.

³³ Ie'pa tö ijaewé siarè ta ikichatéttsarakitö,
 erè ì kî ikichatënettsa e' kë dör mokî.
 Ie' ttèwarakitö as kë iseriã ká i' kî,
 e' kuëkî kë ie' alà ate.”*

³⁴ Etiopía wak tö Felipe a ichaké:

—Be' we'ikèyö, ichö ña, ¿yi cheke Skëköl tteköl
 Isaías tö ttè i' wa? ¿Ie' wák e' chöke ö o'ka chekeitö?

³⁵ Eta ttè aritsétkeitö, e' wa Felipe tö ie' a Jesús tté
 buaë pakémi.

³⁶⁻³⁷ Es ittöramirak ñala wa ta eë di' kuérakitö. Eta
 Etiopía wak tö iché Felipe a:

—Íe di' tso'. ¿Ì kuëkî be' kë tö ye' wöskuè?†

³⁸ Eta Etiopía wak tö iché karreta ñakökwak a tö
 karreta wöklö'úwa. Ta ie'pa e' éwa ta imíyal bölé di'
 a. Eë Felipe tö Etiopía wak wöskué.

³⁹ Mik ie' yélune di' a eta Skëköl Wiköl tö Fe-
 lipe batsékami bet ká bánet a, Etiopía wak kë wa
 isuneia yès, erè imía ttsè'ne buaë kaneë.

⁴⁰ Eta Felipe tö isué tö ie' demi dur ká kiè Azoto
 eë. Eta ie' mía Jesús tté buaë pakök ká tso' ñala kî
 ese wakpa a dömi Cesarea.

* **8:33** Isaías 53:7-8 † **8:36-37** Yëkkuö kitule ká iaiãë keweie imalepa yöki esepa kë wà 8.37 kiteka. Ttè e' tö ichè: *Felipe tö ie' a iché: —Be' tö ttè i' klö'wé mokîë e' ta be' wösurmi. Eta wëm tö iüté: —Ye' tö iklö'wé tö Jesucristo dör Skëköl Alà e'.*

9

Saulo er mane'wé Jesús a

1-2 E' dalewa Saulo tso'ia Skëkëpa ttökatapa paũñuk ttëwã. E' kuëkjì ie' míã sacerdote kibi ska' yëkkuö kiök shkowãie judiowak ñì dapa'wo wé tso' Damasco eë. Yëkkuö e' kì kawö mène ia s'tso' ttè kiè Jesús dör Ñalã Pa'alì e' dikia esepa yulök klö'wowã tsëmi Jerusalén, kë tkine tö alakõlpa ö wëpa idir.

3 Erë mik Saulo dökemitke tsinet Damasco e' bet ibitëshka kã jai a bö'wöie e' olo bune tajë ipamik.

4 Ta ie' anere iski. Eta ttö ttséitö tö iché ia: “A Saulo, a Saulo, ¿iök be' tö ye' we'ikeke?”

5 Saulo tö ie' a ichaké: “A Skëkëpa, ¿be' dör yi?” Eta iiutënitö: “Ye' dör Jesús we'ikeke be' tö e'.

6 Erë be' e' kõka. Be' yú Damasco. Eë be' a iyërmi tö ì uk be' ké.”

7 Eta Saulo wapiepa tkirulune tajë. Ie'pa tö yile ttö ttsé, erë kë ie'pa wã yi sune.

8 E' ukuöki ta Saulo e' këka ta iwöbla shuppée, erë kë iwawër. E' kuëkjì itsémirakitö ulà iërle dö Damasco.

9 Eë ie' sené kã mañat kë wöbla wawëne, kë wã ì ñane, kë wã ì yane yës.

10 Jesús ttökata eköl kiè Ananías serke Damasco e' a Skëkëpa Jesús e' kkachéwã kabsueie ta iché ia: “¡A Ananías!” Ie' iiuté: “A Skëkëpa Jesús, ichö ña.”

11 Skëkëpa tö iché ia: “Be' yú ñalã kiè Yësyesë e' kì dö Judas u a. Eë wëm tso' kiè Saulo datse Tarso, e' yulö. Ie' tso' ttök S'yë ta.

12 Ie' tö isué kabsueie tö wëm kiè Ananías dewa ie' ska' iulà méka iki as iwöbla wawërne, e' dör be'.”

13 Ie' iüté: “A Skëkëpa Jesús, erë ye' a iyëule tajë ie'pa wä tö wëm e' tö be' icha batse'r tso' Jerusalén e'pa we'ikeke siarë.

14 I'ñe tä e' de ië. Sacerdotepa wökirpa tö kawö mé ie' a as wëpa tö be' a e' tsatkè kié esepa kos klö'uluritö.”

15 Erë Skëkëpa Jesús tö iché ia: “Be' yú. Ye' tö wëm e' shukitbak as ie' tö ye' tté pakö pë' kë dör Israel aleripa esepa a ena iblúpa a ñies Israel aleripa a.

16 Ye' wák tö ikkacheraë ie' a tö ie' kawöta weinuk ye' tté kueki.”

17 Eta Ananías demi Saulo ska' tä iulà méka iki ta iché ia:

—A yami Saulo, Skëkëpa Jesús e' kkayë'wä be' a ñalä ki be' dë'bitü e' wa, e' tö ye' patké as be' wöbla wawërne ñies as Wiköl Batse'r iërwa be' a.

18 E' bet tä i tso' Saulo wöbla mik nima kkuö sù, e' darolone tä iwöbla wawënene. Eta ie' e' kéka tä imía tä ie' e' wöskué.

19 E' ukuöki tä ichkéne tä idiché iënene. Eta ie' e' tséat Jesús ttökatapa welepa tso' Damasco e'pa tä ká elke ulatök.

Saulo tö Jesús tté paké Damasco

20 E' ukuöki tä bet Saulo tö Jesús tté pakémi judiowak a ie'pa ñi dapa'wo wé kos a. Ie'pa a ichekeitö tö Jesús dör Skëköl Alä chökle.

21 Wëpa kos tö ie' ttö ttsé, e'pa wökrarulune ittök tä ñi chakérak:

—¿Ie' wí kë dör wëpa tö e' tsatkè kié Jesús a tso' Jerusalén esepa we'ik siarë? ¿Kë ie' wëbi wí dë'bitü ie'pa esepa tso' ië e'pa klö'ukwä wömëttsa sacerdotepa wökirpa ulà a?

22 Erë Saulo tö Jesús tté pakéw_{ai}e k_ita k_ita, kë suane. Ie' tö ikkaché judiowak serke Damasco e'pa a tö moki Jesús dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'. Ttè e' wa ie'pa siw_a'blöwélur ie' tö.

Saulo tkashkar judiowak yöki

23 Ká tajë ukuöki ta judiowak tté ñita Saulo ttowa.

24 Erë e' jchenew_a ie' w_a. Ñië nañeë ie'pa tso' ipanuk ttéw_a ká wékkö döketts_a ese ska'.

25 Erë nañewe iklépa tö ie' iéka kkö blublu a ta iiémi ká tso' kköiëule shkit kakkeë e' mik enaena. Es ie' tkashkar.

Saulo dene Jerusalén

26 Mik ie' demi Jerusalén, et_a ie' dapa'wak Jesús ttök_atapa ta. Erë ie'pa kë w_a iklöone tö moki ie' erblé Jesús mik. Ie'pa suane iyöki.

27 Erë Bernabé w_a ie' mítser kkachè Jesús ttekölpa tsá e'pa a. Bernabé tö ipaké ie'pa a tö Saulo tö Skëképa Jesús su' ñala ki ta ee itté ie' ta. Ñies ichéitö tö Saulo kapakétke Damasco Jesús ttö wa kë suane.

28 Es Saulo e' tséat Jerusalén dami Jesús ttekölpa tsá e'pa ta. Këkraë ie' tö Skëképa Jesús tté pakeke kë suane.

29 Ñies ie' tö itté pakeke judiowak ttöke griegoie esepa a. Erë ie'pa ñi iutéka tajë ie' ta. E' kueki ie'pa tö ima'wé ttéw_a.

30 Mik e' jchenew_a iyamipa w_a, et_a ie'pa wa imítser Cesarea, ee ta ipatkémi dō Tarso.

31 E' ukuöki ta Skëképa Jesús icha erule erule kos tso' Judea ena Galilea ena Samaria e'pa atene bërë, kë yi tö ie'pa we'ikèia. Ie'pa yörike buaë Skëköl

ttè dikia. Ñies ie'pa tō Skëköl dalöieke tajë. Wiköl Batse'r tō ie'pa kimeke as ikí iërdak tajë kekraë.

Eneas buanene

³² Pedro shköke ká wa'ñe ie'pa kos pakök wé ie'pa tso' ese ska'. Eta ide ñies ká kiè Lida s'batse'rpa serke eë e'pa pakök.

³³ Eta eë wëm eköl kuéitō kiè Eneas e' kraulewa me'r ká kī e' kī duas de pāköl (8).

³⁴ Pedro tō iché ia:

—Jesucristo tō be' bua'wéne. Be' e' kōka ta be' ka' pashuó.

E' bet ta ie' e' kéka.

³⁵ E' ukuökī ta pē' tso' Lida ena Sarón, e'pa ulitane tō ie' sué. E' kuekī ie'pa er mane'wé Skëképa Jesús a.

Dorcas shkenekane

³⁶ E' kēwō ska' ta ká kiè Jope eë alaköl serke eköl dör Jesús ttökata, e' kiè Tabitá (griegoie ikiè e' dör Dorcas*). Kekraë ie' bak ì buaë uk ena s'siarëpa kimuk.

³⁷ Ká e' ulatök ta ie' kirinewa ta iduowa. Inú pasunetke ta iméka úshu kákke ese a.

³⁸ Jope atē Lida o'mik wé Pedro tso' eë. Jesús ttökatapa serke Jope, e'pa wa ijcher tō ie' tso' Lida, e' kuekī ie'pa tō wëpa patké bōl ichök ie' a: “Be' shkō bet Jope.”

³⁹ Es ie' mía ie'pa ta. Mik idemirak, eta ie' tsémi u shua wé Dorcas nu me'r eë. Alakölpa schō† kos iuke tajë. E'pa iënewa ie' pamik. Eta ie'pa tō paio

* **9:36 Dorcas:** S'kiè e' wà kiane chè *suli*. † **9:39 schö:** E' dör alakölpa wëm blëulewa kam serwane ese.

ena datsi' yö' Dorcas tö mik ibak ttsë'ka etä, e' kkaché Pedro a.

⁴⁰ Etä Pedro tö ie'pa ké e' yökulur tä ie' e' tkéwä kuchë kī tä itté S'yé tä. E' ukuökī tä ie' tö inú sué tä iché:

—A Tabitá, be' e' kōkā.

Etä ie' wöbla shuppée. Mik Pedro suéitö etä ie' e' tkésér.

⁴¹ Pedro tö iklö'wéwä iulà a duéka. E' ukuökī tä ie' tö alakölpä schö ena s'batse'r malepa kié tä Tabitá kkachéitö ie'pa a ttsë'ka.

⁴² E' jchēnewä Jope wakpa kōs wä tä ie'pa taië erblé Skëkëpa Jesús mik.

⁴³ Tä Pedro e' tséat taië Jope wēm kiè Simón e' ska'. Wēm e' dör iyiwak kkuölit kanéukwak.

10

Pedro tö Jesús tté buaë paké Cornelio a

¹ Ká kiè Cesarea eē wēm serke eköl kiè Cornelio, e' dör Roma ñippökwakpa eruleë kiè Italiano e' capitán.

² Ie' kë dör judiowak erë ie' dör wēm yësyësë Skëköl wöä. Ie' ena iyamipa ekka, e'pa tö Skëköl dalöieke taië. Ñies ie' tö inuköl kakmeke taië judiowak kimoie. Kekraë ie' ttöke Skëköl tä.

³ Ká et tsälī tä diwö de mañat, etä ie' tö isuë buaë kabsueie tö Skëköl biyöchökwak eköl dewä wé ie' tso' eē tä ichéitö ia: “A Cornelio.”

⁴ Ie' tkinewä tä Skëköl biyöchökwak suéwaitö krereë tä ie' tö iché ia: “A këkë, ¿I kiane be' kī?” Etä Skëköl biyöchökwak tö ie' iuté: “Be' ttöke Skëköl tä ena s'siarëpa kimeke, e' wër buaë ie' wa.

5 E' kueki yile patkõmi Jope. Eë wëm tso' kiè Simón, kiè ñies Pedro e' kiök patkö.

6 Ie' tso' wëm eköl kiè ñies Simón dör iyiwak kkuölit kanëukwak, e' ska', ie' u me'r dayë kkömik."

7 Mik Skëköl biyöchökwak ttè one Cornelio ta e' miã etã Cornelio tö ikanè mésopa kié bö! ena iñippökwak kiéitö eköl ñies. Ñippökwak e' tö Skëköl dalöieke taië. Ie' dör Cornelio kimukwak bua'ie.

8 Cornelio tö ì kos tka ie' ta e' paké ie'pa a. E' ukuöki ta ie'pa patkëmiitö dö Jope.

9 Bule es diwö de bata a ta Cornelio kanè mésopa dami ñala wa döketke tsinet Jope. E' dalewa Pedro tkaka u bata ki ttök Skëköl ta.

10 Pedro dué bli wa erë ulirkeia ie' a, e' dalewa isuéitö kabsueie.

11 Ie' tö isuë tö kã jai kköbunane ta datsi' ukuö bërie suë iklöulewa ibata tkël a, e' bitewa dö iski.

12 Datsi' ukuö e' shua iyiwak klöka, e' sköke ibatsi' ki ena dù dör ñá judiowak a esepa tkërki tsakië.

13 Eta ie' tö ttö ttsé ta ichéitö ia: "A Pedro, be' e' koka. Iyiwak se ttö ta ikatö."

14 Erë ie' tö iiuté: "Au. A Skëköl, iyiwak dör ñá ese kë kataule ye' wa yës."

15 Ta ttö e' tö ichéne Pedro a: "Ì batse'wétke Skëköl tö e' kë kiaria ñá."

16 E' tka mañatökicha ta datsi' ukuö mikane kã jai a.

17 Pedro tso'ia ibikeitsök taië ì suéyö kabsueie ¿ima e' wa kiane chë? E' wöshaë ta wëpa patkë' Cornelio tö, e'pa tö Simón u kué ta iëter Simón ukkö a.

18 Ie'pa tö ichaké: “¿Íē wēm kiè Simón kiekerak-itō ñies Pedro, e' tso'?”

19 Pedro tso'ia ì suéitō kabsueie e' bikeitsök, eta Wiköl Batse'r tö iché ia: “Ittsö. Wēpa mañal tso' be' yulök.

20 Be' e' öwa ta be' yú ie'pa ta. Kē ibikeitsar bötböt. Ye' tö ie'pa patkébitu be' tsukmi.”

21 Eta Pedro e' éwa ta iché ie'pa a:

—Yi yuleke a' tö, e' dör ye'. ¿Í dör iwà?

22 Ie'pa iiüté:

—Wēm kiè Cornelio dör Roma ñippökwakpa capitán eköl, e' tö sa' patké' be' yulök. Ie' dör wēm yēsyesē. Skököl dalöiekeitō taiē. Judiowak ulitane kī ie' kiar taiē. Skököl biyöchökwak batse'r e' eköl tö iyè' ie' a: “Pedro kiö as ie' bitu be' u a. Ì kōs cheke ie' tö be' a, e' ttsö.”

23 Eta Pedro tö ie'pa kiéwa weshke. Eē ie'pa kapére. Bule es ta ie' mía ie'pa ta. Ñies s'yamipa serke Jope e'pa welepa mía ie' wapieie.

24 Bökkī es ta idemirak Cesarea. Eē Cornelio tö iyamipa ena pē' suule iwā buaē e'pa ki' e' dapa'ukkā Pedro ttō ttsök. E'pa kōs de ie' panuk.

25 Mik ie' de Cornelio u a eta Cornelio dettsa ishke'uk ta ie' e' tkéwa kuchē kī ie' wōshaē idalöioie.

26 Erē ie' tö iké e' duökkā ta iché ia:

—Be' e' duökā. Ye' dör s'ditsö ñies wes be' es.

27 Pedro ttōramiia Cornelio ta eta idewarak weshke ta ie' isué tö taiē pē' dapanewa.

28 Ie' tö iché ie'pa a:

—A' wā ijcher tö sa' judiowak kē a kawō ta' pē' kē dör judiowak esepa pakök ena shkök pē' esepa ta. Erē Skököl tö ikkaché ye' a tö kē ye' kawō ta'ia ichök tö yile dör ñá.

29 E' kueki mik ye' kine, e' bet ta ye' bitea, kë wa ì chakine. Ye' tò a' a ichakè žiök a' tò ye' kié?

30 Cornelio tö iiuté:

—Tkali ikëkkë ta ye' tkër ttök Skëköl ta ye' u a wes ye' wöblar ká bit ekkë diwö de mañat eta. E' bet ta wëm eköl de dur ye' wörki, e' datsi' dör dalölöe.

31 E' tò ye' a iché: 'A Cornelio, be' ttöke Skëköl ta e' ttsé ie' tö. Be' tò s'siarëpa kimeke e' wër buaë ie' wa.

32 Yile patkömi Jope Simón kiè ñies Pedro, e' kiökbitu. Ie' tso' wëm skà kiè Simón dör iyiwak kkuölit kanéukwak e' u a. E' u me'r dayë kkömik.'

33 E' bet ta ye' tö be' tsuk patké ta be' debitu er bua' wa. Es sa' ulitane e' dapa'wé ie Skëköl wöa ì chök ie' tö be' ké sa' a e' ttsök.

Pedro tö Skëköl tté buaë paké Cornelio ska'

34 Eta Pedro ttémi ta ichéitö ie'pa a:

—I'ñe ta ye' éna iane tö moki sulitane dör ñies ëme Skëköl a.

35 E' kueki ká wa'ñe wépa tö ie' dalöieke ta iserke yësyësë esepa kiar ie' ki.

36 Ie' er buarmine se' ki Jesucristo dör sulitane Këköl e' batamik, e' tté buaë pakane sa' dör Israel aleripa e'pa a. E' jcher a' wa.

37 Ñies ì bak judiowak ké kos a e' jcher buaë a' wa. Juan tö iyé' tö s'kawöta e' wöskuök. E' ukuöki ta Jesús tö s'pattémi Galilea.

38 Ñies a' wa ijcher buaë tö Skëköl tö iWiköl Batse'r patké Jesús Nazaret wak e' ki idiché tajë. Ie' shkë kekraë pë' ulitane shua iyi buaë kanéuk. Ñies s'we'ikeke bë tö esepa bua'wëneitö Skëköl tso' ie' ta e' kueki.

³⁹ Ì wé ie' tō Jerusalén ena judiowak ká malepa a, e' kōs sué sa' tō. E' ukuōki tā ittēwarakitō wōtēulewā krus mik.

⁴⁰ Erē e' ki ká de mañat tā Skëköl tō ishke'wékane tā ikkachéitō sa' a.

⁴¹ Ie' kē e' kkayēne sulitane a. Sa' ē a ie' e' kkaché. Skëköl tō sa' shukitbak as sa' tō Jesús saū sa' wák wōbla wa. Ie' shkenekane e' ukuōki tā sa' chké sa' di'yé ie' tā.

⁴² Ie' tō sa' patké ittè buaē pakök sulitane a ñies ichök iarak tō ie' tkéka Skëköl tō s'ttsē'ka ena s'duulewā, e'pa shulökwakie.

⁴³ Ká iaiaē Skëköl ttekölpa ulitane tō Jesús paka'atbak tā iyē'atraitō tō yi erblé ie' mik esepa nuì olordaē ie'pa ki ie' batamik.

Pë' kē dör judiowak esepa ki Wiköl Batse'r de

⁴⁴ Pedro tso'ia ipakök ie'pa a tā e' shua Wiköl Batse'r debitu ie'pa kōs tso' ie' ttō kittsök, e'pa ki.

⁴⁵⁻⁴⁶ Eta Jesús mik erblökwakpa dör judiowak dē'bitu Pedro tā e'pa tō isué tō wēs Wiköl Batse'r debitu pē' kē dör judiowak, esepa ki ñies. Ie'pa tō ittse tō ittökerak ttō kua'ki kua'ki wa. Ñies Skëköl kikökka itso'rak. E' tō ie'pa tkiwéwa.

⁴⁷ Eta Pedro tō iché:

—Wiköl Batse'r debitu ie'pa ki wēs sa' ki itsá dē'bitu es. E' kuēki kē yi a iwöklönuk tō kē ie'pa wōskuar di' a.

⁴⁸ Ie' tō ikérak e' wōskuök Jesucristo ttō wa. E' ukuōki tā ie'pa tō ie' a ikié taiē: “Be' e' tsuat sa' tā ká böt mañat.”

11

Pedro tō Cornelio tté paké Jerusalén

¹ Jesús ttekölpa tsá ena s'yamipa malepa tso' Judea, e'pa tö ittsé tö pē' kē dör judiowak, ñies esepa tö Skëköl ttē klö'wé.

² Mik Pedro dene Jerusalén, etā Jesús mik erblökwakpa dör judiowak, esepa wēlepa tö ie' ché suluë.

³ Ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Iök be' dare pē' kē dör judiowak esepa pakök ena chkök ie'pa tā?

⁴ Ie' tö ì kōs tka e' paké ie'pa a seraā tā iché ia:

⁵ —Ye' bak Jope tā ye' ttöke Skëköl tā, e' shua ye' tö ì sué kabsueie. Ì suéyö e' dör datsi' ukuö bërie suë klöulewā ibata tkël a. E' bitewā ká jai a dö wé ye' tso' eë.

⁶ Etā ye' tö isuë bua'iewā isuöie tö ì tso' ishua. Ye' tö iyiwak klöka, iyiwak kañiru, iyiwak e' sköke ibatsi' kī ena dù, esepa sué.

⁷ Etā ye' tö ttö ttsé e' tö iché ye' a: 'A Pedro, be' e' köka. Iyiwak se ttö tā ikatö.'

⁸ Ye' iüté: 'Au. A Skëköl, ye' kē wā iyiwak dör ñá ese kataule yës.'

⁹ Tā ttö datse ká jai a, e' tö ichéne ye' a: 'Ì batse'wétke Skëköl tö ese kē kiaria ñá.'

¹⁰ E' tka mañatökicha tā imíkane sekka ká jai a.

¹¹ E' wöshaë tā, wēpa mañal patkëule datse Cesarea ye' yulök, e'pa debitu wé ye' tkēr e' wé a.

¹² Wiköl Batse'r tö ye' a iché: 'Kē ibikeitsar bötböt. Be' yú ie'pa tā.' Ñies s'yamipa teröl i' dare ye' tā. Sa' kōs dewā Cornelio u a.

¹³ Ie' tö sa' a ipaké tö wes ie' tö Skëköl biyöchökwak sué dur eköl ie' u a. E' tö iché ia:

'Yile patkömi dö Jope eë wëm tso' kiè Simón, e' kiè ñies Pedro, e' kiöbitu.

14 Ie' tö icheraë be' a wës be' ena be' yamipa kos e'pa tsatkërmi.'

15 Mik ye' tö Jesús tté pakémi ie'pa a, eta Wiköl Batse'r debitu ie'pa ki wës idë'bitu sa' ki kuaë es.

16 Eta ì ye' Skëképa Jesús tö ye' a, e' ane ye' éna. Ie' tö ye' a iyë': 'Juan tö s'wöskué di' a, erë a' iërdawa Wiköl Batse'r a.'

17 Iwënewa tö Skëköl tö iWiköl mé ie'pa a wës imenebak se' a kuaë mik se' erblë' Skëképa Jesucristo mik eta es. E' kuëki ÿye' dör yi Skëköl wöklö'woie?

18 Mik ì ché Pedro tö e' ttsé ie'pa tö, eta isiwa'bléwarak ta Skëköl kíkëkarakitö. Ie'pa tö iché:

—E' wa se' wa ijcher tö pë' kë dör judiowak, esepa a ñies Skëköl tö imé as ie'pa er mane'ü ie' a senoie michoë.

Skëképa Jesús icha eruleë tso' Antioquía e' pakè

19 Esteban kötwarakitö e' ukuöki ta Jesús mik erblökwakpa we'ikémitke taië pë' tö. E' yöki ie'pa wëlepa tkayal. Wëlepa míyal dö Fenicia. Wëlepa míyal dö Chipre. Iskà mírak dö Antioquía. Ká ekkëpa a ie'pa tö Jesús tté buaë pakeke judiowak ë a.

20 Erë Jesús mik erblökwakpa datse Chipre ena Cirene, ese wëlepa míyal Antioquía. Eë Skëképa Jesús tté buaë pakéraitö pë' kë dör judiowak esepa a.

21 Eta Skëképa tö ie'pa kimé taië. E' kuëki taië ká e' wakpa erblé Skëképa Jesús mik ta ier mane'wérak ie' a.

22 Mik Skëkëpa Jesús icha erule tso' Jerusalén, e'pa tö ttè e' ttsé, etä Bernabé patkémirakitö tkörö Antioquía.

23 Mik ie' demi, etä ie' tö isué wës Skëköl er buaë ché ie'pa a. E' tö ie' ttsé'wé buaë. Ie' tö ie'pa kí patté as ie'pa e' tkōwā darërë kēkraë ier kōs wa ie'pa erblō Skëkëpa mik e' a.

24 Ie' dör wēm yësyësë. Ie' a tajë Wiköl Batse'r tso'. Ie' tö Jesús bikeitseke bua'iewā. Es tajë pë' kí de erblök Skëkëpa mik.

25 E' ukuöki tā ie' mía Tarso Saulo yulök.

26 Mik ikuéitö, etä itsémi Antioquía e' tā. Ee ie' tséarak duas ek. Ie'pa e' dapa'uke Skëkëpa Jesús icha erule e'pa tā. Ká e' wakpa tajë wöbla'wēkerakitö. Ká e' a Jesús ttökatapa tsá kine Cristo wakpa.

27 E' kēwö ska' tā Skëköl ttekölpa wēlepa tso' Jerusalén míyal Antioquía.

28 E'pa shua eköl kiè Agabo, e' e' duéka tā ichéitö Wiköl Batse'r wa tö bli datse ká wa'ñe ki. E' debitu mik Claudio bak Roma wökir kibi e' kēwö ska'.

29 Etä Jesús ttökatapa tso' Antioquía e'pa tö iché ñi a: “Mishka inuköl shtök patkè se' yamipa serke Judea, e'pa kimoie kōs se' a imer ekkë.”

30 Es ie'pa tö iwé. Etä ipatkémirakitö Bernabé ena Saulo ulà a as ie'pa tö imù Skëkëpa Jesús icha wökir kibipa tso' Judea e'pa ulà a.

12

Pedro wötéwarakitö s'wöto wé a

1 E' kēwö ska' tā blu' kiè Herodes, e' tö Skëkëpa Jesús icha wēlepa klö'wéwā we'ikè.

² Ie' tō Santiago dör Juan ël, e' ttökwa patké tabè wa.

³ Mik ie' isuë tō e' wër buaë judiowak wa, eṭa ie' tō Pedro klö'ukwa patké. E' wéitō mik judiowak tō Pan Kë Yöule Iwölöwoka Wa e' kéwö tkö'wekerakitō eṭa.

⁴ Mik Pedro klönewa, eṭa Herodes tō iwötéwa s'wōto wé a. Ee ñippökwakpa dōka dabom eyök kī teröl (16) e'pa tō ikkö'neke tkël tkël. E'pa mane'weke tkël tkël kukur kukur. Herodes tō ibikeitsé tō kawö tkö'wekerakitō, e' ukuökī ṭa iyekettsaneyö shulè sulitane wōa.

⁵ E' dalewa Pedro tso' s'wōto wé a. Erë Skëkëpa Jesús icha erule e'pa tso' ikiök Skëköl a darërëe ie' kī kekraë.

Skëköl biyöchökwak tō Pedro yéttsa s'wōto wé a

⁶ Herodes tō Pedro yekettsa shulè, e' nañewe Pedro kapötër ñippökwakpa bōl shusha moulewa tabechka kichaie bötō wa. Ñies ñippökwakpa bōl tso' s'wōto wé ukkö kkö'nuk.

⁷ E' bet Skëköl biyöchökwak de dur ie' ska' ṭa bö'wö olo buneka dalölöe s'wōto wé a. Eṭa ikéwaitō ichane a as itī'rka ṭa iché ia: “¡Be' e' kōka bet!” E' bet ṭa imoulewa tabechka kichaie wa e' wöyërulune.

⁸ Eṭa Skëköl biyöchökwak tō iché ia: “Be' datsi' iōka, be' klökkuō iōka.” Ṭa ie' tō iwé es. Skëköl biyöchökwak ikī ché ia: “Be' paio kīkkuō iōka ṭa be' shkō ye' itōki.”

⁹ Eṭa Pedro mía itōki, erë ie' kë éna iane tō ì weke Skëköl biyöchökwak tō e' dör moki. Ie' tō ibikeitsé tō ie' tso' kabsauk.

10 Etā ie'pa tkami wé ñippökwakpa iëter ukkō kkō'nuk ee. E' ukuöki tā wé ñippökwakpa skà iëter ee itkamirak ñies. Mik ie'pa demi ukkō kibi a yöule tabechka wa ate ñalā kke, etā e' kkōbunane er wa. Etā ie'pa deyal u'rkī shkémirak ekuölō tā Skököl biyöchökwak tö iméat eköl.

11 Ekkē tā ie' éna iane tö ì suéitō e' dör moki. Ie' ibikeitsē: “Iñe tā yö isué tö moki Skököl tö ibiyöchökwak patké ye' tsatkök Herodes ulà a ena ì kos wamblak judiowak éna ye' kī, e' ulà a ñies.”

12 Mik ie' éna ianewa bua'iewa tā imía María u a. María dör Juan mī. Juan kiè ñies Marcos. Ee ie'pa daparke tajē ttök Skököl tā.

13 Mik Pedro de dur ukkō a ie'pa chakök, etā busi eköl dör kanè méso kiè Rode e' mīa iweblök tö yi idir.

14 Mik ie' ttō ttséwa Rode tö, etā ittse'neka buaē kē deia ukkō ppöök tā itunemine weshkē ichök tö Pedro de dur ukkō a.

15 Ie'pa tö iché ia:

—¡Be' alineka!

Erē ie' iuté:

—Moki ye' ttöke.

Ie'pa ie' a iché:

—Au, e' kē dör ie'. E' dör Skököl biyöchökwak patküle ikkō'nuk e'.

16 E' dalewa Pedro tso'ia ichakök ukkō a. Mik ukkō kköppéerakitō, etā isuérakitō tö ie' e' idir tā itkinewarak tajē.

17 Erē ie' tö ikkaché ulà wa tö a' siwa'blö. E' ukuöki tā ie' tö ipaké ie'pa a tö wes Skököl tö iyétsa s'wöto wé a tā ichéitō:

—Ttè e' pakö Santiago a ena s'yamipa malepa a.

E' ukuöki ta ie' e' yéttsa mía bánet.

18 Mik ká ñine eta s'wöto wé a ñippökwakpa shutineka taië Pedro kë ku' e' kueki.

19 Herodes tö Pedro yulök patké. Erë mik ie'pa kë wa ikune, eta ie' tö inuí tkéwa ñippökwakpa mik ta ie' tö ie'pa ttökwa patké.

E' ukuöki ta ie' e' yéttsa Judea mía senuk Cesarea.

Herodes du'wa

20 E' kéwö ska' ta blu' Herodes ulurke taië Tiro ena Sidón wakpa ki. E' kueki ie'pa kawö mé ñi a shkowaie ie' ska' ttök ie' ta. Ie'pa tö wëm kiè Blasto e' pablë'bak as ie' mi' ie'pa ttekölie ttök Herodes ta. Ie' kanëblöke Herodes a iu kuebluie. Ie' ttö wa ie'pa tö kawö kié Herodes a tö ie'pa múat bërë, ie'pa tö chkewö tuëke Herodes ká a e' kueki.

21 Ká et ta Herodes tö ie'pa kiéttsa. Mik e' kéwö de, eta ie' tö blu' datsí iéka ta ie' e' tkéka s'shulo kulé tso' iwé a e' ki ta ee ikapaké ie'pa ta.

22 Ie'pa tö Herodes ché aneule i' es: “ittöke i', e' kë dör s'ditsö, e' dör këköl wele ttöke!”

23 E' ttsër buaë ie' kukua ta ie' e' kikéka taië, kë wa Skököl kikaneka. E' kueki e' wöshaë ta Skököl biyöchökwak eköl tö duè méka iki. Ie' katéwa öña tö ta iduowa.

24 E' dalewa ta Skököl ttè pakarke ëme ká wa'ñe.

25 Mik Bernabé ena Saulo e'pa tö i uk ie'pa dë' Jerusalén e' wawé one, eta ie'pa míyalne Antioquia. Ie'pa wa Juan kiè ñies Marcos, e' mitsërñak.

13

Wiköl Batse'r tö Bernabé ena Saulo patké Jesús tté buaë pakök

¹ Skëkëpa Jesús icha erule tso' Antioquía, e'pa shuá Skëköl ttekölpa ena s'wöbla'ukwakpa tso'arak ee. E'pa dör Bernabé ena Simón (Simón e' kiè ñies Daló'riwak), ena Lucio dör Cirene wak, ena Menahem (Menahem e' talane Galilea blú kiè Herodes e' ta ñita), ñies Saulo tso'ñak.

² Ká et ta ie'pa tso' Skëköl dalöiök batsè wa ta e' shuá Wiköl Batse'r tó iché ie'pa a: “Kanè kua'ki tso' ye' wa Bernabé ena Saulo a. Ie'pa shushtétkeyö iwakanéwoie e' kueki ie'pa bül yöttsa ye' a kanè e' woie.”

³ Ie'pa batsé ena tté S'yé ta one, ta iulà mékarak ie'pa bül ki e' dalewa ikié S'yé a iki. E' ukuöki ta ipatkémirakitö iwakanéuk.

Bernabé ena Saulo tö Jesús tté paké Chipre wakpa a

⁴ Es Bernabé ena Saulo míyal Seleucia patkëule Wiköl Batse'r wa. Ta ee ie'pa e' iéka kanò a míyal ká kiè Chipre ee.

⁵ Idemirak Chipre wé kanò irirke ee, e' ké kiè Salamina. Mik idemirak ee, eta ie'pa tö Skëköl tté pakémi judiowak a ñni dapa'wo wé kos a. Juan mirwa ie'pa ta ie'pa kimuk.

⁶⁻⁸ Chipre kos a itkarak demirak ká kiè Pafos ee. Ee ie'pa tö judiowak kué eköl kiè Barjesús (e' kiè griegoie Elimas). E' dör ie'pa awá eköl. Ie' e' chõ tö ie' dör Skëköl tteköl. Ie' yé'arie kekraë ká e' wökir kiè Sergio Paulo, e' ska'. Sergio Paulo kabikeitsö buaë, ie' ki Skëköl tté kiane ttsè. E' kueki ie' tö Bernabé ena Saulo tsuk patké. Erë awá ñe' kè ki ikiane tö Sergio Paulo tö tté mik se' erblöke e' klö'wè. E' kueki ie' tö Bernabé ena Saulo ma'wé wöklö'wè.

⁹ Eta Saulo, e' kiè ñies Pablo, e' ki Wiköl Batse'r debitu tajë. Eta Elimas suéwaitö krereë

¹⁰ ta iché ia:

—Be' kachö. Be' e' wamblö suluë. Be' dör wes bë es. Sene yësyësë kos, e' bolök be' dör. ¿Kos be' tö Skëköl ñalé yësyësë e' shkuli'wëmirö?

¹¹ I' ta Skëköl tö be' we'ikeraë. Be' wöbla kë wawërpaia. Kä tköraë tajë be' ki ta be' kë tö diwö olo suëpaia.

E' bet ta Elimas wöa kä mia ttsetseë, iwöbla kë wawënea, e' kuëki yile yulekeitö as tö iulaiö.

¹² Mik kä e' wökir tö e' sué, eta ie' erblé Jesús mik. Ie' wökranewa wes Skëképa ttë dör e' kïtsök.

Pablo ena Bernabé tö Jesús tté paké Antioquia ate Pisidia ee

¹³ Pablo ena ishköwapa e' iékarak kanö a Pafos ta imíyal Perge ate Panfilia ee. Eta Juan tö ie'pa méat ee, ta imíane Jerusalén.

¹⁴ E' ukuökí ta imíyal Antioquia ate Pisidia ee. Eta ee judiowak eno diwö ta ie'pa dewa judiowak ñi dapa'wo wé a e' tuléser.

¹⁵ Eta wele tö i kit Moisés ena Skëköl ttekölpa tö yëkuö ki, e' aritsé dö ekuölö. E' ukuökí ta ñi dapa'wo wé wökirpa tö ichök patké Pablo ena Bernabé a:

—Ayamipa, a' wa ilè tso' sa' pattoie, e' ta sa' pattö.

¹⁶ Eta Pablo e' kéka ta ikkaché ulà wa tö a siwa'blö ta ichéitö:

—A Israel aleripa ñies kä kuä'ki wakpa tö Skëköl dalöieta', a' tö ye' ttö ttsö.

¹⁷ Skëköl dör Israel aleripa e' Këköl, kuaë e' tö se' bak kä iaiaë, e'pa shukitbak iwák a. Ie'pa sene' Egipto wes kä kuä'ki wakpa es. Ee ie' tö ie'pa kimé

tajë alöne tajë. E' ukuöki ta ie' tö ie'pa yéttsa ká e' ki idiché wa.

¹⁸ Ie' tö ie'pa dalë'ttsé ká sir poë wé kě yi serku' e' a döká duas dabom tkëyök (40).

¹⁹ Pë' ditséwöpa döká kul bak senuk Canaán e'pa eo'waitö ká mè se' yépa bak ká iaiaë, e'pa a.

²⁰ E' kos ki duas bak cien tkëyök ki dabom skeyök (450) ekkë.

“E' ukuöki ta Skëköl tö ie'pa shu kéká eköl eköl imalepa wëttsöie dö itteköl Samuel e' këwö ska'.

²¹ E' ukuöki ta ie'pa tö Samuel a blu' kié eköl. Es Skëköl tö Saúl méká ie'pa blúie, e' dör Quis aladulaköl. Ie' dör Benjamín ditséwö. Saúl sené ie'pa blúie döká duas dabom tkëyök (40).

²² E' ukuöki ta Skëköl tö Saúl uyéttsa ta David mékaitö blu'ie iskéie. David ché Skëköl tö i' es: ‘Ye' tö David dör Jesé alà, e' sué. Ie' wër buaë ye' wa, ie' erbikö wës ye' erbikö es. Ì kiane ye' ki wè, e' wakanewëraëitö.’

²³ David aleri eköl dör Jesús, e' patké Skëköl tö se' dör Israel aleripa e'pa tsatkök wës ie' kablë' es.

²⁴ Erë kam Jesús döbitu e' yöki Juan S'wöskuökwak tö se' Israel aleripa ulitane patté tö se' kawöta er mane'uk Skëköl a. Ñies se' kawöta e' wöskuöklor di a.

²⁵ Mik Juan kanè erkewatke ta ie' tö iché: ‘Wëm datse eköl e' kinuk a' tso', e' kě dör ye'. Ie' datseia ye' itöki. Ie' dör ye' tsata, e' kuëki ie' klökkuö kicha ë kě wötsënanuk ye' siarla e' a.’

²⁶ “A s'yamipa, Abraham aleripa, ñies a' wépa kě dör ie' aleripa erë Skëköl dalöieta' esepa, se' ulitane a s'tsatkè tté e' patkënetke.

27 Jerusalén wakpa ena iwökirpa e'pa kë wà ijcher tö Jesús dör S'tsaṭkōkwak. Nies eno diwö bit ṭa ie'pa tö ie' tté kitule yëkkuö kḷ Skëköl ttekölpa wà, e' aritseke, erë e' kë wà ane ie'pa éna. Mik ie'pa tö Jesús wöméttsa ttèwà eṭa e' wa ie'pa tö ie' tté tso' kitule Skëköl yëkkuö kḷ e' wà tkö'wé.

28 Ie'pa kë wà ì sulu kune ikḷ ittowà erë ikkatéraitö Pilato a as ittökwa patkōitö krus mik.

29 Es Jesús ttéwarakitö. Mik ie'pa tö ì kos kitule Skëköl yëkkuö kḷ, e' wawé one, eṭa inú éwarakitö krus mik ṭa iwötéwarakitö pö a.

30 Erë Skëköl tö ie' shke'wékane.

31 E' ukuökḷ ṭa ie' e' kkachéne ká taië wépa manetwà ie' wapie Galilea dö Jerusalén, e'pa a. I'ñe ṭa e'pa kos dör ie' ttekölpa judiowak ulitane wörkḷ.

32 “Es sa' tso' ttè buaë i' pakök a' a. E' dör ì uk Skëköl kablë' sa' yépa bak ká iaiaë e'pa a

33 e' wà tka sa' dör ie'pa aleripa e' wörkḷ. Itka mik Skëköl tö Jesús shke'wékane eṭa. Itka wes itso' kitule Salmo böt kḷ es wé ichéitö: ‘Be' dör ye' alà. I'ñe yö ikkachétke tö ye' dör be' yé.’*

34 Nies Jesús yé'at Skëköl tö iyëkkuö kḷ: ‘Wes ye' tö ye' ttè yësyësë batse'r taië e' me' David a tö ye' er buaë chöraë ie' a, es ye' er buaë chöraë be' a.’† E' wà dör tö Skëköl tö ie' shke'werane as kë ichkà nurwà.

35 E' kuekḷ ñies itso' kitule: ‘Be' kanè méso batse'r, e' kë mepaätbö as ichkà nurwà.’‡

36 Es David, se' blú bak iaiaë, e' tö imalepa bak e' kéwö ska', e'pa wëttsé wes Skëköl tö iyë'ia

* 13:33 Salmo 2.7 † 13:34 Isaías 55.3 ‡ 13:35 Salmo 16.10

es. E' ukuöki ta idu'wa ta itöbinewa iyëpa pö a ta inunewa.

³⁷ Erë wé shkeo'kane Skëköl tö e' chkà kë nune'wa.

³⁸ A yamipa, a' wa ijchenú tö se' nuì olo'yarmi se' kî Jesús batamik, e' ttè pakeke sa' tö a' a.

³⁹ Ttè méat Moisés tö dalöiëno, e' kë a se' nuì olonuk. Erë wëpa erblé Jesús mik esepa nuì olordaë ie'pa kî.

⁴⁰ A' tso' erkî as a' kë ta itkö wes Skëköl ttekölpa tö ikit es wé Skëköl tö ichè:

⁴¹ 'A ye' wayuökwakpa, ye' ttö ttsö.

Ì weraëyö a' kéwö ska' ta, e' dör taië kë klöonuk a' a ekkë.

Erë a' a ipakarmi erë kë a' tö iklö'wëpa.

E' kuëkî a' tkinú. A' enúwa.' "§

⁴² Eta Pablo ena Bernabé e' yélur ñi dapa'wo wé a. Eta pë' tö iché ie'pa a a' kiéne ttè ekkëpa skà pakökne sa' a eno diwö ëtö wa.

⁴³ Mik ie' dapa'wérak e' one, eta judiowak, ñies pë' e' yué judiowakie esepa taië míyal Pablo ena Bernabé ta. Pablo ena Bernabé tö ie'pa patté tö a' e' tköwa darërëë Skëköl er buaë chöke se' a e' a.

⁴⁴ Eno diwö ëtö wa eta ká e' wakpa iekkë ta idettsarak seraa Skëköl ttè kïttsök.

⁴⁵ Erë mik judiowak tö isué tö pë' dapane taië Pablo ttö kïttsök, eta ie'pa yöki isulune ta ie' kékarak ichök tö ì cheke ie' tö e' dör kache. Ie'pa tö ie' ché suluë.

⁴⁶ Erë ie' ena Bernabé kë suane ta iché iarak:

—Sa' kawötä a' dör judiowak e'pa pattoie kewe Skököl ttè wa, erë a' kē wä iklöne. Wēsua a' ibikeit-seke tō sene michoë kē mēne a' kī. E' kueki sa' míyal ipakök pē' kē dör judiowak esepa a.

⁴⁷ Es Skököl tō sa' patké. Ie' yēkkuö tō ichè: 'Be' tkékayö wes bö'wö wöñar stui a es. Es ye' tō be' patkeraë ká ulitane wakpa pattök, Ie'pa tsatké e' tté pakeraëbö ká wa'ñe dö wé ká i' erkerö ee.'*

⁴⁸ Mik pē' kē dör judiowak e'pa tō ttè e' ttsé etä ie'pa ttsēnekarak buaë. Ie'pa e' kēkarak Skökēpa Jesús tté kikökka. Wēpa kos suletēneat senuk michoë, esepa erblé Jesús mik.

⁴⁹ Es Skökēpa Jesús tté pakane ká e' wa'ñe a.

⁵⁰ Erë alakōlpa dalöiërta' taië ká e' kī esepa tō judiowak ttè dalöieke buaë, ñies wēpa dalöiërta' taië ká e' kī, esepa shutiwéka judiowak tō as Pablo ena Bernabé we'ikōrakitō as ie' yōttsarak ká e' kī.

⁵¹ Etä Pablo ena Bernabé tō iklö po ppée ikkachoie ie'pa a tō ie'pa kī inuí ane ta imíyal Iconio.

⁵² Erë Jesús ttökatapa atē e'pa ttsē'ne buaë ñies ie'pa a Wiköl Batse'r tso' taië.

14

Pablo ena Bernabé tō Jesús tté paké Iconio wakpa a

¹ Mik Pablo ena Bernabé demi Iconio, etä ie'pa dewä judiowak ñi dapa'wo wé a wes ie'pa wöblar es. Ie'pa tō Jesús tté paké buaë. Es judiowak ñies pē' kē dör judiowak, esepa taië erblé Jesús mik.

---

* 13:47 Isaías 49.6

² Erë judiowak kë erblëne imik, e'pa tö pë' kë dör judiowak, esepa shutiwéka ena iluwéka taië s'yamipa ki as iwe'ikörakitö.

³ Erë Pablo ena Bernabé e' tséat ká taië ee. Ie'pa tö Skëkëpa tté pakeke kë suane. Skëköl tö diché mé ie'pa a ì kë or yi a ese woie iwà kkachoie tö ie' er buaë chöke siä e' tté dör moki.

⁴ Erë ká e' wakpa ñi blabatsélor, shabötspa wa judiowak tté wër buaë, shabötspa wa Jesús ttekölpa tsá e'pa tté wër buaë.

⁵ Judiowak ena pë' kë dör judiowak, e'pa tö kawö mé ñi a iwökirpa ta Pablo ena Bernabé we'ikoie, të ák wa ittowaie.

⁶⁻⁷ Erë mik Pablo ena Bernabé, e'pa wa ijchenewa, eta ie'pa tkayalmi dömi ká kiè Licaonia ee. Ká kiè Listra ena ká kiè Derbe ate ee. Ká e' wa'ne ie'pa tö Jesús tté buaë paké.

Pablo tene ák wa ittowaie ká kiè Listra ee

⁸⁻⁹ Eta wëm tso' eköl Listra, e' kune' klö bachiulewa. Ie' kë shko. Ie' tkër Pablo ttöke e' ttsök. Pablo tö isuéwa krereë. Ie' wa ijcher tö wë' ierblé Jesús mik as ibuarne.

¹⁰ Eta ie' tö iché ia aneule:

—¡Be' e' kōka, be' e' duōka!

Eta wëm e' kéka tuneka tsut ta ishkémi.

¹¹ Mik pë' tö, ì wé Pablo tö e' sué, eta ie'pa tö ichémi aneule ie'pa Licaonia ttö wa:

—¡Wépa dalöiekesö skëkölíe e'pa dettsa se' shua s'ditsöie!

12 Pablo kapaké kibiie, e' kueki ie'pa tö ie' klö'wé ie'pa kéköl kiè Hermes e' skéie. Bernabé klö'wérakitö ie'pa kéköl kiè Zeus e' skéie.*

13 Zeus wé merka ká e' ñalé ukuö o'mik tsinet. Zeus sacerdote wa baka wè'ñe ena ma'ma wörkua debitu taië. Ie' ena pè' ulitane éna baka wè'ñe jchak mè Pablo ena Bernabé a idalöioie ikékölpaie.

14 Erë mik Bernabé ena Pablo wa ijchenewa, eta ie'pa e' datsi' jchéé ikkachoie tö e' dör suluë ie'pa a. Ta ie'pa mía pè' shua ta ichérakitö aneule:

15 —A kékëpa, çì uk a' tso'? Sa' dör s'ditsö wes a' es. Sa' debitu ttè buaë pakök a' a as a' tö iyi ikkë kë wà ta' ese kos watöttsa ta a' er mane'ù Skéköl chök e' a. Ie' tö ká jai ena ká i' ena dayë ena i kos tso' iki e' yö'at.

16 Ká iaiaë dö ikkë ta sulitane serke wes iwák ki ikiane es, e' dalé'ttsë'bitu Skéköl tö.

17 Erë e' dör es, erë ie' dör buaë se' ta kekraë, e' wa ie' tö iwà kkaché sia tö ie' dör Skéköl chök. Ie' tö kalì patkeke a' a. Ie' tö iyiwö weke a' a. Ie' tö chkè meke a' a ñanoie a' ttsë'woie buaë.

18 Erë ie'pa tö i kos ché iarak, erë iekkë ta baka wè'ñe jchérakitö Pablo ena Bernabé dalöioie wes Zeus ena Hermes es.

19 E' shà ta judiowak welepa datse Antioquia ena Iconio, e'pa debitu ta Listra wakpa dakiñérakitö Pablo ttökwa. Iklö'wéwarakitö ta itérakitö taië ak wa. Ibikeitsérakitö tö iduowa, e' kueki ie'pa tö ikuémi méat tär Listra ké kkö a wi'kie.

---

* **14:12 Zeus ena Hermes:** E'pa dalöiök griegowak bak skékölie ká iaiaë. Ie'pa a Zeus dör skéköl bua'ie imalepa tsata. Ie'pa tö iklö'wé tö Hermes dör Zeus tteköl. Romawak tö Zeus kiè méka Júpiter ena Hermes kiè mékarakitö Mercurio.

20 Erë mik Jesús ttökatapa malepa e' dapa'wéka ipamik, etä ie' e' kéka míane Listra. E' bule es ta ie' mía Bernabé ta dō ká kiè Derbe ee.

21 Ie'pa demi Derbe ta Jesús tté buaë pakéraitō ká e' wakpa a. Taië ie'pa e' yué Jesús ttökataie. E' ukuökj ta ie'pa debitune Listra ena Iconio ena Antioquía.

22 Ká ekkē kos a ie'pa tō Jesús ttökatapa er diché ié ena ipablérakitō as ie' tkōwarak darërëë ttè mik se' erblōke e' a. Ie'pa tō iché iarak: "Se' wake' weirdaë ká i' kī dowäie aishkuō ta i blúie Skëköl tso' e' a."

23 Ñies ká kos e' kī ie'pa tō wëpa shushtë kanëblök Skëképa Jesús icha erule erule e'pa wökirpaie. E'pa kī ie'pa ikié S'yé a ena batsé, e' ukuökj ta iméarakitō Skëképa mik ie'pa erblōke e' ulà a.

Pablo ena Bernabé dene Antioquía qte Siria ee

24 E' ukuökj ta Pablo ena Bernabé tkami ká kiè Pisidia demirak Panfilia.

25 Ie'pa tō Jesús tté buaë paké ká kiè Perge e' wakpa a. E' ukuökj ta ie'pa mía ká kiè Atalía ee.

26 Ee ta ie'pa e' iéka kanò a míane Antioquía iyamipa tō ie'pa patkë'mi Jesús tté pakök e'pa ska'. Ee iyamipa tō ie'pa me' Skëköl er buaë chōke se' a e' ulà a i kanéuk ie'pa dare e' wōie.

27 Mik ie'pa demine Antioquía, etä Skëképa Jesús icha erule e' dapa'wékarakitō. Ta i kos wé Skëköl tō ie'pa ta, ñies wes ie' tō ikkayë' pë' kë dör judiowak, esepa a tō ie'pa erblōmi ie' mik wes judiowak es, e' kos pakéraitō iyamipa a.

28 Etä ie'pa e' tséat ká taië Jesús ttökatapa tso' Antioquía, e'pa ta.

15

Skëkëpa Jesús icha e'pa wökir kibipa ñi dapa'wé Jerusalén

¹ E' kēwō ta, wēpa wēlepa e' yéttsa Judea demi Antioquía. Ie'pa tō s'yamipa wōbla'wémi ttè i' wa: “A' wēpa kōs kawōta tottola kkuōlit tēe tsir wēs Moisés ikitat es. E' kē kaneone a' wa, e' ta kē a' tsatkërpa.”

² E' kuëki Pablo ena Bernabé ñi iutéka darërëe ie'pa ta. E' kuëki iyamipa tō Pablo ena Bernabé ena wēlepa skà, e'pa shushté as imi'yal Jerusalén ttè ñe' shulök Skëkëpa Jesús icha wökir kibipa ena Jesús ttekōlpa tsá, e'pa ta.

³ Es Skëkëpa Jesús icha erule tso' Antioquía, e'pa tō Pablo ena imalepa patkëmi Jerusalén. Ie'pa tkami Fenicia ena Samaria. Eta ipakeramirakitō iyamipa a tō wēs pè' kē dör judiowak, esepa er mane'wé Skëköl a. Ttè e' tō ie'pa ttsë'wé buaë.

⁴ Mik Pablo ena Bernabé demirak Jerusalén, eta eë Skëkëpa Jesús icha eruleë e'pa kōs ena iwökirpa ena Jesús ttekōlpa tsá, e'pa tō ie'pa kiéwa buaë. Eta i kōs o' Skëköl tō ie'pa wa e' pakérakitō imalepa a.

⁵ Erë Jesús mik erblökwakpa dör fariseowakpa, esepa wēlepa e' kēka ta ichéitorak:

—S'yamipa kē dör judiowak esepa wēpa kawōta itóttola kkuōlit tēe tsir. Ñies ie'pa a ikawōta chē tō Moisés ttè kitulebak e' dalöiök ie'pa kawōta.

⁶ Eta Skëkëpa Jesús icha wökir kibipa ena Jesús ttekōlpa tsá, e'pa ñi dapa'wéka ttè e' bikeitsök bua'iewa.

⁷ Ie'pa tō ipaké taië, e' ukuöki ta Pedro e' kēka ta ichéitö:

—A yamipa, a' wā ijcher tō ká iaiäē Skëköl tō ye' shukitbak a' shuā Jesús tté buaē pakök, pë' kë dör judiowak, esepa a as ie'pa erblö imik.

⁸ Ie' wā se' er suule buaē, ie' tō Wiköl Batse'r mé ie'pa a wes se' a ime'itö es. Es ie' tō se' a ikkaché tō ñies ie' tō ie'pa klö'wé ie' ichaie.

⁹ Ie' tō ie'pa er paiklé ie'pa erblé Jesús mik e' wa. Es se' wā ijcher tō ie'pa ena se' dör ñies ěme ie' wōa.

¹⁰ A' tō ie'pa ké Moisés ttè darërëë e' dalöiök, erë e' kë dalöiëne' se' a, ñies se' bak ká iaiäē e'pa kë a idalöiëne'. I'ñe ta žiök a' tso' Skëköl wöñatkök es?

¹¹ E' kë dör es. Se' tō iklö'wé tō se' tsatkëne Skëkëpa Jesús er buaē chöke siä e' ě wa. E' suë ie'pa tsatkëne ñies.

¹² E' ukuöki ta ie'pa ulitane siwā' blélur tso' Bernabé ena Pablo e'pa kapaköke e' ttsök. Ie'pa tso' ipakök tō wes i kë or yi a ese wérakitö Skëköl batamik pë' kë dör judiowak, esepa shuā Skëköl diché kkachöie.

¹³ Ie'pa kapaké one etā Santiago tō iché:

—A yamipa, ye' ttö ttsö.

¹⁴ Simón tō se' a ipaké wes Skëköl tō, pë' kë dör judiowak, esepa tsá kimé er bua' wa as ie'pa welepa dö ie' wák ichaie.

¹⁵ Ñies e' sini'kué Skëköl ttekölpa bak ká iaiäē e'pa tō. Ie'pa tō iyë':

¹⁶ Skëköl tō ichè: 'Aishkuö ta ye' datsene.

Etā David jchúlipa kerakayö iwák suë.

Ie'pa dörane diché ta' taië wes iaiäē es

¹⁷ as pë' malepa kë dör judiowak dör ye' icha esepa tō ye' yulö.

¹⁸ Es ye' tō ttè i' chétke.

Ká iaiäè ttè i' me'atbakyö a' a.'*

19 “Ttè i' kueki ye' ibikeitsè tö, pè' kè dör judiowak er mane'wé Skëköl a, esepa kè tsiriuk s'kàne judiowak ser ese wa.

20-21 E' kueki yëkkuö patkõmisö ie'pa a e' ki ichõsö tö ýi meule ýi diököl tso' dalöie skëkõlie ese a, ese kè kar, ese kè katar. Ñies ie'pa kè kàne trë nuk. Iyiwak ttéwä kuli' siulekä ese chkà kè katar ñies ipé kè katar. Ká iaiäè ttè i' pakanemi ká wa'ñe se' ñi dapa'wo wé a eno diwö bit ekkè. E' kueki ýi ekkè è shtõmisö ie'pa a.”

Yëkkuö patkëne s'yamipa kè dör judiowak, esepa a

22 Skëkëpa Jesús icha eruleë e'pa kõs ena iwõkir kibipa ena Jesús ttekõlpa tsá, e'pa wa iwër buaè tö wëpa wëlepa shushtë ie'pa shuä as imi'rak Pablo ena Bernabé ta dömi Antioquía. Es ie'pa tö Judas kiè ñies Barsabás ena Silas, e'pa shushtë. Wëpa e'pa dalöieke tajë s'yamipa ulitane tö.

23 Eta yëkkuö shtë iwõkirpa tö e' mé ie'pa a as iwa imi'rak. Yëkkuö e' tö iché i' es:

“Sa' dör Skëkëpa Jesús icha eruleë e'pa wõkir kibipa ena Jesús ttekõlpa tsá, sa' dör a' yamipa. Sa' tso' yëkkuö i' shtök a' dör sa' yamipa erë kè dör judiowak serke Antioquía ena Siria ena Cilicia e'pa a. A' shkëwémi sa' tö.

24 Sa' wä ijchenewä tö sa' yamipa wëlepa e' yé'ttsa sa' shuä, e'pa dë'mi a' ska'. Ie'pa tö a' tsiriõ' iwákpa ttè wa. E' tö tajë a' wõkir tsiriwéka. Kè sa' wä kawö mène ie'pa a a' wöbla'woie ì wa.

* 15:18 Amós 9.11-12

²⁵ E' kuëki sa' ulitane wa iwër buaë wëpa welepa shushtök sa' shuä as imi' a' sauk Bernabé ena Pablo ta. Sa' yami e'pa dalër taië sa' éna.

²⁶ Ie'pa e' me'ttsa weinuk taië. Ie'pa kë suane ttëwä Skëkëpa Jesucristo tté kuëki.

²⁷ Sa' tö Judas ena Silas patkëmi ttök a' ta. Ie'pa tö ipakeraë a' wöshaë yësyësë wes yëkkuö i' ki ikitule es.

²⁸⁻²⁹ Buaë idir Wiköl Batse'r a, ñies sa' a, tö a' kë kawöta judiowak ser e' blök sëraa. I' ë blök a' ké: Chkë meule íyi diököl tso' dalöie ese a, e' kë katar. Ñies ipë kë katar ena iyiwak ttëwä kuli' siuleka ese chkà kë katar. Kë a' kàne trënu. Íyi ekkë ë kawöta blë a' tö. A' tö iwë es, e' ta e' dör buaë. Skëköl tö a' kime.”

³⁰ Eta ie'pa e' chéat ta imíyal Antioquía. Mik ie'pa demi eë ta ie'pa iyamipa dapa'wëka, e'pa a yëkkuö mirdak iwä e' méitö.

³¹ Mik iyamipa tö yëkkuö aritsé, eta e' tö ie'pa er pablé taië, e' kuëki ittse'nerak buaë.

³² Judas ena Silas, e'pa dör Skëköl ttekölpa ñies, e' kuëki ie'pa tö iyamipa patté taië. E' tö iyamipa er pablé taië, ikimé taië.

³³⁻³⁴ Ie'pa sené eë kukuie. Mik ie'pa mitkene itö wane eta iyamipa tö iché iarak a' shkó wöbla wa.

³⁵ Erë Pablo ena Bernabé e' tséat Antioquía. Ie'pa ena imalepa taië e'pa tso'rak Skëkëpa Jesús tté buaë pakök. Ñies ttë e' wa s'wöbla'uk ie'pa tso'.

Pablo ena Bernabé kë kanëblöku'ia ñita

³⁶ Kawö tka taië, e' ukuöki ta Pablo tö iché Bernabé a:

—Mishkane etökichane ká kōs kī se' bak Skëkëpa Jesús tté pakök e' ane s'yamipa sauk tö is ie'pa tso'.

³⁷ Bernabé kī Juan kiane tsèmi ie'pa ta. Juan e' kiè ñies Marcos.

³⁸ Erë Marcos tö ie'pa me'at ká kiè Panfilia ee. Ie' kë kanablëneia ie'pa ta. E' kuekī Pablo kë éna ie' tsakmi ie'pa ta.

³⁹ Iñi iutérak darërëe erë kë ishuline. E' kuekī ie'pa ñi blabatsélor. Bernabé wa Marcos mítser e' ta ta ie'pa míyal kanò kī dō Chipre.

⁴⁰ Pablo tö wëm kiè Silas e' kiémi e' wapie. Iyamipa tö ie'pa méat Skëköl er buaë chō sia e' ulà a. Eta ie'pa e' yéttsa ee

⁴¹ tkamirak Siria ena Cilicia. Ie'pa tso' Skëkëpa Jesús icha erule erule tso' ká e' kī e'pa diché kī iök Jesús tté wa.

16

Timoteo míq Pablo ena Silas wapie

¹ E' ukuökī ta Pablo ena Silas demi Derbe ta imíyal Listra. Ee wëm kiè Timoteo e' serke, ie' dör Jesús ttökata. Ie' mì dör judiowak e' dör Jesús ttökata ñies. Erë iyé dör griegowak.

² S'yamipa serke Listra ena Iconio, e'pa tö icheke tö Timoteo dör pè' buaë.

³ Pablo kī ie' kiane tsèmi e' wapie. Erë judiowak serke ká e' kī e'pa ulitane wa ijcher tö Timoteo yé e' dör griegowak. E' kuekī Pablo tö ie' ké itóttola kkuölit tók tsir as judiowak kë ulurka ikī.

⁴ Ká kōs wé ie'pa dami ee ì uk patkë' Skëkëpa icha erule tso' Jerusalén e'pa wökirpa ena Jesús ttekölpa tsá e'pa tö, e' wà paké ie'pa tö s'yamipa ulitane a.

⁵ Es Skëkëpa Jesús icha erule erule e'pa kôs diché kî iëne Jesús tté a. Ñies pë' kî iërke tajë këkraë.

Pablo tö wëm dör Macedonia wak e' sué kabsueie

⁶ Eta Wiköl Batse'r kë wä kawö mène ie'pa a Jesús tté buaë pakök ká kiè Asia eë. E' kuëki ie'pa tkami ká kiè Frigia ena Galacia

⁷ demi ká kiè Misia e' kköröwä eë. Eta ie'pa tö ima'wé shkökwa ká kiè Bitinia e' a, erë Jesús Wiköl kë wä kawö mène ie'pa a.

⁸ E' kuëki ie'pa tkami yësyësë Misia kker demi ká kiè Tróade dayë kkö a wé kanò irirke eë.

⁹ Eta nañewe Pablo tö ì sué kabsueie. Ie' tö wëm sué eköl, e' dör ká kiè Macedonia e' wak. E' dur shkë'ka tã ikköché ia: “Be' shkötkö Macedonia sa' kimuk.”

¹⁰ Pablo tö e' sué one tã bet sa' dalì iémi mitke Macedonia. Sa' wä ijcher buaë tö Skëköl kî ikiane tö sa' tö Jesús tté buaë pakè ká e' kî.

Alaköl kiè Lidia e' erblé Jesús mik

¹¹ Eta sa' e' iéka kanò a Tróade, míyal yësyësë ká kiè Samotracia eë. Bule es tã sa' demi ká kiè Neápolis eë.

¹² Eë tã sa' míyal klö kî dö ká kiè Filipos eë. Ká e' a romawak tso' tajë. E' dör ká bua'buá atë Macedonia. Eë sa' sené ká tkël ká skël ulatök.

¹³ Judiowak eno diwö tã sa' e' yélur míyal di' kkömik wé sa' tö ibikeitsè isalema judiowak wä ká tso' ttoie Skëköl tã eë. Mik sa' tö ikué, eta eë sa' e' tulésër Jesús tté buaë pakök alakölpa ñi dapa'wéka e'pa a.

¹⁴ Ie'pa eköl kiè Lidia, e' dör ká kiè Tiatira e' wak. Ie' dör datsi' bua'buá daloshdalosh ese

wataukwak. Ie' tō Skëköl dalöieke taië. Skëkëpa tō ie' er ñi'wé as Pablo ttöke kos e' klö'ütö mokië.

¹⁵ Eta ie' e' wöskué iyamipa tso' ie' u a e'pa ta. E' ukuök_i ta ie' tō sa' a iché kröröe:

—A' ibikeitsè tō mokië ye' dör Jesús mik erblökwak, e' ta a' klönúia ye' ska'.

Es ie' tō sa' ké klönukia ie' ska'.

Pablo ena Silas wötënewa s'wöto wé a Filipos

¹⁶ Ká et ta sa' mirwane wé s'ttöke S'yé ta ee. Sa' mirwaia ta pè' busi kuéwa sa' tō eköl, e' a wimblu sulusi tso' eköl, e' wa íyi tötkekeitö. Wëpa welepa tō ie' to'ttsa ie'pa a kanëblök íyi tötök, e' ské klö'weke ie'pa tō taië e' a.

¹⁷ Busi e' shkëmi Pablo ena sa' itöki. Ie' ardatse:

—Wëpa ikkëpa dör Skëköl íyi ulitane tsata e' kanè mésopa. Ie'pa tō s'tsatkè ñalé e' ttè pakeke a' a.

¹⁸ E' wambléitö ká taië, bata ekkë ta Pablo uluneka taië. Ie' e' wötréene ta ichéitö wimblu sulusi tso' busi a e' a:

—Jesucristo ttö wa ye' tō be' a ichè be' e' yöttsa ie' a.

E' wöshaë ta wimblu sulusi e' yéttsa ia.

¹⁹ Mik busi wökirpa tō isué tō inuköl kë dë'ia ie'pa ulà a busi batamik, eta ie'pa tō Pablo ena Silas klö'wéwa tsémirak wé ttè shulökwakpa tso' ee.

²⁰ Ie'pa tō ikkatérak ttè shulökwakpa a ta ichérakitö:

—Wëpa ikkëpa dör judiowak. Taië ie'pa tso' sa' shutiuk.

²¹ Sa' dör romawak, e' kuëki kë sa' a kawö mène ie'pa tō s'wöbla'weke sene wa e' klö'uk ena e' wà uk.

22 Etā kā e' wakpa biṭeshka Pablo ena Silas kī. Etā ishulōkwakpa tō idatsi' yōktsa ké iki ta ippōk ké darērēē kal wa.

23 Ibunerak siarē wōtēwarakitō s'wōto wé a. Ta ichérakitō s'wōto wé wōkir a tō ikkō'nú bua'iewa as ké itköyal.

24 Mik ie' a kawō e' mēne, etā ie' tō Pablo ena Silas wōtēwa iwé wōtēulewa bua'iewa, ese a. Ie' tō ie'pa klō tiēwa kaltak wōbiule s'klō wōtowa ese a. Es iméarakitō.

25 Ká de kā shabōts etā Pablo ena Silas tso' ttök Skököl ta ena ittseittsök. Imalepa tso' ittsök.

26 E' wōsha ta i tka darērēē. S'wōto wé wōppéitō darērēē. E' wōshaē ta ukkō ulitane kkōburolone. Ì kōs wa ie'pa tso' moulewa, e' wōtsērolone.

27 S'wōto wé wōkir ti'neka. Mik ie' isué tō ukkō kōs tso' áie ta ibikeitséitō s'tso' wōtēule e' kōs tkayal. E' kuekī itabè kuéttsaitō e' ttowaie.

28 Erē Pablo aneka:

—iKē be' e' ttōkwa! Sa' tso'ia ulitane.

29 Etā s'wōto wé wōkir tō bö'wō kié ta itunewa Pablo ena Silas ska'. Eē ie' e' tkēwa kuchē kī ie'pa wōa painéka suane taiē.

30 Etā ie' tō ie'pa yéttsa u'rkī ta ie'pa a ichaké:

—A kēkēpa, ÷i uk ye' kawōta e' tsatkoie?

31 Ie'pa ie' iuté:

—Skēkēpa Jesús mik be' erblō etā be' tsatkērdaē ñies be' yamipa tsatkērmi es.

32 Etā ie'pa tō Skēkēpa tté paké ie' a ena iyamipa kōs tso' iu a, e'pa a.

33 Etā e' nañewe ulatök s'wōto wé wōkir tō ie'pa tsémi e' ta. Ie'pa shka'ule taiē e' kapeyéitō. Etā ie' ena iyamipa kōs e' wōskuélor.

34 E' ukuöki ta ie' tö itsémirak iu a ta itierakitö. Ie' ena iyamipa e'pa erblé Skököl mik, e' kueki ie'pa kos ttsë'ne buaë.

35 Kä ñine ta ishulökwakpa tö ishkëkipa patkëmi ichök s'wöto wé wökir a tö Pablo ena Silas ömine.

36 S'wöto wé wökir tö iché Pablo a:

—Sa' shulökwakpa tö ye' a kawö mé a' ökmine. E' kueki a' yüne bërë.

37 Erë Pablo tö iché ia:

—Sa' dör romawak* Ie'pa tö sa' buk sulitane wöshaë kam sa' shulir e' yöki. Sa' wötë'waitö s'wöto wé a. I'ñe ta ie'pa ki sa' kiane èmine akir. Ie'pa kë a kawö ta' iwoie es. As ie'pa wákpa bitu sa' ökmine.

38 Eta shkëkipa tö ttë e' chéne ishulökwakpa a. Mik ie'pa ittse tö Pablo ena Silas dör romawak, eta taië ie'pa suane.

39 Eta ie'pa míyal Pablo ena Silas ska' ta ichérakitö:

—Ï sulu wamblé sa' tö a' ki e' olo'yö sa' ki.

Eta iémine ta ikköchéra*k* ia: “A' e' yö*l*ur sa' ká ki.”

40 Eta Pablo ena Silas yënettsa s'wöto wé a míyal Lidia u a iyamipa weblök. Ie'pa pablérakitö eta imíyal.

17

Tesalónica wakpa tsirineka Jesús ttë kueki

¹ Pablo ena Silas tkami ká kiè Anfípolis ena ká kiè Apolonia demirak ká kiè Tesalónica wé judiowak wa ñi dapa'wo wé tso' eë.

---

* **16:37 Romawak:** Pablo ditséwö dör judiowak erë ie' yami bak e' wele e' yö' romawakie, e' kueki ñies ie' dör romawak.

² Eta Pablo dewa e' wé a eno diwö wa wes ie' wöblar es. Ee ie' kapaké ie'pa ta Skéköl yékküö wa eno diwö mañat.

³ Ie' tö ikkaché ie'pa a tö itso' kitule Skéköl yékküö kī tö wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' tterawa ta ishkerdakane. Ie' tö iché ie'pa a:

—Jesús pakök ye' tso' a' a, e' wák dör wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'.

⁴ Judiowak welepa erblé Jesús mik, ta ie'pa de Pablo ena Silas kíie. Ñies griegowak tö Skéköl dalöieke wes judiowak es, esepa taië erblé Jesús mik ena alakölpā dalöiërta' esepa taië erblé imik ñies.

⁵ Erë e' tö judiowak malepa uluwéka taië. Eta wëpa sulusipa tso' éme ñala kī, esepa kiérakitö pè' dapa'uk taië, e'pa kī uluwérakitö ta imíyal kësik wa pè' malepa uluukka. Eta itkawarak kësik wa Jasón u a Pablo ena Silas yulök yëttsa mè imalepa ulurke taië e'pa ulà a.

⁶ Erë kë iwā ikunerak ee. E' kuëki Jasón ena iyamipa welepa e'pa kuémirakitö ká e' wökirpa wōa ta ichéitōrak aneule:

—Wëpa ikkëpa tö ká ulitane wakpa tsirio', e'pa de íe ñies.

⁷ Jasón tö ie'pa kiéwa iu a. Ie'pa ulitane tso' ichök tö se' blú kibi dör kuā'kī, e' kiè Jesús. Ie'pa tö sa' blú kibi e' ttè dalösewéwa.

⁸ Mik pè' ulitane ena iwökirpa tö ttè e' ttsé, eta ie'pa shutineka taië.

⁹ Erë Jasón ena iyamipa kérakitö inuköl mukat iwà kkachoie tö ie'pa datskene ishulök ta iéminerakitö.

Pablo ena Silas tö Jesús tté paké Berea wakpa a

10 Ká tuinetke etá bet iyamipa tso' Tesalónica e'pa tō Pablo ena Silas patkémí ká kiè Berea ee. Ie'pa demi Berea etá imíyal judiowak ñì dapa'wo wé a.

11 Judiowak e'pa er dör buaë judiowak tso' Tesalónica e'pa tsata. Ie'pa tō Jesús tté kí ttsé er bua' wa. Kekraë ie'pa tō Skëköl yëkkuö suëkewa bua'iewa isuöie tō ì ché Pablo tō e' yëne ö kë iyëne.

12 Es taië ie'pa erblé Jesús mik. Ñies taië griegowak erblé imik alakölpa dalöierťa' ena wëpa ñies.

13 Erë mik judiowak serke Tesalónica e'pa wá ijchenewa tō Pablo tso' ñies Berea Skëköl tté pakök, etá imíyal ee. Ie'pa tō Berea wakpa dapa'wémi shutiwémi Pablo kí.

14 Erë s'yamipa tso' Berea, e'pa tō Pablo ké e' yöktsa ta ipatkémi dayë kkömik. Erë Silas ena Timoteo e' tséat Berea.

15 Wépa wá Pablo mirwá, e'pa wá imí dö ká kiè Atenas ee. E' ukuöki ta ie'pa biteyalne. Pablo tō ie'pa ka' ichök Silas ena Timoteo a tō “a' kié bet.”

Pablo tō Jesús tté paké Atenas wakpa a

16 Pablo tso' Silas ena Timoteo kīnuk Atenas, e' dalewa ie' tō isué tō ká e' wakpa wá iyi diököl tso' dalöie, ese tso' taië. E' tō ie' tsiriwéka taië.

17 E' kuëki judiowak ñì dapa'wo wé a ie' kapaköke judiowak ta ena pë' kë dör judiowak erë Skëköl dalöieta' esepa ta. Ñies ie' kapaköke kekraë Atenas wakpa ta wé ie'pa döke taië iyi tauk ee.

18 Ñies ie'pa wöbla'ukwakpa welepa kiekerakitö epicúreo wakpa* ena estoico wakpa†, e'pa ñi iütémi Pablo ta. Ie'pa welepa tö ie' cheke i' es:

—¿I kabeweke s'ñeñe diö tö?

Ie'pa welepa skà tö icheke:

—Ttseskua e' dör këkölpä tsakïë dalöieke ká bár wakpa tö e'pa tté pakökwak.

Pablo tso' Jesús kötewä shkenekane e' tté buaë pakök e' kuëki ie'pa tö ie' ché es.

19 E' kuëki ie' tsémirakitö wé ie'pa e' dapa'uke tté tsakïë pakarke ese ttsök ee. Ká e' kiè Areópago. Ta ichakéraitö:

—Ttè pa'ali pakeke be' tö, ¿e' pakémibö sa' a?

20 Ttè pakeke be' tö, e' kë ttsëule sa' wä, e' kuëki e' kiane jchenukwä sa' ki ¿ima e' wà dör?

21 Atenas wakpa kos ena ká kuä'ki wakpa serke Atenas, e'pa ulitane tö ttè pa'ali ttseke ese ë pakeke ñi a këkraë.

22 Eta Pablo e' duéka ie'pa shua Areópago wé a ta ichéitö:

“A Atenas wakpa, i kos suéyö, e' wa ye' wä ijcher tö a' tö këkölpä tsakïë dalöieke.

23 Mik ye' tkami a' ká shua, eta wé a' tö këkölpä ñe' dalöieke ese ké suéyö taië. E' shua ye' tö ka' tso' idalöioie ese kué et e' ki itso' kitule i' es: ‘Skököl eköl kë jcher se' wä tö yi idir, e' dalöioie’. Ie' dalöieke a' tö, erë a' kë wä ijcher tö yi idir. Skököl e' pakeke ye' tö a' a.

---

* **17:18 epicúreo wakpa:** E' wakpa tö iklö'wé tö s'ser e' wä bua'ie dör ttsë'ne buaë. Ttè e' wa s'wöbla'weke ie'pa tö. † **17:18 estoico wakpa:** E' wakpa tö iklö'wé tö s'ser e' wä bua'ie dör se' e' kkö'nü i sulu kos e' yöki. Ttè e' wa s'wöbla'weke ie'pa tö.

24 “Ie' tō ká ulitane ena íyi ulitane tso' ikí e' yō'at. Ie' dör ká jaì ena ká i' e' kōs wák. Ie' kē serku' Skëköl wé yöule s'ditsö wa ese a.

25 Sulitane serke ie' mik. Ñies íyi ulitane kiane se' kī senoie, e' mekeitö se' a kekraë. E' kuekī ie' kē kī ikiar tō se' ie' kīmè ì wa.

26 “Wēm eköl ë wa ie' tō se' ditsöwö ulitane alöwé. Ie' tō se' ké senuk ká wa'ñe. Mik ie' tō ká i' yō', etā ie' tō se' katatē'atbak tō mik se' sermi, wé se' sermi ditséwö wa ditséwö wa.

27 Ie' tō se' katatē'at es as se' tō ima'ù yulè isalema sö ikuëmi. Erë mokī ie' kē ku' kamië se' yöki.

28 E' dör wēs yile tō iché es, e' tō iché: ‘Skëköl mik se' serke se' shkōke, ie' wa se' tso'.’ Ñies e' dör wēs a' wákpa ttsököl eköl tō iyè'at es, e' tō iché: ‘Sulitane dör Skëköl aleripa.’

29 Se' dör Skëköl ditséwö, e' kuekī kē se' kàne ibikeitsök tō ie' dör wēs íyi diököl yöule se' wa orochka wa ö inukölchka wa ö ákchka wa es. E' kōs yuésö wēs se' ibikeitsè es wēs se' wákpa a iyör es. Erë Skëköl kē dör es.

30 Iaiäè tã kē se' wã ijcher tō wēs ie' dör, e' kuekī e' nuí tköo'atbak ie' tō ie'pa kī. Erë ì'ñe tã ie' tso' ichök ká ulitane wakpa a tō a' kawötã er mane'uk.

31 Skëköl tō idiwö me'atbak wekkë alè tã ie' tō sulitane shuleraë yësyësë wëm eköl tkë'kaitö e' wa. Wëm e' kötewã erë ishkeo'kane Skëköl tō, e' wa ie' tō iwà kkaché sulitane a tō mokīë wëm ñe' tkë'kaitö.”

32 Erë mik Atenas wakpa tō ittsé tō Pablo tō s'du'wã shkenekane e' ché, etã ie'pa welepa tō ie' wayué, erë welepa skà tō iché:

—Ï pakeke be' tō, e' skà ttsèmi sa' tō iëtökichane.

³³ Etā Pablo mía.

³⁴ Erē wēpa welepa míyal Pablo ta, ta e'pa erblé Jesús mik. Ie'pa e' shuā Dionisio tso'ñak, e' dör Areópago wökirpa eköl. Ñies alaköl eköl kiè Dámaris ena pē' skà tso'ñak ishūa.

18

Pablo mía Corinto

¹ E' ukuökī tā Pablo e' yéttsa Atenas mía Corinto.

² Ee wēm kuéwaitö eköl dör judiowak kiè Áquila, e' dör ká kiè Ponto e' wak. Ie' alaköl kiè Priscila. Ie'pa bak senuk Roma atē Italia ee. Ie'pa dē'bitū erpa Corinto. Ká tso' tseē romawak tté dikīa e' wökir kibi kiè Claudio, ie' tō judiowak kos serke Roma e' yökulur patké. E' kuekī Áquila ena ilaköl e' yē'lur Roma demi Corinto. Pablo mía ie'pa pakök.

³ Ie' kanè dör ie'pa kanè ese ě, e' kuekī ie' e' tséat ie'pa tā kanēblök. Kanè e' dör iyiwak kkuölit yueke ùie tsèmi ese kané.

⁴ Eno diwö bit ekkē Pablo mi'ke judiowak ñi dapa'wō wé a. Ee ie' tō Jesús tté pakeke ie'pa ulitane a. Ie' tō judiowak ena pē' kē dör judiowak e'pa ulitane pableke as ie'pa erblö Jesús mik.

⁵ Mik Silas ena Timoteo tso' Macedonia, e'pa demirak Corinto, etā Pablo kē kanēblēneia Áquila tā. E' skéie ie' e' mé Jesús tté buaē e' ě pakök kekraē. Ñies ie' tō judiowak pablé kekraē tō Jesús dör wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'.

⁶ Erē ie'pa wötkémi Pablo tā tā iché suluē. E' kuekī ie' datsi' wöppée iwà kkachoie tō ie' kē kī inuí ku' tā iché iarak:

—A' weirdaë siarë, e' wiie a' wákpa iane. E' kë wëneia ye' wöki. I'tami ye' mía pë' kë dör judiowak esepa pattök.

⁷ Eta Pablo e' yéttsa judiowak ñi dapa'wo wé a mía wëm kiè Ticio Justo, e' u a senuk. Wëm e' tö Skëköl dalöieke tajë. Ie' serke judiowak ñi dapa'wo wé o'mik.

⁸ Wëm kiè Crispo, e' dör judiowak ñi dapa'wo wé, e' wökir. Ie' erblé Skëképa Jesús mik iyamipa kos e' ta. Es ñies tajë Corinto wakpa tö Jesús tté ttsé ta ierblérak imik ta ie' wöskuélor.

⁹ Ká et nañewe Skëképa Jesús tö Pablo a iché kabsueie: “Kë be' suanuk. Ye' tté kí pakö kekraë. Kë be' siwa'blök.

¹⁰ Ye' tso' be' ta. Kë yi a ì sulu wamblënuke be' ki yës. Ye' wa pë' tso' tajë ká i' ki.”

¹¹ Es Pablo ate duas ek ki shaböts Corinto ie'pa wöbla'uk Skëköl tté wa.

¹² Mik Galión bak Acaya wökirie, eta judiowak serke Corinto e'pa ñi dapa'wëka Pablo naméie ie' tsémi tté shulo wé a.

¹³ Ie'pa tö Pablo kkaté Galión a ta iché ia:

—Wëm i' tso' sa' pablök tö Skëköl dalöiö sa' tö, erë kë dör wes tté dalöiëno meneat sa' a e' tö ichè es.

¹⁴ Pablo ttémitke ta Galión tö iché judiowak a:

—Moki ì sulu wamblöpaitö, e'ma ye' tö a' ttö ttsèmi.

¹⁵ Erë a' tso' ñi wöñatkök tté ki ena wëpa wëlepa kiè ki, ena a' wákpa tté dalöiëno e' ki, e' kuëki e' shulö a' wákpa tö. Ye' kë tö tté ese shulè.

¹⁶ Eta Galión tö ie'pa uyéttsa tté shulo wé a.

17 Eta pë' tso' tajë e'pa tö wëm kiè Sóstenes dör judiowak ñì dapa'wo wé wökir, e' klö'wéwa ppéraitö ttè shulo wé wöshaë. Erë e' kî Galión kë tkine yës.

Pablo dene Antioquia

18 Pablo e' tséatîa tajë Corinto. E' ukuöki ta ie' e' chéat iyamipa a ta imía ká kiè Cencreas wé kanò irirke ee. Eta ee ie' e' iéka kanò mi'ke Siria ese a. Áquila ena Priscila mitke ie' ta ñies. Kam ie' e' iöka kanò a, eta ie' tsà téé manene. E' wéitö ittè me'itö Skököl a e' blóie wes iyè'itö es.

19-21 Mik ie'pa demi ká kiè Éfeso ee, eta Pablo mía judiowak ñì dapa'wo wé a Jesús tté buaë pakök judiowak ñì dapa'uke ee, e'pa a. Ie'pa tö iché ia tajë: “Be' e' tsúatîa sa' ta.” Erë kë ie' e' tsakat. Ie' e' chéat ie'pa a ta ichéitö: “Skököl kî ikiane, e'ma ye' skà dörane a' pakök.” Áquila ena Priscila e' tséat senuk Éfeso.

E' ukuöki ta Pablo e' iéka kanò a ta imía.

22 Mik idemi Cesarea ta imía Jerusalén Skökëpa Jesús icha erule e'pa shké'uk. E' ukuöki ta imía Antioquia.

23 Ee ie' sené ekuölö. E' ukuöki ta iskà míane Galacia ena Frigia, ká e' kos a Jesús ttökatapa er diché kî iök.

Apolo tö Jesús tté paké Éfeso wakpa a

24 E' kéwö ska' ta wëm eköl kiè Apolo dör judiowak, e' de Éfeso. Ie' datse ká kiè Alejandría ee. Ie' dör wëm ttö buaë ese. Ie' wa Skököl yékuö suule buaë.

25 Ie' yöule buaë Skököl ñalé tté wa. Ie' tö s'wöbla'weke kaneë yësyësë Jesús tté wa. Erë ie' kë

wa Jesús tté jcher s_{er}aa. Ie' wa Juan S'wöskuökwak, e' ttè ã suule.

²⁶ Ie' ttémi judiowak ñi dapa'wo wé a, kë suane. Eta mik Priscila ena Áquila tö ie' kapaköke e' ttsé, eta ikiémirakitö iu a. Ta eë ie'pa tö ie' kí wöbla'wé buaë Skököl ñalé tté wa.

²⁷⁻²⁸ E' ukuöki ta ie' shkak ká kiè Acaya eë. E' kuëki iyamipa serke Éfeso, e'pa tö ie' kimé. Yëkkuö shtérakitö Jesús ttökatapa tso' Acaya, e'pa a as ie'pa tö ie' kiöwa buaë. Mik ie' demi Acaya ta wépa erblë'bak Jesús mik Skököl er buaë ché ie'pa a e' kuëki, esepa kimé taië ie' tö. Ie' e' alöke judiowak ki ie' ttè wa sulitane wörki. Ie' tö ie'pa siwa'blöweke. Ie' tö ikkacheke yësyësë Skököl yëkkuö wa tö moki Jesús dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'. Es ie' tö iyamipa kimé.

19

Pablo tö Jesús tté buaë paké Éfeso wakpa a

¹ Apolo tso'ia Corinto e' dalewa Pablo tkami kabata wa demi Éfeso. Eë ie' tö Jesús ttökatapa welepa kué.

² Ie' tö ie'pa a ichaké:

Mik a' erblë' Jesús mik eta ¿Wiköl Batse'r dë' a' ki?
Ie'pa tö iiüté:

—Kë sa' wa ittsëule tö Wiköl Batse'r tso'.

³ Pablo tö ie'pa a ichaké:

—Eta ¿wöskuè wése wa a' wösune?

Ie'pa iiüté:

—Juan s'wöskuè e' wa.

⁴ Ie' tö iché iarak:

—Wépa er mane'wé Skéköl a, esepa wösuk Juan tö. Erë ie' tö iyë' ie'pa a tö wëm datse' ie' itöki e' mik ie'pa ké erblök.

⁵ Ttë e' ttsérakitö ta iwöskuélor Skékëpa Jesús ttö wa.

⁶ Pablo ulà méka ie'pa ki ta Wiköl Batse'r debitu ie'pa ki ta ie'pa ttémi ttö kuä'ki kuä'ki wa. Nies ì mé Skéköl tö ie'pa a chë, e' chë ie'pa tö.

⁷ Sëraa ie'pa döka dabom eyök kî bül (12) wëpa.

⁸ Si' mañat Pablo shkére judiowak ñi dapa'wo wé a, ee Jesús tté pakéitö kë suane. Ie' tö ie'pa pableke taië as ie'pa e' tiüwa ì blúie Skéköl tso' e' tté dikia.

⁹ Erë ie'pa welepa wökir darërëë, e' kueki ie'pa kë wa ttë e' klöne. Ie'pa tö Jesús dör se' ñala e' tté chë suluë sulitane kukua. Eta Pablo e' skéttsa ie'pa yöki. Wépa detke Jesús ttökatapaie e'pa tsémi e' ta dö wé wëm kië Tirano e' wa u tso' s'wöbla'woie ee. Eë Jesús tté pakeke Pablo tö kekraë.

¹⁰ Es iwéitö dö duas bök. Sulitane serke Asia, judiowak ena pë' kë dör judiowak, e'pa tö Skékëpa Jesús tté ttsé.

¹¹⁻¹² Ì kë or yi a ese wé Skéköl tö kibiie Pablo wa tköka imalepa tsata dö tsamo ena datsi' döne ie' mik ese mi'kerak iwa wépa kirirke esepa ska' ta ibuanene ta wimblupa sulusi e' yélur ie'pa a.

¹³ Erë judiowak welepa shkörämi ñala ki wimblupa sulusi yökulur pë' a. E'pa tö iché 'ima'üsö Skékëpa Jesús ttö wa.' Ie'pa ichémi wimblupa sulusi a i' es: "¡A' e' yölur Jesús pakeke Pablo tö, e' ttö wa!"

¹⁴ Es wëm kië Esceva e' ala'r döka kul e'pa tö ima'wémi nies. Esceva dör judiowak sacerdotepa wökirpa e' eköl.

15 Erë etökicha ta wimblu sulusi tö ie'pa iüté: “Yi dör Jesús e' jcher ye' wa. Ñies yi dör Pablo e' jcher ye' wa. Erë ¿a' dör yi?”

16 E' wöshaë wëm a wimblu sulusi tso', e' uneka ie'pa ki. Ie' e' aléka ie'pa ki idiché taië wa. Ie'pa ppéitö siarë. Ie'pa e' yélur tkayal sume shka'ule taië.

17 Éfeso wakpa kos, judiowak ena kë judiowak, e'pa wa ijchenewa. Taië ie'pa suane. Es Skëképa Jesús tté kí buneka taië.

18 Taië pë' erblé Jesús mik esepa debitu ì kos wamblë'rakitö suluë e' chökka sulitane kukua.

19 E'pa shua taië ie'pa awápa tso'ñak. E'pa kos wa iyëkuö tso'rak iwa wakanewè, ese debitu ta iña'wéwa sulitane wöshaë. Ie'pa tö iyéttsa kos yëkuö e' ské dör ta idettsa inuköl taië. E' dör ie'pa inuköl dökä 50.000 ekkë.

20 Es Skëképa Jesús tté kí buneka taië. Sulitane tö isuë tö tté e' diché ta' taië.

21 E' ukuöki ta Pablo ibikeitsé: “Ye' mi'ke ká kiè Macedonia ena Acaya e' wakpa pakök. E' ukuöki ta ye' michoë dö Jerusalén. Eë ta ye' kawöta shkök dö Roma ñies.”

22 E' ukuöki ta ie' kimukwakpa bö, Timoteo ena Erasto, e'pa patkëmiitö dö Macedonia, e' dalewa ie' ateia Asia ekuölö.

Éfeso wakpa shutineka taië

23 E' kéwö ska' Éfeso wakpa shutineka taië Jesús dör Se' ñala e' tté kueki.

24 Wëm tso' eköl kiè Demetrio e' dör íyi diököl yuök inukölchka wa e' stë. E' tö Éfeso wakpa Këköl kiè Artemisa wak dör alakölie, e' wé diököl yueke

inukölchka wa. Kanè e' wa ie' ena ikanè mésopa inuköl klö'uke tajë.

²⁵ Ikanè mésopa dapa'wékaitö imalepa kaneblöke kanè ese ë a e'pa ta, ta ichéitö: “A këkëpa, a' wa ijcher tö kanè i' wa se' inuköl klö'uke.

²⁶ Erë a' isuë, a' ittse tö Pablo e' tso' ichök tö iyi diököl yuekesö dalöie skökölie, e' kë dör skököl mokj. Tajë pë' tö ttè e' klö'wétke je Éfeso ñies Asia kos e' a.

²⁷ E' dör suluë. E' tö se' kanè sulu'wëmiwa. Ñies Artemisa, se' këköl tajë, e' wé dalösewëwamiitö. Se' këköl tajë dalöiërta' tajë Asia ena ká wa'ñe, e' dalösewëwaraitö.”

²⁸ Mik ttè e' ttsérakitö, eta ilunekarak tajë. Eta ianekarak: “Artemisa dör Éfeso wakpa këköl, e' dör këköl tajë.”

²⁹ Eta Éfeso wakpa kos aláneka tajë. Wëpa datse böi Macedonia. Eköl kiè Gayo iëköl kiè Aristarco, e'pa dör Pablo wapiepa, e'pa tso'ñak ee. Éfeso wakpa tö ie'pa böi klö'wëwa kuëmi dö wé ie'pa ñi dapa'uke e' wé a.

³⁰ Eta Pablo shkakwa ee ttök ie'pa ta, erë Jesús ttökatapa malepa kë wa ianemi.

³¹ Ñies Asia wökirpa welepa éna Pablo dalër tajë, e'pa tö ttè patké Pablo a: “Kë be' minukwa ee.”

³² E' dalewa Éfeso wakpa daparke e'pa shutineka tajë. Ie'pa arkekarak tajë. Ikibiiepa kë éna iwà ane iök ie' dapa'wérak. E' kueki eköltëpa arke kuä'ki, iëköltëpa arke kuä'ki.

³³ Eta judiowak tö wëm kiè Alejandro e' tsëmi patküle duësër sulitane wörki, e' kueki pë' welepa

tö ibikeitsé tö ie' wöki iwërke. Eta ie' tö ikkaché ulà wa tö “A' siwa'blö. Ye' ttöke judiowak tsatkoie.”

³⁴ Erë mik ie'pa wa ijchenewa tö ie' dör judiowak, eta ie'pa skà e' kékane anak: “Artemisa dör Éfeso kéköl. E' dör kéköl taië.” Es ie'pa arkerak dö hora böt.

³⁵ E' ukuöki ta ká wökirpa yëkkuö shtökwak, e' tö pë' ké siwa'blökwä. Ie' tö iché ie'pa a: “A Éfeso wakpa, ká ulitane wakpa wa ijcher tö se' dör Éfeso wakpa e'pa dör se' kéköl taië Artemisa e' wé kkö'nukwakpa, ñies ie' diököl anebitü ká jaì a, e' kkö'nukwakpa.

³⁶ Kë yi a iyërpa tö kë idör es. E' kuëki a' siwa'blölor. Kë ì wamblar kë bikeitsule buaë.

³⁷ Wëpa i' debitü a' wa, e'pa kë wa ì blëulewa se' kéköl wé a. Ie'pa kë wa se' kéköl yëule suluë.

³⁸ E' kuëki Demetrio ena ikanè mésopa, ie'pa éna yile kkatak, e' ta as imi'rak ikkatök ttè shulökwakpa a ena s'wökirpa a. E'pa tso' kanëblök ttè shulo wé a. Eë ie' tsatkömirak ñi wöshaë.

³⁹ Erë ì skà kianeia a' ki yënoie, e' ta e' choie a' kawötä mik se' daparke wës ikanewekesö es eta.

⁴⁰ Ì tka ierö i'ñe, e' ki s'wökirpa tö se' kkatèmi. Kë iwà ta' mokië, e' kuëki ie'pa tö se' kkaté iki, e' ta kë se' a e' tsatkënuik iyöki.”

⁴¹ Ie' tté one ta ichéitö ie'pa a, “A' yúshka.”

20

Pablo miá Macedonia ena Grecia

¹ Éfeso wakpa shutineka, e' olone ta Pablo tö Jesús ttökatapa kiëttsa pattè. E' ukuöki ta ie' e' chéat ie'pa a ta imiá Macedonia.

² Ie' tkami ká e' wa'ñe iyamipa pattök, e' tö ie'pa er kuwé taië. E' ukuöki ta ie' mía Grecia.

³ Eë ie' sené si' mañat. Ie' tso'tke kanò klö'uk shkomi dō Siria, e' shuā ta ie' wa ijchenewa tö judiowak ileritsétke ie' ttowa. E' kuëki ie' míane klö wa tkamine Macedonia.

⁴ Ie' wapiepa dör kul. Eköl kiè Sópatro, e' dör Berea wak, iyé kiè Pirro. Iëköl kiè Aristarco. Iëköl kiè Segundo, e' dör Tesalónica wak. Iëköl kiè Gayo, e' dör Derbe wak. Iëköl kiè Timoteo. Ñies wëpa böi dör Asia wakpa, e'pa kiè Tíquico ena Trófimo.

⁵ Wëpa ekkëpa mía kewe sa' yöki sa' kinuk ká kiè Tróade eë.

⁶ Pan Kë Yöule Iwölöwoka Wa e' kèwö tka, eta sa' e' yélur Filipos mía kanò ki dō Tróade. Ká skel ukuöki ta sa' demi Tróade, eta ie'pa kué sa' tö eë. Eë sa' e' tséat ká kul.

Pablo tö ttè bata paké Skëkëpa Jesús icha erule tso' Tróade, e'pa a

⁷ Eno diwö tuietke ta sa' e' dapa'wéka ñita Jesús kötewa e' kèwö tkö'uk. Pablo tso' iyamipa ta kapakök. Ie' kawöta e' yöktsa bule es, e' kuëki ie' kapaké dō ká shaböts.

⁸ Sa' dapanekā u kakkeë e' a. Taië bö'wö tso' wötskiuleka eë.

⁹ Duladula tkër eköl ukkö tsitsir ki, e' kiè Eutico. Pablo tso' kapakök taië e' dalewa Eutico shtrinewatke kapakwatke. Bata ekkë ta ikapowa ta ibrutanemi döttsa iski. Eta ikéka ie'pa tö erë iduowaie.

¹⁰ Eta Pablo dur kákke, e' e' éwa ta ie' e' méka duladula bata ki, ipaklö'wéwaitö ta ichéitö:

—Kë a' tkinukia. Itso' ttsë'ka.

11 E' ukuöki ta Pablo tkakane kákke ta Jesús kötewa e' kəwö tkö'wéitö ie'pa ta. Eta ie' kapakéia dö ká ñine ekké ta imía.

12 Eta duladula tsémirakitö ttsé'ka iu a. E' tö ie'pa ulitane kí ttsé'wéká buaë.

Pablo e' yéttsa Tróade míq Mileto

13 Sa' míyal kewe Pablo yöki kanò ki dö ká kiè Aso ee. Pablo wák shkak klö wa dö ee, e' kuëki sa' kawö me'attke ie' ta ñi kinuk ee.

14 Mik sa' tö ie' kué, eta ie' e' iéka sa' ta kanò ki ta sa' míyal ká kiè Mitilene ee.

15 Ta sa' michoë. Bule es ta sa' tkami ká kiè Quío, e' wöshäë. E' bule es ta sa' demi wé kanò irirke kiè Samos ee. E' bule es ta sa' míq Mileto.

16 Pablo shkakmi bet dö Jerusalén Pentecostés kəwö tkö'uk, e' kuëki sa' mineyal es. Pablo kë e' wöklö'wak taië Asia, e' kuëki ie' kë dë' Éfeso.

Pablo kapaké Skëképa Jesús icha erule tso' Éfeso e' wökirpa ta

17 Pablo tso' Mileto e' tö Skëképa Jesús icha erule tso' Éfeso e' wökirpa tsuk patké ñi dapa'uk ie' ta.

18 Mik idebiturak, eta Pablo tö iché iarak:

—Wes ye' sené a' shua ye' tsá dë'bitu Asia e'tami, e' jcher buaë a' wa.

19 Erë judiowak ileritseke ye' tsaiök e' ye' rreweke taië, erë kekraë ye' e' wöawa diöshet ta Skëképa Jesús kanè uk ye' bak a' shua jè wa i wa.

20 Ñies a' wa ijcher tö ttë buaë a' kimoie, ese kë blënewa ye' wa yës a' yöki. Ese wa ye' bak a' wöbla'uk sulitane wörki, ñies u a u a.

21 Ye' bak ichök wö yësyësë wa judiowak a ena pë' kě dör judiowak esepa a: 'A ké er mane'uk Skëköl a. A ké erblök Skëkëpa Jesús mik mokië.'

22 I'ñe ye' mitke Jerusalén. Ye' ittse tö es Wiköl Batse'r ki ikiane. Kě ye' wa ijcher wes ye' wëmirakitö ee.

23 Kä wa'ñe wë ye' dë'ule ee Wiköl Batse'r tö ye' a icheke: 'be' wötërdaë, be' weirdaë siarë,' e' ë jcher ye' wa.

24 Ye' a ta ye' ttëwa ö ye' tso' tse'ka, kě e' ki ye' tkine. Kanè me' ye' a Skëkëpa Jesús tö, e' ë ewakwa ye' éna er bua' wa. Kanè e' dör Skëköl er buaë chöke sia, e' tté buaë pakök.

25 Ì blúie Skëköl tso' e' tté pakéyö a' a. I'ñe ye' wa ijcher buaë tö a' ulitane kě tö ye' suepaiane.

26 E' kueki i'ñe ta yö ichè a' a mokië tö a' wépa kě tsatkëne, e' ta kě ye' iane iwiie.

27 Ì kiane kanewë Skëköl ki, e' tté pakéyö a' a se. Kě ye' wa tté wëne blënewa yës a' yöki.

28 E' kueki a' e' kkö'nú. Ñies Wiköl Batse'r tö a' tkë'ka Skëköl ichapa erule e'pa wökirpaie ikkö'nukrak, e' kueki ie'pa kkö'nú buaë a' tö. Ie'pa to'ttsa Skëköl tö iwák pé wa.

29 Ye' wa ijcher tö mik ye' mía e' ukuöki ta pë' döraë s'yamipa eukwa wes chichi sulusi tö iyiwak ewëwa es.

30 Ñies a' shua welepa e' kōraka s'wōbla'uk kache tté wa as s'yamipa erblé Jesús mik e'pa mi' ie'pa ë itöki.

31 A' tso' erki. A' éna ianú tö duas mañal, ñiwe nañewe, kekraë ye' bak a' ulitane pattök eköl eköl ië wa i wa.

³² Es ye' tō a' méat Skéköl ulà a. Ñies a' méatyō Skéköl er buaë chōke se' a e' ttè a. Ie' wā diché tā' a' er diché kí ioie. Ñies ie' wā diché tā' ì kōs buaë moie a' a wēs ikablē' imuk ie' icha batse'r esepa a es.

³³ Kē ye' wā yi inuköl ena yi datsi' kkeyēule yēs.

³⁴ Erè a' wā ijcher buaë tō ye' kē bak senuk yi ulà mik. E' skéie ye' kanēblē' ye' wák ulà i' wa e' kkō'noie. Ñies e' wa ye' tō ye' wapiepa kīmē.

³⁵ Es ye' bak a' wōbla'uk kēkraē tō s'kawōta kanēblök darērēē wēpa kē a kanēblēr, esepa kīmoie. Kē se' éna ichökwa tō Skékēpa Jesús wák tō iyē': “Se' tō ikakmè e' dōr ibua'ie se' a, kē dōr ikaktsè.”

³⁶ Mik Pablo tté one, etā ie' e' tkéwā kuchē kī tā itté Skéköl tā ie'pa ulitane tā.

³⁷ Ie'pa ulitane tso' e' chōkat Pablo a iūke tajē tā ie'pa tō ipaklō'wēmi iwōalattsēmi.

³⁸ Pablo tō ichétke ie'pa a: “A' kē tō ye' suepaiane.” E' tō ie'pa eriawé tajē. E' ukuōkī tā ie'pa mía iñalemuk dō wé kanò irirke eē.

21

Pablo mía Jerusalén

¹ Mik sa' tō sa' yamipa méat, etā sa' e' iéka kanò a. Sa' míyal yēsyesē ká kiè Cos eē. E' bule es tā sa' míyal ká kiè Rodas eē tā sa' míyal ká kiè Pátara eē.

² Etā sa' tō kanò kué Pátara mi'ke ká kiè Fenicia, e' a sa' e' iéka tā sa' míyal.

³ Sa' tkami tā sa' tō ká kiè Chipre e' sué, e' atē ulà baklī'kka. Etā sa' mir dō Siria. Dalì mir kanò a e' mekeat Tiro, e' kuēkī sa' demi eē.

⁴ Etä Jesús mik erblökwakpa serke ee, e'pa yulé sa' tō tā ikué sa' tō. Sa' sené ká kul ie'pa ska'. Ie'pa tō iché Pablo a Skököl Wiköl wa: “Be' mú kē mi' Jerusalén.”

⁵ Erë ká kul tka sa' kī etā sa' e' yéttsane. Ie'pa kos, ilakölpa ena ila'r, e' yéttsa ie'pa ká a míyal sa' ñalemuk dömi dayë kkömik. Ee sa' e' tuléwa kuchë kī ttök Skököl tā.

⁶ E' ukuökī tā sa' e' chéat ie'pa a tā sa' e' iéka kanò a. Etā ie'pa míyalne iu a.

⁷ Sa' e' yéttsa Tiro demi ká kiè Tolemaida ee. Sa' tō s'yamipa serke ee e'pa shkë'wé. Sa' e' tséat ie'pa ska' ká et.

⁸ E' bule es tā sa' e' yéttsane demi klö wa Cesarea. Ee sa' mí Felipe dör Jesús tté buaë pakökwak e' u a. Ie' dör wëpa kul shukitulebak Jesús ttekölpa tsá e'pa kīmuk, e' eköl. Ie' ska' sa' e' tséat.

⁹ Ie' ala'r busipa döka tkël kam iserdak wëpa tā. Ie'pa kos dör Skököl ttekölpa.

¹⁰ Sa' sené ie' ska' elkeë etā wëm debitu eköl datse Judea, e' kiè Agabo. Ie' dör Skököl tteköl.

¹¹ Ie' dewa sa' o'mik tā Pablo kipamo klö'wéwaitö. Tā e' wa ie' e' muéwa iklö a ena iulà a tā ichéitö:

—Wiköl Batse'r tō ichè: “I' es judiowak tō kipamo i' wák, e' muerawa Jerusalén. Tā imerattsä ie'pa tō pë' kē dör judiowak, esepa ulà a.”

¹² Mik sa' tō ttè e' ttsé, etā sa' ena Cesarea wakpa tso'ñak sa' tā, e'pa ulitane kköché taië Pablo a: “Kë be' minuk Jerusalén.”

¹³ Erë Pablo tō iiuté:

—¿Ì kuèkì a' iùke? E' tso' ye' eriauk tajë. Ye' e' méttSATke monukwà, ñies ttëwà Skëkëpa Jesús ttë kuèkì Jerusalén.

¹⁴ Ie' kë wà sa' ttö iütëne, e' kuèkì kë sa' wà ì kì yëne ià. Sa' iché:

—As Skëkëpa tó iù wës ie' kì ikiane es.

¹⁵ E' ukuòkì tà sa' dalì ié míyal Jerusalén.

¹⁶ Jesús ttökåtapa tso' Cesarea, e'pa welepa míyal sa' tã. Ie'pa wà sa' mítser wëm kiè Mnasón, e' u a kapökrö. Wëm e' datse ká kiè Chipre eë. Ie' dör wépa tsá erblë' Jesús mik esepa eköl.

Pablo míã Santiago pakök

¹⁷ Mik sa' deka Jerusalén, etã s'yamipa tso' eë, e'pa tó sa' kiéwà buaë, ittse'nerak buaë.

¹⁸ E' bule es tã Pablo míã sa' tã Santiago pakök. Ñies Skëkëpa Jesús icha e'pa wökir kibipa tso'ñak Santiago ska' seraã.

¹⁹ Ie' tó ie'pa shkë'wé tã ì kôs wéitö Skëköl batamik, pë' kë dör judiowak, esepa shuã, e' pakéitö ie'pa a yësyësë.

²⁰ Mik e' ttsé ie'pa tó, etã Skëköl kíkëkarakitö tajë. Ie'pa tó iché ià:

—A yami Pablo, be' isué buaë tó íe judiowak dökã miles e'pa erblétke Jesús mik. Ie'pa ulitane e' mettsã da'ã Moisés ttë dalöiëno e' tsatkök.

²¹ Ie'pa a iyëne tó be' tó judiowak tso' ká kuã'kì kuã'kì kì, esepa wöbla'weke tó ttë e' olo'yö. Ñies ichekerakitö tó be' tó icheke tó ila'r kurke wëpa, esepa tottola kkuölit kë tar. Ñies ichekerakitö tó be' tó s'wöbla'weke tó se' judiowak ser e' kë dalöiariã.

²² Ie'pa ulitane wà ijcherdawã tó be' dë'bitü. E' kuèkì ¿ì wëmi be' tó ie'pa siwã'blöwowa?

23 Ì cheke sa' tō be' a e' ú. Íe sa' shuā wēpa tso' tkēl kawō me'bak Skēkōl a, e' orketke.

24 E'pa tsúmi e' ta, ta be' e' batse'ú ie'pa ta. Kos e' patuē e' pataúbō as ie'pa tsà tōttsa manene iwà kkachoie tō kawō me' ie'pa tō Skēkōl a e' one. Be' tō iwé es, e' ta judiowak ulitane isueraē tō ì kos kī pē' tso' be' chōk suluē e' dōr kache. Ie'pa tō isuēmi tō Moisés ttē dalōiēno e' dalōieta' be' tō ñies.

25 Erē s'yamipa kē dōr judiowak, esepa a ì bikeitsé sa' tō e' kitmibak sa' tō yēkkuō kī. E' kī sa' tō ie'pa a iyē' tō ie'pa kē kàne chkè meule íyī diōkōl tso' dalōiē ese a ese katōk. Iyiwak pē kē katar. Iyiwak ttéwā kuli' siulekā ese chkà kē katar. Ñies ie'pa kē kàne trēnuk.

Pablo klō'wéwarakitō Skēkōl wé pamik

26 Es Pablo e' yéttsa wēpa tkēl, e'pa ta. E' bule es ta ie' e' batse'wé ie'pa ta. E' ukuōkī ta ie'pa tkawā Skēkōl wé a. Eē Pablo tō ibiyō ché tō mik ta ie'pa batse'ne e' diwō ene ta ie'pa íyī meke Skēkōl a iwakpa bil ekkē.

27 Kawō kul shuā ie'pa tso' batse'ne e' erkewatke etā judiowak wēlepa datse Asia, e'pa tō Pablo sué Skēkōl wé a. Ie'pa tō imalepa shutiwéka ta imishkarak Pablo kī iklō'wéwarakitō.

28 Ie'pa anekarak: “A yamipa, sa' kímú. Wēm i' shköke ká wa'ñe s'wōbla'uk tō se' judiowak ser, e' kē dōr buaē. Ie' icherami tō Moisés ttē dalōiēno ena Skēkōl wé i' kē dōr buaē. I'ñe ta pē' kē dōr judiowak esepa wēlepa debitu ie' wā íe Skēkōl wé a. E' tō ká i' dōr batse'r e' ia'wéka.”

29 Wëm kiè Tróximo e' su' ie'pa tö Jerusalén ie' dör Éfeso wak. Ie'pa tö ibikeitsé tö Pablo wá imí Skéköl wé a, e' kuékí ie'pa tö iché es.

30 Ká e' wakpa kos shutineka debitu tuneule. Ta Pablo klö'wéwarakitö kuémi u'rkí. E' bet Skéköl wé wékkö ulitane wótéwarakitö.

31 Ie'pa tö ittekewatke etá ttè de Roma ñippökwakpa eruleë e' comandante a tö Jerusalén wakpa ulitane shutineka taië.

32 Etá ie' tö ñippökwakpa dapa'wé ikayuapa ta, etá itunemirak wé pè' daparke eë. Mik pè' tö ñippökwakpa ena icomandante sué, etá ie'pa tö Pablo méat, kë ippèia.

33 Etá comandante debitu, e' tö Pablo klö'wéwa ta imaukwá ké tabechka kichaie bötö wa. E' ukuökí ta ie'pa a ichakéitö: “¿I' dör yi? ¿I wambléitö?”

34 Erë welepa tö iché kuá'kí aneule, iëltépa iché kuá'kí aneule. Taië ie'pa arkerak kuá'kí kuá'kí, e' wa kë ishulir, e' kuékí ie' tö itsukmi ké ñippökwakpa wé a.

35 Pè' éna ie' klö'wakwá kësik wa, e' kuékí mik idemirak ñippökwakpa wé klékata kí, etá ñippökwakpa tö Pablo batsékami.

36 Pè' kos arke Pablo itöki: “¡Ittöwa!”

Pablo e' tsatké judiowak wörki

37 Mik Pablo dökewatke ñippökwakpa wé a etá ie' tö comandante a iché:

—Kawö mú ña ttök be' ta.

Etá comandante tö iiüté:

—Ye' kë wá ijcher tö be' ttö griegoie.

38 E'ma be' kē dör Egipto wak dē'bitu eköl e' ka'ka ñippök sa' ta e'. Ie' mīa ká wé kē yi ku' ee s'ttökwa wakpa ta dōka mil tkëyök (4000).

39 Eta ie' tō iché ia:

—Au, ye' dör judiowak kune Tarso, ká e' dör ká kibi ate Cilicia. Kawö mú ye' a ttoie ie'pa ta.

40 Eta comandante tō kawö mé ia. Eta ie' dur shkē'ka ñippökwakpa wé klékata kī ta iulà kkaché pē' tso' taië, e'pa a tō a' siwa'blölur. Mik isiwa'bléwarak, eta ie' tté ie'pa ta hebreoie. Ta ichéitō iarak:

22

1 “A yamipa, a kēkēpa, ye' e' tsatköke, e' ttsö.”

2 Mik ie'pa tō ittsé tō Pablo ttöke ie'pa ta iwákpa ttö wa, eta ie'pa kī siwa'blélur. Ie' tō iché:

3 “Ye' dör ñies judiowak wēs a' es. Ye' kune' Tarso ate Cilicia ee. Erë ye' talane iē Jerusalén. Gamaliel tō ye' yō' yēsyesē wēs se' ttè dalöiēno kiteat iaiaë e' tō ichè es. Kekraë ye' tso'ie Skököl dalöiök ye' er kos wa kos a' ulitane tō idalöieke i'ñe ekkè.

4 Mik se' wēpa tō Jesús dör Se' ñala e' tté klö'wé, eta esepa tōtiuk ye' bak ttèwa, klö'wèwa, wötèwa s'wöto wé a. Kē ye' tkine tō wēm idir ö alaköl idir.

5 Ñies sacerdote kibi ena s'kuēblupa ulitane, e'pa tō a' a ichèmi tō e' dör mokie. Ie'pa tō ye' a yēkkuö me' tsèmi s'yamipa tso' Damasco e'pa a. Yēkkuö e' tō kawö me' ye' a Jesús mik erblökwakpa esepa tsobitu dö Jerusalén we'ikè.

6 “Erë ye' miria ñala kī. Diwö de bata a ta ye' dökemitke Damasco tsinet, e' bet ta ì biteshka ká jai a bö'wöie e' olo bune taië ye' pamik.

7 Ee ye' anere iski. Eta ittö ttséyö tö iché ña: 'A Saulo, a Saulo žiök be' tö ye' we'ikeke?'

8 Eta ichakéyö: 'A Skëképa, žbe' dör yi?' Eta ie' tö iiüté: 'Ye' dör Jesús Nazaret wak, e' we'ikeke be' tö.'

9 Itso'rak ye' ta, e'pa tö bö'wö sué, erè ì yëne ye' a, e' wà kě ane ie'pa éna.

10 Eta ye' tö ie' a ichaké: 'A Skëképa Jesús, žì wëmiyö?' Ta ie' tö iché ye' a: 'Be' e' kōka. Be' yú Damasco. Eē ì kōs wëmi be' tö, e' yërdaë be' a.'

11 Bö'wö olo tö ye' wöbla batuwéwa, e' kueki ye' wapiepa tö ye' ulá iémirak dō Damasco.

12 "Eē wëm tso' eköl kiè Ananías, e' tö Skëköl dalöieke taië. Moisés ttè dalöiëno kitule e' dalöiekeitö yësyësë. Judiowak kōs serke Damasco e'pa tö icheke tö ie' dör wëm buaë.

13 Ie' debitu ye' ska' ta ye' a iché: 'A yami Saulo, be' wöbla buanú.' E' wöshaë ta ye' wöbla buanene iwawënene Ananías suéyö iwa.

14 E' ukuöki ta ie' tö ye' a iché: 'Skëköl dalöiök se' yëpa bak ká iaiaë, e' tö be' shukitabak as ì kiane wè ie' ki e' jcher be' wa. Ñies be' shukititö as yi dör Yësyësë e' saübö ena ie' wák ttö ttsöbö.

15 Be' dōraë ie' ttekölie. Ì kōs su' be' tö, ì kōs ttsë' be' tö, e' cheraëbö sulitane a.

16 I' ta kě bö ipanukia. Be' e' kōka. Be' e' wöskuö. Skëköl a ikiö as ì sulu kōs wamblébö e' nuí olo'yöitö be' ki.'

17 "Mik ye' dene Jerusalén eta, ye' mía ttök Skëköl ta iwé a, eē ye' tö ì sué kabsueie.

18 Skëképa Jesús suéyö ta ichéitö ña: 'Be' tö ye' tté pakëmi judiowak a, e' kě klö'wëpa ie'pa tö. E' kueki be' e' yöttsa bet Jerusalén.'

19 Et̄a ye' iché ia: 'A Skékēpa, ie'pa wákpa wa ijcher tō ye' bak ie'pa ñi dapa'wo wé kōs a, be' mik erblōkwakpa, esepa yulök ppè, wõtèwā s'wōto wé a.

20 Mik Esteban dör be' kanè méso bak be' tté pakök, e' kōtwā ie'pa tō, et̄a ye' tso' ee. E' wēne buaē ye' wa. E' dalewa ye' tso' ie'pa datsi' kkō'nuk.'

21 Erē ie' tō ye' a iché: 'Be' shkōmitke ñalā k̄i. Ye' be' patkeke kam̄iē pē' kē dör judiowak esepa a.'

Pablo aṭe comandante ulà a

22 Pablo ttōke e' ttsök ie'pa tso' buaē, erē mik pē' kē dör judiowak e' aritséitō, et̄a ie'pa ñi kékā anuk darērē: "¡Wēm ese kē kawōtā senukiā! ¡ittōwasō!"

23 Ie'pa arkekarak taiē, tā idatsi' wōt̄i'wekerakitō kashuk a, ñies ká po uyekerakitō kashuk a kēsik wa.

24 E' kuek̄i comandante tō Pablo tsukmi ké weshke ñippōkwakpa wé a tā ippök ké as itō ichōkā ì kuek̄i pē' wōñarke ie' k̄i taiē.

25 Erē mik ie'pa tō Pablo muéwatke ppè ttsa'bata daloie wa, et̄a ie' tō capitán dur ee, e' a ichaké:

—¿A' a kawō mēne wépa dör romawak esepa ppök kam ishulir e' yök̄i?

26 Mik e' ttsé capitán dur ee e' tō, et̄a imiā icomandante a ibiyō chök tā iché ia:

—¿Wes be' iwēmi? Wēm e' dör romawak.

27 Et̄a comandante debitū Pablo ska' tā ie' tō ie' a ichaké:

—¿Mok̄i be' dör romawak?

Pablo iūté:

—Tō, es idir.

28 Et̄a comandante tō iché:

—Ñies ye' dör romawak, e' patō'yō inuköl taiē wa.

Ta Pablo iuté:

—Erè ye' dör romawak ye' kune' es e' kueki.

²⁹ Mik ittsérakitö, eta ippökwakpa tö Pablo méat bërè. Mik comandante wa ijchenewa tö Pablo dör romawak, eta ie' suane tö iök ie' tö imaukwa patkè'.

Pablo e' tsatké judiowak wökirpa wörki

³⁰ Comandante ki ikiane jchenewa mokiè tö ì ki Pablo kkateke judiowak tö. E' kueki bule es ta ie' tö sacerdotepa wökirpa ena judiowak wökir malepa ké e' dapa'ukka. E' ukuöki ta ie' tö Pablo wötsöök patkè ta iyéttsaitö tsemi dueser ie'pa wörki.

23

¹ Eta Pablo tö ie'pa suewa krereë iwö ki ta iché iaarak:

—A yamipa, ikkè ye' senere, eta ye' er ke wa ye' kkatene ì ki Skeköl wöa.

² Eta sacerdote kibi kiè Ananías, e' tö, itso'rak Pablo o'mik, e'pa ké Pablo ppök ikkö ki.

³ Erè Pablo tö iuté:

—jBe' dör e' ökwak, e' pperaë Skeköl tö! Se be' tker ye' shulök Moisés ttè dalöieno e' wa. Erè çiök ye' ppök kebö? E' wa ttè ñe' dalösewewa be' tö.

⁴ Itso'rak ee, e'pa tö iché Pablo a:

—jBe' tso' Skeköl sacerdote kibi e' chök suluè!

⁵ Pablo tö iché:

—A yamipa, ye' ke wa ijcher tö ie' dör sacerdote kibi. Skeköl yekkuö tö ichè: 'Yi tso' s'wökirie, ese ke char suluè.'

⁶ Mik Pablo wa ijchenewa tö iwökirpa shabötspa dör saduceowakpa, shabötspa dör fariseowakpa, eta ie' tö ie'pa a iché aneule:

—A yamipa, ye' dör fariseowak. Ñies ye' yépa kos dör fariseowakpa. S'duowa shkerkane, e' wà panekeyö kröröë, e' kî a' tso' ye' kkatök.

⁷ Mik Pablo tö ttè e' ché, eta fariseowakpa ena saduceowakpa e'pa wöñanemi ñi kî. Eta ie'pa ñi blabatsélor.

⁸ Saduceowakpa tö icheke tö s'duowa kë shkerta'kane. Ñies ichekerakitö tö Skëköl biyöchökwakpa kë ta', wimblupa sulusi kë ta'. Erë fariseowakpa tö iyi ekkë kos klö'wé tö itso'. E' kueki ie'pa ñi blabatsélor.

⁹ Ie'pa ulitane arkerak taië. Fariseowakpa dör s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa welepa e' kéka ta ichéraitö:

—Wëm i' kë wa ì sulu wamblëne. Isalema wimblu ö Skëköl biyöchökwak wele utule ie' ta.

¹⁰ Erë ie'pa kî shutirkeka taië késik wa, e' kueki comandante suane dö' Pablo ttëwarakitö. E' kueki iñippökwakpa tsuk patkéitö Pablo yottsä eë tsëmi ñippökwakpa wé a.

¹¹ E' nañewe ta Skëképa Jesús debitu e' tö Pablo a iché: “Be' er kuú. Wës be' tö ye' tté paké ie Jerusalén es ñies be' kawötä ipakök Roma.”

Judiowak kawö mé ñi a Pablo ttökwä

¹² E' bule es ta judiowak welepa tö kawö mé ñi a Pablo ttökwä. Ie'pa tö ittè mé Skëköl a ttè i' wa: “Kë sa' chköpa, kë sa' di' yöpa dö mik Pablo ttëwa sa' tö eta.”

¹³ Wëpa tö ittè mé es, e'pa dökä dabom tkëyök (40).

¹⁴ Eta ie'pa míyal sacerdotepa wökirpa ena judiowak kueblupa, e'pa ska' ta iché iarak:

—Sa' tō ttè me' Skèköl a tō kě sa' chkōpa, Pablo kam ttōwā sa' tō e' yōki. E' kě wà ɔne sa' wā, e' ta ʌs Skèköl tō sa' we'ikō.

¹⁵ E' kueki a' ena s'wōkirpa malepa, a' ichō comandante a tō Pablo tsúbitu bule. A' e' ɔ tō a' ki ie' kiane chakè bua'iewā ishuloie. E' dalewa sa' tso'tke ikinuk ñalā ki ttēwā kam idō a' ska' e' yōki.

¹⁶ Erē Pablo nauyō wā ijchēnewā ta imía ñippōkwakpa wé a ta ibiyō méitō Pablo a.

¹⁷ Eta Pablo tō capitán kié eköl ta iché ia:

—Duladula i' tsúmi comandante ska'. Ie' wā ilè tso' yēnoie ie' a.

¹⁸ Eta capitán e' tō itsémi comandante ska' ta iché ia:

—Pablo tso' wõtēule, e' tō ye' kié ta ikkōché ye' a tō duladula i' tsúmi be' ska'. Ie' wā ilè tso' yēnoie be' a.

¹⁹ Eta comandante tō iklō'wēwā iulà a ta itsémi bānet. Eē ie' a ichakéitō:

—¿Ì cheke be' tō ye' a?

²⁰ Ie' tō iché ia:

—Juduiwak kawō métke ñi a be' a ichök tō bulepa Pablo tsúmi wé juduiwak wōkirpa e' dapa'uke eē. Ie'pa e' öke tō Pablo ttè kiane shulè bua'ie ie'pa ki.

²¹ Erē ie'pa ttè kě klō'war. Juduiwak wēpa dōka dabom tkēyök (40) kīta, e'pa tso' blēule Pablo panuk. Ie'pa kablē' Skèköl a ttè i' wa: “Kě sa' chkōpa, kě sa' di' yōpa dō mik sa' tō Pablo ttēwā eta.” Ie'pa tso'tke, ima be' icheke, e' ē panuk.

²² Eta comandante tō ipatkémine ta iché ia: “Kě yi a ichar tō e' ché be' tō ye' a.”

Pablo patkēmi Judea wōkir kié Félix e' ska'

23 Etā comandante tō ikimukwakpa kié bōl ta ichéitō ie'pa a: “Ñippōkwakpa mi'ke klō wa esepa klō'ú dōkₐ cien böyök (200). Ñies ñippōkwakpa mi'ke kabaio kᵢ esepa shtō dōkₐ dabom kuryök (70). Ñies ñippōkwakpa wₐ kēt mi'ke esepa klō'ú dōkₐ cien böyök (200). Kātuine de sulitu (9:00 pm) etₐ e'pa kōs dapa'ú aₛ imi'rak Cesarea.”

24 Ñies ichéitō: “Kabaio yulō Pablo tsōmi. Itsúmi kkō'nú buaē dōmi s'wōkir Félix ska'.”

25 Ie'pa tā comandante tō yēkkuō patkēmi mè Félix a. Ikitule yēkkuō kᵢ e' tō iché i' es:

26 “A Félix, s'wōkir kibi. Ye' dör Claudio Lisias. Yēkkuō i' shtéyō be' a. Be' shkē'wéyō.

27 Judiowak wōkirpa tō wēm i' klō'wₐ iminerak ittōkwₐ. Erē mik ye' wₐ ijchenewₐ tō ie' dör romawak, etₐ ye' mía ye' ñippōkwakpa tā tā itsatkée sa' tō.

28 Ye' kᵢ ikiane jchenukwₐ tō ì kᵢ ie'pa tō ikkateke. E' kuekᵢ itsémiyō judiowak wōkirpa wörki.

29 Ie'pa tō ikkaté ie'pa ttè dalöiēno kitule, ese kᵢ. Erē kē ye' wₐ ì sulu kune ie' kᵢ ittowaie ö iwōtoie s'wōto wé a.

30 Erē ye' wₐ ijchenewₐ tō judiowak wēlepa kawō mé ñi a ittowaie, e' kuekᵢ ye' tō ipatkébitu be' a. Ñies ye' tō ichétke ikkatōkwakpa a tō ì kᵢ ie'pa éna ikkatak, e' chō be' wōshāē.”

31 Etₐ ñippōkwakpa wₐ Pablo mítser nañewe wēs ie'pa a ikéwō mène es. Ie'pa demi kₐ kiè Antípatris ee.

32 Bule es tā ñippōkwakpa dami klō wa, e' éltēpa

biteane ñippökwakpa wé a. Eta ieltëpa dami kabaio ki, e'pa wa Pablu mítser.

³³ Mik ie'pa demirak Cesarea ee, eta ie'pa tö yëkkuö mé iwökir kibi a. Ñies Pablu méitörak ia.

³⁴ Iwökir kibi tö yëkkuö sué one eta ie' tö Pablu a ichaké: “¿wé be' datse?” Mik ie' wa ijchënewa tö idatse Cilicia,

³⁵ eta iché ia:

—Mik be' kkatökwakpa debitu eta be' ttë ttseraëyö.

Eta ie' tö Pablu wötökwä patké s'wöto wé tso' u bërie yö' blu' Herodes tö ká e' wökirpa a e' a. Eë iwötéwarakitö.

24

Pablo e' tsatké Félix wörki

¹ Ká de skel eta sacerdote kibi kiè Ananías, e' demi Cesarea judiowak kuëblupa welepa ta Pablu kkatök. Ñies wëm eköl kiè Tértulo, e' de ie'pa wa ie'pa ttekölie Pablu kkatök Félix a.

² Mik Pablu debitu eta Tértulo tö ikkatémi. Ie' tö Félix a iché:

A këképa s'wökir kibi, be' ttë dikia ká taië sa' serke bëre ñita. Be' erbikö buaë, e' wa be' tö sa' wakpa kimé taië. E' kuëki sa' tö wëstela chë be' a.

³ A Félix, këképa taië, be' tö sa' kimeke taië, e' kuëki këkraë ká ulitane ki sa' tö wëstela chë taië be' a.

⁴ Kë ye' éna be' kawö chöwak taië, erë be' we'ikëyö, sa' ttö ttsö bërbër ë er bua' wa.

⁵ Sa' wa ijchënewa tö wëm i' dör pë' suluë. Ie' shköke ká wa'ñe judiowak shutiuk ñi ki as iñi

blabatsölor. Ie' dör Jesús Nazaret wak e' klépa eruleë e' wökir eköl.

⁶⁻⁷ Nies ie' éna Skököl wé ia'wákka ñáie. E' kueki sa' tö iklö'wéwa.*

⁸ Be' wák a ie' chakirmi, es be' wa ijchermi tö ì kî sa' tö ikkateke, e' dör mokië.

⁹ Judiowak tso' ee, e'pa ulitane tö Pablo kkateke ñittsëe.

¹⁰ Eta Félix tö ie' a kawö mé ttoie ta ie' tö iché:

—Ye' wa ijcher tö ká iaiäe be' dör ká i' wakpa ttè shulökwak. E' kueki ye' ttsë'ne buaë e' tsatkök be' wörki.

¹¹ Be' wák wa ijchermi tö ye' dë'rökä Jerusalén Skököl dalöiök, e' kî ká detke dabom eyök kî böt (12).

¹² Ie'pa kë wa ye' kune yi ta ñi chök. Ie'pa kë wa ye' sune pë' shutiukka Skököl wé a, ñies judiowak ñi dapa'wo wé malepa a, ñies Jerusalén kos a.

¹³ Ì kos kî ie'pa tö ye' kkateke, e' kë yërpa ie'pa a yësyësë be' a.

¹⁴ Erë ye' tö be' a ichè tö Jesús dör ñala chökle, e' tté wa ye' tso' sa' yëpa bak ká iaiäe e'pa Kököl dalöiök. Ie'pa tö ichè tö ttè e' kë dör buaë. Erë ñies ì kos kitatbak yëkkuö kî Moisés ena Skököl ttekölpa tö, e' klö'wé ye' tö.

¹⁵ Nies ye' erblöke Skököl mik wes ie'pa es tö se' yësyësë ena se' suluë duowa e' shkerdakane.

¹⁶ E' kueki kekraë ye' e' chöke senuk buaë Skököl wöa ena sulitane wöa as kë ye' er tö ye' kkatö ì kî.

* **24:6-7** Yëkkuö kitule ká iaiäe welepa tö ttè i' kî méka ttè i' wa: Sa' kî ikiane shulè wes sa' ttè dalöieno tö ichè es. 7 Erë shkëkipa wökir kibi kiè Lisias, e' debitu ta iyétsa sa' ulà a kësik wa. 8 Ie' tö sa' a iché tö Pablo kkatökwakpa kawötä ikkatök be' wörki.

17 “Ye' mìnē sené duas taië kě dē'ia íe, e' ukuöki ta ye' dene íe ye' wakpa shua inuköl kakmuk s'siarëpa a. Ñies ye' dene íyi muk Skëköl a idalöioie.

18 E' kanéuk ye' tso' Skëköl wé a e' dalewa ye' sué ie'pa tö. Ye' e' batse'wétke wes sa' ttè kitule tö ichè es. Ee pè' kě ku' taië. Kě yi shutineka.

19 Erë judiowak welepa datse Asia, e'pa tso' ee. E'pa éna ye' kkatok ilè kī, e' ta warma ie'pa kawōta shkōkrö íe ye' kkatök.

20 Ie'pa kě shkakrö, e' ta as íe itso'rak e'pa tö ichö tö ì sulu kué ie'pa tö ye' kī mik ye' dē' e' tsatkök judiowak wōkirpa wōrkī etā.

21 Erë mik ye' bak ie'pa wōrkī, etā ttè i' è yè' ye' tö aneule: ‘S'duowa e' shkerkane e' klö'wéyö, e' kī a' tso' ye' kkatök i'ñe.’ ”

22 Jesús dör ñala chökle e' ttè jchertke buaë Félix wa. E' kuekī mik ì ché Pablo tö, e' ttséitö ta ie' kě kī ttè i' kianeia ttsè. Ie' iché ie'pa a:

—Mik comandante kiè Lisias, e' de, e' wa ye' tö a' ttè shulè.

23 Etā Félix tö capitán eköl ké Pablo wötökwane s'wōto wé a, erë ichéitö ia:

—Ikkö'nú er bua' wa wes kě s'wötëule es. Kawö mú ie' a as iyamipa bitu ikané uk.

24 Bökkī es ta Félix debitune ilaköl kiè Drusila e' ta. E' dör judiowak. Félix tö Pablo tsuk patké. Pablo tö s'kawōta erblök Jesucristo è mik e' wà paké Félix a. E' ttsök ie' tso'.

25 Erë mik Pablo tö sene yësyësë ena e' kkö'nè sene sulu yökī ena s'shulir aishkuö ta e' wà paké, etā e' tö Félix tkiwéwa. Ie' tö iché Pablo a:

—Be' yúne. Mik ye' kawö kune e' wa ye' tö be' kiène.

26 Ñies Félix tō ipaneke tō Pablo mú tō inuköl watkè ia iomine bër, e' kueki ie' tō Pablo kiekerö kekraë ttök ie' ta.

27 Es itka dō duas bök. E' ukuöki ta Félix kë kaneblöia s'wökirie. Ie' skéie wëm kiè Porcio Festo, e' de s'wökirie. Félix atak buaë judiowak ta, e' kueki Pablo méatitō wötéule s'wöto wé a.

25

Pablo e' tsatké Festo wörki

1 Festo demi Cesarea kaneblök s'wökirie e' ki ká de mañat ta imía Jerusalén.

2 Ee ta sacerdotepa wökirpa ena judiowak wëpa kibipa, e'pa tō Pablo kkaté Festo a.

3 Ie'pa tō ikié ie' a: “Sa' kimú er bua' wa. Kawö mú Pablo tsobitū iē Jerusalén.” E' dör Pablo ttowa ñala ki.

4 Erë Festo tō iiuté:

—Pablo tso' Cesarea wötéulewā s'wöto wé a. Ee ye' mi'ke kukuie.

5 Ì sulu wamblé ie' tō, e' ta as a' wökirpa mi' ye' ta Cesarea ie' kkatök ee.

6 Festo sené Jerusalén ká pàköl (8) ká dabom (10) e' ulatök ta imíane Cesarea. E' bule es ta ie' e' tkéka ikula' ki ttè shulo wé a. Eta Pablo tsuk patkéitō shulè.

7 Mik Pablo dewā, eta judiowak datse Festo ta Jerusalén, e'pa dewā ie' o'mik ta ikkaté iyi suluë tajë ese ki. Erë ie'pa kë a iwöklönuk yës tō e' dör moki.

8 E' ukuöki ta Pablo tté e' tsatkoie. Ie' tō iché ia:

—Ye' kē wā ì sulu wamblēne yēs judiowak ttè dalöiēno kī, ñies Skēköl wé kī, ñies Roma wökir kibi e' tã. Ekkēpa kē yēule ye' wā suluē.

⁹ Erē Festo atãk buaē judiowak tã, e' kuēkī ie' tō Pablo a ichaké:

—¿Be' shkak Jerusalén as ye' tō be' shulō eē?

¹⁰ Ie' tō iiuté:

—Au. Ye' tso'tke Roma wökir kibi e' ttè shulo wé a. Íe a' kawõtã ye' shulök. Be' wā ijcher buaē tō ye' kē wā ì sulu wamblēule judiowak tã.

¹¹ Erē ilè sulu wambléyö, ese kué a' tō, e' kī ye' kawõtã ttèwã, e' tã ye' ttõwã. Erē ì kos kī ie'pa tō ye' kkateke, e' kē yēne, e' tã kē yi kawõtã ye' muktsã ie'pa ulã a. E' kuēkī ye' tō ikié tō Roma wökir kibi as e' wák tō ye' shulō*

¹² Etã Festo tté ipattökwakpa tã etã ichéitö Pablo a:

—Buaē be' ikiétke tō Roma wökir kibi tō be' shulō. E' kuēkī ye' tō be' patkekemi Roma as ie' be' shulō.

Festo tō Pablo tté paké blu' Agripa a

¹³ Ká tka wekké alè e' ukuökī tã blu' kiè Agripa e' demi Cesarea ikutã kiè Berenice e' tã Festo tkēnekã kã wökirie e' kēwö tkö'uk.

¹⁴ Ie'pa e' tséat kã taië. E' dalewa Festo tō ì tköke Pablo tã e' paké blu' Agripa a: Ie' tō iché iã:

—Íe wēm tso' eköl méat Félix tō wötēule s'wötö wé a.

¹⁵ Mik ye' bak Jerusalén, etã sacerdotepa wökirpa ena judiowak kuēblupa, e'pa debitū wēm e' kkatök ye' a. Ye' a ikiérakitö as ye' iwömüttsã ttèwã.

* **25:11** Pablo dör romawak e' kuēkī ie' a kawõ ta' ikiök Roma wökir kibi a tō e' tō ishulō. Roma wökirpa tsitsir kē a iwöklönuk.

16 Ye' tō ie'pa iūté tō romawak wōkirpa kē yi ttetā'wā, kam ie' tsatkō ikkatōkwakpa tā ñi wōshaë e' yōki.

17 E' kuēki mik ie'pa debitu iē, etā kē ye' kawō chōne. E' bule es tā ye' e' tkéka ye' kula' ki ttè shulo wé a tā wēm e' tsuk patkéyō.

18 Erē mik ikkatōkwakpa debitu, etā ie'pa kē wā ikkatēne iyi sulu ki wēs ye' ibikeits es.

19 Ie'pa tō ikkaté wēs ie'pa Skëköl dalöieke ese ki. Ñies wēm kōtewā kiè Jesús, e' ché Pablo tō tō itso' ttsë'ka, ese ë ki ie'pa tō ikkaté.

20 Ye' kē wā ijcher wēs yō ttè e' wè, e' kuēki ye' tō Pablo a ichaké: “¿Be' shkak Jerusalén as eē be' shulir ttè i' ki?”

21 Erē ie' ikié tō as se' wōkir kibi tō ishulō. E' kuēki ye' tō ikéwō mé tō as itkēr wōtëule dō mik ye' tō ipatkekemi etā.

22 Etā Agripa tō iché Festo a:

—Ye' éna wēm e' ttō ttsak ñies.

Tā Festo tō iūté:

—Bule bö ittseraë.

23 Bule es tā Agripa ena Berenice, e'pa debitu, tkawā u a shkōrami wēs kēkē taië es. Ñippōkwakpa wōkirpa ena ká e' kēkēpa dalöiërta' taië, esepa debitu ie'pa tā ñies. Etā Festo tō Pablo tsuk patké

24 tā ichéitō:

—A blu' Agripa ena kēkēpa ulitane tso' iē se' tā, iē wēm dur eköl kiè Pablo. Judiowak kōs tō ie' kateke ye' a Jerusalén ñies iē Cesarea. Ie'pa kē shtrirtā'wā ye' a ikiök aneule tō ikéwō múttsa ttèwā.

²⁵ Erë ye' a ta ie' kë wä ì wamblëne ì kî yö ittökwa ipatkëmi. Erë ie' wák tö ikié as Roma wökir kibi tö ishulö. E' kueki ye' tö ibikeitsbak patkëmi ee.

²⁶ Erë kë ì kune ye' wä shtëmi yëkkuö kî mëmi s'wökir kibi a ikkatoie. A Agripa, e' kueki ye' wä idebitu a' wörki, bua'ie be' wörki, as be' ichakö. Ima be' ichè, e' ukuöki ta iyëkkuö shtëmiyö.

²⁷ ¿Wes ye' tö yi patkemimi shulè kë wayëule tö ì kî ikkatërke?

26

Pablo e' tsatké blu' Agripa wörki

¹ E' ukuöki ta Agripa tö Pablo a iché:

—Be' ttö e' tsatkoie.

Etä Pablo ulà kékä ta ittémítke i' es:

²⁻³ “A blu' taië Agripa. Se' judiowak ser, e' jcher buaë be' wä. Ñies ttè i' kî sa' ñi chöke, e' jcher buaë be' wä. E' kueki i'ñe ta ye' ttsë'ne buaë e' tsatkök be' wörki ì kos kî judiowak tö ye' kcateke, e' yöki. Es ikiéyö be' a tö ye' ttö ttsö enaë.

⁴ “Se' wakpa kos wä ijcher buaë tö wes ye' ser ye' kaska' ena Jerusalén mik ye' bak duladula etä.

⁵ Ñies ie'pa wä ijcher buaë tö këkraë ye' dör fariseowak. Ese wakpa e' tiuke Skököl ttè dikia yësyësè se' wakpa malepa tsata. Ie'pa kî ikiane, e' ta ie'pa tö ichèmi tö mokî ye' dör fariseowak.

⁶ Skököl kablè' se' yépa bak ká iaiaë e'pa a tö s'duowä e' shkerdakane, e' wä panekeyö mokî, e' kî ie'pa tso' ye' kkatök i'ñe ta.

⁷ Se' dör Israel aleripa e' ditséwöpa döka dabom eyök kî böi (12), e'pa tö iwà paneke ñies er mokî wa. E' kueki ie'pa tö Skököl dalöie e'

wakanewekerakitö ñië nañeë kekraë. A blu' Agripa, s'duowa shkerdakane, e' panekeyö wes se' wakpa malepa es, e' ta çi ki ie'pa tso' ye' kkatök?

8 Çi kuëki a' ibikeitseke tö s'duowa e' kë shkenukkane Skëköl a?

9 “Ye' wák bak ibikeitsök tö ye' kawöta i kos or ye' a e' uk Jesús Nazaret wak e' tté wöklö'woie.

10 Es ye' tö iwamblë' Jerusalén. Sacerdotepa wökirpa tö ye' a kawö me' iwambloie. S'batse' rpa taië wötë'wa ye' tö s'wöto wé a. Kë dör e' ë, ñies mik ie'pa ttekerakitö, eta ye' a ta e' dör buaë.

11 Taië ie'pa we'ikyö se' ñi dapa'wo wé ulitane a ie'pa koie ie'pa erblö Jesús mik e' olo'yök. Ye' kësik blë' ie'pa ki taië. Ye' tö ie'pa töte'rö tkörö ká bár ki we'ikè.

12 “Sacerdotepa wökirpa tö ye' a kawö me' ena ye' patkë' ese wamblök Damasco, e' wakanéuk ye' mirwa.

13 Erë, a blu', ñala ki dibata a ta ká jaì a ye' tö i sué bö'wöie e' tköka diwö olo tsata. Bö'wö e' olo bune ye' pamik ena imirwarak ye' ta e'pa pamik ñies.

14 Sa' kos anere iski ta ittö ttséyö e' tö iché ña hebreoie: 'A Saulo, a Saulo, çioök be' ye' we'ikeke? Ì sulu wamblekebö ye' ki e' wa be' wák e' mukettsa we'ikè wes iyiwak kë shkak ppèsö kal wa es.'

15 Ye' tö ie' a ichaké: 'A Skëképa, çibe' dör yi?' Ie' ye' iüté: 'Ye' dör Jesús, e' we'ikekebö.

16 Erë be' e' duöka. Ye' e' kkaché be' a be' patkoie kanablök ye' a. Ì kos suébö i'ñe ena i kos kkacheraéyö be' a, e' pakerabö sulitane a.

17 Ye' tö be' patkeraë be' yamipa a ena pë' kë dör judiowak esepa a. Ye' tö be' tsatkeraë ie'pa ulà a.

18 Ye' tō be' patkeraë ie'pa wōa ká ñi'uk as ishkōrak Skëköl ta ká ñí a, kë ku'ia klöulewa stui a Satanás ulà a; ñies as inuì olo'yardak iki as idōrak Skëköl icha batse'r e'pa kīie ierblérak ye' mik e' wa.'

19 “A blu' Agripa, ì yēne ña ká jaì a e' wawéyö.

20 Jesús tté buaë tsá pakéyö Damasco wakpa a, e' ukuōki ta yō ipaké Jerusalén wakpa a ñies ká malè tso' Judea e' kos wakpa a. Ñies ipakéyö pè' kë dör judiowak esepa a. Ye' tō ie'pa kos patté: “A' er mane'ú Skëköl a. A' senú buaë yēsyesë ikkachoie tō moki a' er mane'wétke ie' a.”

21 E' kuëki se' yamipa judiowak e'pa tō ye' klö'wa Skëköl wé a ttèwa.

22 Erë dō ikkè ta Skëköl tō ye' kímé, e' kuëki ye' tso'ia ie' tté pakök sulitane a, s'dalöiërta' taië esepa a, ñies se' èsepa a. Ì yè'atbak Skëköl ttekölpa ena Moisés, e'pa tō tō itkōraë, e' è pakekeyö. Kë ye' wa ttè kuä'ki pakane.

23 Ie'pa tō iyè'at tō wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' kawōta ttèwa. E' ukuōki ta ie' shkerdakane keweie sulitane yōki, ta s'tsatkō tté pakeraëitō judiowak a ena ká ulitane wakpa a. Ttè e' dör wēs bö'wö es se' er ñi'woie.”

Pablo tō Agripa shkeñé erblök Jesús mik

24 Es Pablo e' tsatköke e' shua Festo tō iché ie' a aneule:

—¡A Pablo, be' alineka! Be' e' yué yëkkuö wa taië, e' tō be' aliwéka.

25 Erë ie' iiüté:

—A këkëpa Festo. Ye' kë alineka. Ì chéyö e' kë dör alipa ttè, e' dör ttè moki.

26 Se blu' Agripa tkër. Ie' wà ttè ikkë sùle buaë. E' kueki kë ye' tkine ttök ie' wörki. Íyi ikkë kos kë wamblène blëulewà. E' kueki ye' wà ijcher tò ie' wà íyi ikkë jcher buaë.

27 A blu' taië Agripa, ye' wà ijcher buaë tò be' tò ì yè'atbak Skëköl ttekölpa tò, e' klö'wé.

28 Agripa tò iiüté:

—Kë be' ibikeitsök tò be' ye' kèmi e' mane'uk Cristo kléie i' ta.

29 Pablo tò iché:

—I' ta ö i' ukuöki ta, erë Skëköl mú ki ikiar tò be' ena a' kos tso' ì'ñe ye' ttö ttsök, e'pa mú dör wes ye' es, erë kë moulewà tabechka kicha wa wes ye' es.

30-31 Eta blu' ena s'wökir kibi ena Berenice ena kos itulur ee, e'pa ulitane e' kékà míyal bánet ttök ñita Pablo tté ki. Ie'pa tò iché ñi a:

—Wëm i' kë wà ì sulu wamblène ì ki ittèwasö, warma kë ie' kawöta wötèwà.

32 Eta Agripa tò iché Festo a:

—Wëm i' kë tò ichöpa: 'ye' patkömi Roma wökir kibi a shulè', e'ma sö iëmimi.

27

Pablo patkémirakitö Roma

1 Mik ie'pa tò ibikeitsétke tò sa' patkekemi Italia, eta Pablo ena pë' skà tso' wötëule, e'pa méraikitö wëm eköl kiè Julio e' ulà a. Wëm e' dör ñippökwakpa eruleë kiè Emperador Icha, e' capitán.

2 Eta sa' e' iékà kanò a. Kanò e' datse ká kiè Adramitio ee michoë Asia wé kanò irirke dayë kkömik ese a. Wëm kiè Aristarco, e' tso'ñak sa' ta ñies. Ie' datse Tesalónica a te Macedonia ee.

³ Bule es t̄a sa' demi Sidón. Julio t̄o Pablo sué er bua' wa. Ie' t̄o iémi s'yamipa serke ee, e'pa pakök as ì kiane ie' k̄i e' mù ie'pa t̄o ie' a.

⁴ Sa' e' yéttsa Sidón mir wöwí, erë siwa' bitsirke darërëë wöiá. E' kuek̄i sa' míyal dayë nane kiè Chipre e' kke wé siwa' k̄e bitsirku' taië e' ëka.

⁵ Sa' tkami Cilicia ena Panfilia demi Mira at̄e Licia ee.

⁶ Et̄a ee capitán t̄o kanò datse Alejandría, e' kué etö. E' mi'ke Italia. Ee sa' e' mane'wé kanò e' etö a t̄a sa' míyal.

⁷ Siwa' kuek̄i sa' mirw̄a kanò k̄i enaë, kanè taië wa. Ká böt ö k̄a mañat alè et̄a sa' demi ká kiè Cnido wöshäë. Siwa' bitsirkeia sa' kke, e' kuek̄i sa' tkami Salmona wöshäë t̄a sa' tkami dayë nane kiè Creta e' wishet.

⁸ Sa' mí kanò k̄i dayë kkö ë wa kanè taië wa. Et̄a sa' demi ká kiè Buenos Puertos (kiè e' wà kiane chè wé kanò irirke buaë), e' at̄e tsinet ká kiè Lasea ee.

⁹ Sa' k̄i kawö chó taië t̄a yuëdiö dewatke. E' késka' t̄a k̄e se' a shkanukia dayë k̄i dö' ì sulu tkö s'ta. E' kuek̄i Pablo t̄o ipattérak:

¹⁰ —A kékëpa, yö isué t̄o se' mirw̄a i' et̄a ì sulu tkömi. Kanò i' ena dali i', e' weirwami, ñies dö' se' wákpa duölor.

¹¹ Erë capitán k̄e w̄a Pablo ttö iütëne. Ie' t̄o kanò wák ena kanò ñakökwakpa wökir, e'pa ttö iütë.

¹² Wé ie'pa kanò irine e' k̄e dör buaë yuëdiö tkö'wojie. E' kuek̄i kanò wakpa kibiiepa t̄o ibikeit-seke t̄o se' mú dömi Fenice yuëdiö tkö'uk ee, e' dör bua'ie. Ká e' at̄e dayë nane kiè Creta ee. Ee dayë at̄e noroeste ena sudoeste.

Siwa' bitsirke taië dayë k̄i

13 Etā siwā' datse sur kke, e' bitsinemitke bērebērē. Ie'pa tō ibikeitsē tō se' tkōmimi, e' kueki ie'pa e' yēttsa míyal Creta dayē kkō ě mik kanò kī.

14 E' ukuōki bet tā sērke bitsineka taiē datse nordeste kke, e' tērke kanò mik.

15 E' tō kanò uyémi. Sa' kē a kanò wōklōneia siwā' kke. E' kueki sa' tō iémi as siwā' wā imítser sa' tā.

16 Sa' tkami dayē nane tsitsir kiè Cauda, e' tsikka, wē kē siwā' bitsirku' darērē shūte eē. Sa' kaneblé darērēē, e' wa sa' tō kanóla tso' s'tsatkoie e' muéwa buaē as kē imi'a dayē a.

17 E' ukuōki tā ie'pa tō kanò kibi etō kī payuéwa buaē tsa' wa. Ie'pa suane dō' kanò tkērka tsa'wō tso' taiē kiè Sirte, e' kī. E' kueki ie'pa tō datsi' ukuō tso' kanò shkōwoie, e' iéwa dayē a kanò wōklō'woie as imi' enaē. Tā ie'pa tō iémi as siwā' wā imi'.

18 Bule es tā siwā' bitsirkeia taiē, e' kueki ie'pa tō dalì damirak iwā kanò a, e' tuléttsami dayē a.

19 Böiki es tā ie'pa tō íyi taiē tso' kanò shkōwoie, e' kibiie tuléttsa dayē a iwákpa ulà wa.

20 Ká tka taiē etā diwō kē wēneia bēkwō kē wēneia. Sērke taiē tērkeia sa' kī. E' kueki sa' tō ibikeitsé tō sa' duölurdaē, kē sa' tsatkērpaia.

21 Sa' tka ká taiē kē chkaule. E' kueki Pablo e' kēka ie'pa tso' kos e' shūa tā ichéitō:

—A kēkēpa, a' tō ye' ttō ttsōpa, e'ma kē se' e' yēnettsa Creta ena ì sulu tka se' tā, e' kē bak se' tā. Nies kē se' íyi weinewa.

22 Erē ìñe tā a' er kuú. Kē yi duōpawā. Erē kanò ě weirwami.

23 Enia nañewe Skēköl dör ye' blú dalöieke ye' tō, e' tō ibiyöchökwak patké ye' ska',

24 e' tō ye' a iché: 'A Pablo, kě be' suanukia. Be' kawōta shkōkrō Roma wōkir kibi e' ska'. Skēkōl er buaē ché be' a. E' kuēki pē' kōs tso' be' ta kanò a, e'pa tsatkeraëitō.'

25 A kēkēpa, e' kuēki a' er kuú. Ye' erblōke Skēkōl mik. Ye' wā ijcher buaē tō ì kōs tkōraē wēs Skēkōl biyōchōkwak tō ye' a iché es.

26 Erē siwā' tō se' patkeraë dō ká wele dayē kkōmik.

27 Dayē kiè Adriático e' kī sa' dami siwā' wā wī'kē iō'kē. E' kī ká de domingo bōtō e' nañewe ká shābōts etā kanò ñakōkwakpa éna iane tō sa' dōketke ká sí kī.

28 Ie'pa tō dayē shū ma'wé tō wekkē idir dōttsa iski ta ide metro dōka dabom mañayōk kī terōl (36). E' ukuōki ta wī'kie iskà ma'wēnerakitō ta ide metro dabom bōyōk kī kul (27).

29 Ie'pa suane dō' ák tso' blubluë ese mik kanò tēr, e' kuēki tabechka tso' kanò wōklō'woie e' émirakitō tkēl kanò ñakka dayē shuā. Ta ikiérakitō Skēkōl a tō sa' kīmú ká ñirke e' dalewa.

30 Erē kanò ñakōkwakpa tō ibikeitsé: se' tkōyalmi as se' e' tsatkō. E' kuēki ie'pa tō kanóla éwami dayē a. Ie'pa e' é tō ie'pa mí tabechka tso' kanò wōklō'woie, e' ökmi kanò wōkka dayē shuā.

31 Erē ì weke ie'pa tō e' biyō ché Pablo tō ñippōkwakpa a ena capitán a. Ie' tō iché:

—Ie'pa tkayal, e' ta a' kě tsatkērpa.

32 Etā ñippōkwakpa tō kanóla e' ttsé tēlor ta iémirak dayē a.

33 Ká ñirketke etā Pablo tō ie'pa ulitane a iché:

—Ilè ñú. A' tso' ipanuk tō ì tkōmi, e' kī domingo de bōtō e' dalewa kě ì ñane a' wā yēs.

34 A' k_éyö ilè ñuk. A' e' tsat_kak, e' ta' a' kawö_ta ilè ñuk. Kè a' weirpa yès.

35 Pablo tté one, et_a pan klö'wéitö et, ta' wéstela chéitö Skéköl a. Sulitane wör_ki iblatéitö ta' ie' wák tö itsá ñé.

36 Et_a e' tö imalepa erkiöwé ta' ichké_rak ñies.

37 Sa' dö_ka cien böyök k_i dabom kuryök k_i teröl (276) sera_a.

38 Ie'pa chké one k_os ie'pa k_i kiane ekké ta' dali éyök at_e e' tuléttsarakitö dayé a as kanò at öböbla. Dali e' dör trigowö.

Kanò jchēnane

39 Ká ñine ta' kanò ñakökwakpa kè w_a dayé kkö suule. Erè ie'pa tö isu_e tö tsa'wö buaé ulat tēr kanò ikloka. E' kue_ki ie'pa tö ibikeitsétke tö kanò ma'üsö klèka ee.

40 Et_a iyi tso' kanò wöklö'woie, e' ttsé télor ie'pa tö émi dayé a. Et_a kaltak tso' kanò ñakoie, e' wöttsélor ie'pa tö. E' ukuök_i ta' datsi'kuö skékarakitö kanò wökka ta' idökemitke dayé kkömik.

41 Erè tsa'wö tkërka dayé dik_ia, e' k_i kanò tkēne kuj. Ta' kanò wökka bunew_a tsa'wö a, kè yēnettsaia. E' dalewa dayé tērke kanò ñakka e' tö kanò tskélor tajē.

42 Wépa mir klöulew_a e'pa kiane ñippökwakpa k_i ttélur as kè itköyal ùkule.

43 Erè capitán éna Pablo tsat_kak, e' kue_ki ie' kè w_a ikéwö mēne ittökulur. Ie' tö iché: “Wépa ukuo, e'pa e' ppö_lur kewe dayé a as e'pa dö_ttsa ká sí k_i.

44 As imalepa mi' kanò tak k_i.” Es sa' ulitane dettsa ká sí k_i buaé.

28

Pablo sené si' mañat ká kiè Malta ee

¹ Mik sa' dettsa età sa' wà ijchenewa tò ká e' kiè Malta.

² Ká e' wakpa tò sa' kiéwa buaë seraä. Kase suluë ena kalì yërke, e' kueki bö' batsékarakitö tajë tã sa' kiérakitö bö' baiklök.

³ Etã Pablu tò bö' ulatska shtë, e' tuleke bö' a. E' wöshaë tã tkabë sulusi e' yéttsa bö'ba yöki, e' tò Pablu kuéwa iulà kkue a, kë èwa.

⁴ Mik ká e' wakpa tò isué tò tkabë moar Pablu ulà mik, etã ichérakitö ñi a: “Wëm i' wà s'kötulewa alè. Erë dayë a itsatkëne, erë s'shulökwak tso' ká jaì a e' kë wà kawö mène ia as iser.”

⁵ Erë Pablu ulà wöppé tã tkabë anewa bö' a. Kë wes Pablu dë'.

⁶ Wekkë Pablu iërkekã ö wekkë Pablu duömiwa etkëme, e' panuk ie'pa tso' seraä. Erë ie'pa tò ipané tajë. Mik ie'pa tò isué tò kë ì bak ie' tã, etã ie'pa ibikeitséne kuã'ki. Ie'pa tò ichémi tò Pablu dör këköl wele.

⁷ Eë tsinet ká tso', e' dör Malta wökir kibi kiè Publio, e' icha. Ie' tò sa' kiéwa ena sa' sué buaë dö ká mañat.

⁸ Tã Publio yë, e' duöke duè dalölö wã ena ishütërke tajë. E' ie' teme'r. Etã Pablu mía iweblök tã ie' tò ikié S'yë a tã iulà méka iki tã ibua'wéneitö.

⁹ E' ukuöki tã imalepa kirirke tso' ká e' a, e'pa kos debitü tã ibuanerak ñies.

¹⁰ E' kueki ká e' wakpa tò íyi kakmé sa' a tajë. Mik sa' mitkene kanò ki tã ì kos kiane sa' ki shkoie, e' kakmé ie'pa tò sa' a.

Pablo demi Roma

11 Sa' sené ká e' a si' mañat ta sa' e' iéne kanò iëtö a. Ee kanò e' tó yuëdiö tköo'. E' datse Alejandría. Kanò e' kiè ie'pa kékölpa dalöiekerakitö dör klö e'pa kiè wa.

12 Sa' míyal kanò e' kī ká kiè Siracusa ee. Ee sa' sené ká mañat.

13 E' ukuöki ta sa' míyal ká kiè Regio ee. E' bule es ta sa' e' yélur Regio a. Siwa' bitsirke buaë datse sur kke, e' wa ká böt ta sa' demi Pozzuoli wé kanò irirke ee.

14 Ee sa' tó s'yamipa welepa kué. Ie'pa tó sa' ké e' tsukat ie'pa ta domingo etö. Bata ekké ta sa' demi Roma.

15 S'yamipa tso' Roma, e'pa wa ijchertke tó sa' datse. E' kueki ie'pa de sa' ñaletsuk dö wé dali wé tso' taië kiekerakitö Apio ee. Ñies ie'pa skà de sa' ñaletsuk ká kiè S'kaporö Wé Mañat ee. Mik Pablo tó ie'pa sué ta wéstela chéitö Skéköl a ta ittse'neka buaë.

16 Mik sa' demi Roma, eta Roma wökirpa tó ie' ké senuk u etkue a ekörla, eré ishkéki méarakitö eköl Pablo kkö'nuk.

Pablo tó Jesús tté paké Roma

17 Pablo demi Roma, e' kī ká de mañat, eta ie' tó judiowak wökirpa tso' Roma, e'pa kiök patké. Mik ie'pa e' dapa'wékā ie' ska' ta ie' tó iché iarak:

—A yamipa judiowak, kë ye' wa ì sulu wamblène se' wakpa kī. Ñies kë ye' wa ì sulu wamblène se' yépa bak ká iaiaë e'pa sene e' kī. Eré ye' tso' Jerusalén e' me'ttsarakitö Roma wakpa ulà a.

18 Roma wakpa tó ye' ichaké iskië, eré kë ie'pa wa ì sulu kune ye' kī ye' ttowaie. E' kueki ie'pa éna ye' akmi.

¹⁹ Erë judiowak kě k_i ikiane tö ye' èmi ie'pa tö. E' kuëk_i ye' kawöta ikiök tö ye' patkó Roma wökir kibi a as ie' tö ye' shulö. Erë ye' kě wa ì ta' se' judiowak kkatoie.

²⁰ Ì paneke se' dör Israel aleripa e'pa tö, e' kuëk_i ye' tkër íe moule. Ñies e' kuëk_i ye' tö a' kiök patké a' suoie ena ttoie a' ta.

²¹ Ie'pa tö iché ia:

—Judea wakpa kě wa yëkkuö patkëule sa' a be' choie yës. Ñies sa' yamipa datse Judea, e'pa kě wa ì sulu yëule sa' a be' k_i.

²² Sa' wa ijcher tö ttè pa'al_i i' pakè be' tö e' cheke suluë sulitane tö ká wa'ñe. E' kuëk_i sa' k_i ikiane ttsè tö çima be' tö ibikeitseke?

²³ Ie'pa tö kawö skà mé ñi a kapakoie. Mik e' kėwö de, etā ie'pa dapanekā tajē Pablo ska'. Ie' tö ì blúie Skėköl tso' e' tté paké bla'mi dō tsáli. Ì kit Moisés ena Skėköl ttekölpa tö yëkkuö k_i e' wa ie' tö ie'pa pablé tajē as ie'pa tö iklö'ù tö Jesús dör wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'.

²⁴ Ie'pa welepa tö ttè paké Pablo tö, e' klö'wé. Erë welepa kě wa iklöone.

²⁵ Ie'pa kě wa ibikeitse ñikkëë, e' kuëk_i imítkerak erë Pablo tö ttè i' bata ché iarak:

—Ì yè' Wiköl Batse'r tö a' yépa bak iaiaë, e'pa a, itteköl bak kiè Isaías e' wa, e' dör moki. Skėköl tö iché ia:

²⁶ 'Be' yú ta ichö ká i' wakpa a.

A' tö ittseraë je', erë kě a' éna iwà anak.

A' tö iwebleraë je', erë kě a' tö isuepa.

²⁷ Es ie'pa dör, ie'pa wökir suluë, e' kuëk_i.

Ie'pa tö ikukuö wötéwa as kě iwattsër.

Ie'pa tō iwöbla tsimiwéwā as kē iwawër.

Ie'pa kē éna iwà anak.

Ie'pa kē shkakne ye' ska' as ye' tō ibua'ùne.*

Es Isaías tō iyë'at.

²⁸⁻²⁹ A' wā ijchenú tō i' ukuöki tã Skëköl tō s'tsatkè e' tté tso'tke pakè pè' kē dör judiowak esepa a. Ie'pa e' tō iklö'weraë.

³⁰ Pablo e' tséat duas bök wa'ñe wé u patuekeitö ee. Sulitane mi'ke ie' weblök tã ee ie' tō ikiéwā.

³¹ Ie' tso'ie ì blúie Skëköl tso' e' tté pakök ena s'wöbla'uk Skëképa Jesucristo tté wa. Kē yi wā ie' wöklöone. Kē yi wā ie' tsiriöne yës.

---

* **28:27** Isaías 6.9-10

Tte Pa'ali Me' Skëköl tö Se' a
New Testament and Shorter Old Testament in Bribri
(CS:bzd:Bribri)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bribri

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Bribri

bzd

Costa Rica

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Shorter Old Testament

in Bribri

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

70b70297-578d-5d61-9b6f-3119201e28ca